

KRONIKA

městyse Pustiměře.

Tato pamětní kniha obsahuje 396 stran.

V Pustiměři 15. srpna 1922.

František Koutný
starosta.

Tato kronika byla až do roku 2001 v držení soukromé osoby – funkcionáře Sboru dobrovolných hasičů v Pustiměři.

Čirou náhodou se dostala do rukou bývalého velitele SDH, pana Karla Holuši, který ji odevzdal starostovi obce p. Janu Všetulovi s podmínkou řádné evidence vzácného dokumentu.

K zajištění dostupnosti všem občanům obce byla kronika okopírována na archy A4 a téhož roku odevzdána do Státního archivu ve Slavkově. Ten kroniku na požádání obce vyhotovil kopii, v tiskárně odborně svázal a pak předal obci.

V době převzetí kroniky bylo zjištěno, že z ní bylo neznámou osobou vystrženo celkem 15 listů a to strany: 147 – 150, 169 – 170, 247 – 248, 259 – 260, 283 – 298. V knize mající 396 stran je poslední záznam, (rozepsaný a nedokončený) na straně 349, popisující září 1945.

Aby byla kronika dostupná široké veřejnosti, bylo použito prvního (neodborného) okopírování pro oskenování a převedení do této podoby.

Miroslav Trněný
místostarosta v letech 1994 – 2002

KRONIKA

MĚSTYSE

PUSTIMĚŘE

Tato Pamětní kniha obsahuje 306 stran.

V Pustiměři 15. srpna 1922.

*F. Kocourek
Starosta*

V měsíci květnu 1922 pořádal mne starosta obce František Koutný (rolník v Pustiměři č. 28.), abych napsal kroniku zdejší obce. Přislíbil jsem a začal jsem hned podle návodu vydaného péčí ministerstva školství a národní osvěty sbírat materiál.

Zmenuji se František Dvořáček a jsem tu řídícím učitelem od roku 1900. Narodil jsem se 2. října 1861 v Letovicích, studoval jsem v Brně na gymnasiu a na učitelském ústavě. Do Pustiměře přišel jsem ponejprv za učitele (na 4. již místo) v r. 1886. Byl jsem tehdy rád, že přicházím „z hor“ (z Čestrova u Macochy) na kraj Hané, z dědiny do „městečka“ staroslavného, sídla to bývalé župy pustiměřské, mezi lidem zámožný, uvědomělý, škole přející, do poměrů hodně odlišných od těch, jaké byly na horách.

Neklamal jsem se: Škola nová z r. 1885, čtyřtřídní, byty pro učitele ve škole, předsedou místní školní rady lékař František Dudík, příznivec školy a lidumil, nadučitelem Karel Růžička, můj přítel ještě z hor, jenž mne za sebou do Pustiměře přivábil, učitel schopný a horlivý, kreslívě výborný a hotovitel

promůck, a map neúnavný, varhaník
dokonalý, v obcování s lidmi příjemný. (+20. 1. 1900 ve 42.
roce věku)
kostel, starožitný, uvnitř bohatě vyzdo-
bený, kaple sv. Anny, kněží na neděli
po svátku přicházeli a přijížděli pout-
níci z blízkého i dalekého okolí, na
faře „pan kanovník“ P. Jan Mich, děkan
vyškovský a člen okresní školní rady,
velmi ctihodný, jehož mínění bylo ve
farnosti respektováno, kaplan P. Jan
Řezníček, všeobecně oblíbený, lid
pracovitý a zbožný, jenž kněze i učitele
ctil, rolníci vážní, rozumní, uvědoměli
i hrdí, v obci pořádek, obecní sluha
Látal F., pravá ruka starostů a stráž-
ce pořádku na obci a na polích, v pan-
ském dvoře (nedávno pronajatém, u kro-
varu ve Vyškově) správce Josef Keusser,
jenž tu řávil v rozumné hospodářství,
pěkné sady ve vinohradech, hojnost
třešní na „kopaninách“, častá a velká
úroda ovoce, nedaleko v lese zbytky
hradu Dolních Mejlic, na kopci „Zelené
Hoře“ stopy po hradu Horních Mejlicích,
pěkný pohled s kopce Rejhný na spojené
obce Pustiměř a Německé Prusy, i výhled
do dalekého okolí až k Hostýnu — to vše
působilo tehdy na mne nevyklým a mi-
lým dojmem.

Pustiměř se rozkládá na $34^{\circ}39'48''$ vý- Zeměpisný
chodní délky (dle ostrova Terra) a na popis.
 $49^{\circ}16'46''$ severní šířky v zeměpisném
středem zemském, 5 km severně města
Vyškova, (kteréžto město již v XVI. století
považováno bylo za město ležící skoro
uprostřed Moravy), na úpatí drahan-
ské vysočiny svažující se do údolí
řeky Hané. Ze strany severní, chráněna
je výšinou proti chladným větrům
severním. Poloha Pustiměře na svahu
výšiny. Rejhny osázené akáty a
ovocným stromovím je malebná.
Na jihu souvisí s ^{Pustiměří} (Pustiměrem) obec
Německé Prusy, jež jsou rozloženy už
na rovině při potoce Pustiměřském,
přítoku řeky Hané. - Na výšině
sev.-záp. od obou obcí je osada Ze-
lená Hora. Z lesů na severozápadě
rozložených vytéká pouze potok
řčený Pustiměřský. Výšina Rejhna
je položena 312 m, svah v Pustiměří
280 m, rovina v N. Prusích 260 m nad
hladinou mořskou. Skopce Rejhny
je pěkný rozhled na rovinu Hanou
ke Hojetínu a Přerovu. Od Pustiměře
je vidět Karpaty s Hostýnem. - Větry vanou
nejčastěji západní a severovýchodní. Podne-
bí na svahu k jihu, obráceném je mírné.

Jméno obce. Pustiměř (Pustoměř). Pochází jméno Pustiměř od osobního jména Pustimir? (Bylo kdys takové jméno?) To by nasvědčovalo tomu, že zdejší krajina byla teprve Slovanův kalidněna. Pustimir (ať už osobní, či jinaké) je jméno slovanské. Ve farních pečetích střídá se jméno Pustoměř i Pustiměř. Nynější farní pečeť užívána od století je se jménem Pustoměř, jež důsledně piší církevní úřady. Politický úřad však v r. 1906 přijal a zavedl jméno Pustiměř. Ještě v r. 1906 byla na poštovním razítku mapis Pustomiersch - Pustoměř. Jméno Pustiměř je nepřeložitelné. V r. 1924 je i farní pečeť „Pustiměř“

Nejstarší dějiny obce. Pustiměř má rájistě velmi rájímavé dějiny. Proto nebude s chybou rázname-nati v kronice historické ráminky o minulosti obce podle rápráv obsah-ných v knihách a spisech, jež už nyní jsou v ráčnosti a nelze jich rájake opa-třiti, nebo ráspoň upozorniti, kde takové ráminky jsou rápsány.

Brandl („Knihá pro ráždého Moravana“) piše: „Pustoměř je stará osada, rápominá se poprvé v r. 1052 pod jménem Pustimir, kdy byla rájethem ráeměpána. Hrad s ráanstvím dostal se ráadná ráčátku

13. věku v držení biskupů olomouckých.

R. 1277 propůjčil biskup Bruno Theodorovi kovi Stangonovi několik statků s tou podmínkou, že na hradě P. bydlet musí."

V r. 1882 sestavil tehdejší podučitel Fr. Pospíšil (nyní řídící učitel v Brankovicích) „Dějiny městyse Pustiměře“ a vydal tiskem. (Spisek o 2 listech se příkládá pod č. 1.) V spisku jsou aprávy o kostele, o kapli sv. Pantaleona, sv. Anny, o hradech Flor. a Dol. Mejlicích, o klášteře panenském řádu sv. Benedikta... , jak je vydavatel a různých pramenů vypsál a některými daty o současném stavu doplnil.

Následující spisy pocházejí od odborníků: Bývalý kaplan v Ivanovicích, pozdější farář v Rychtářově P. Jan Hudeček (zemřel v květnu r. 1914), jenž se po léta usilovně zabýval v archivech studiem starých pramenů o minulosti osad „pod berlou biskupů olomouckých“ a napsal mimo jiné také vrubné dějiny Ivanovic, přednášel 8. listopadu 1891 v Pustiměři na thema „Něco z dějin rolnictva v Pustiměři a okolí“. Přednáška jeho jest otištěna v sešitě „Paměti katol. pol. jednoty pro pol. okres vyškovský“ roč. I. Ziskal jsem ten sešit, a příkládám jej pod č. 2.

Ve spisku „Mistopis obce Ondratice a nej-
blížešního okolí“, jejíž sepsal Jakub Mořniz,
rolník a t. č. starosta v Ondraticích

je mnoho zpráv o klášteře benediktinské
v Pustiměři. Knížka byla vytištěna v r. 1904
jen v malém počtu exemplářů a nelze jí už
dostati. Proto je tento výtisk, jenž se přiklá-
dá pod č. 3. již vrácenosti.

Velice důkladné a cenné je pojednání
ve Sborníku historického kroužku v. VI. 1905
„Zrušení klášteřa panen benediktinek
v Pustiměři“. Kapitola z moravské mona-
steriologie. Podává František Václav Peřin-
ka. Podává-li se získati ten ročník Sbor-
níku, bude také přílohou kroniky. C. 4.

Do školní kroniky (šk. r. 1904-5) jsem zapsal,
co mi P. Fr. Vaculík, farář v Druhicích, (jenž
také po léta vypisuje zprávy o zdejší
krajině a osadách z kroměřížského ar-
chivu) zapůjčil o „vyšším právu“, k ně-
muž se mohly do Pustiměře ze všech dědin
od starodávna sem přináležících žaloby
a odporů posílati.

Pustiměř - osada, sama - zaujímá plochu Velikost.
12:43 ha, osada i s pozemky měří 774:85 ha.
Do toho je napočítána také osada Zelená
Hora s pozemky. (Zel. Hora nemá dosud
vlastního katastru.) Německé Prusy měří
s pozemky 780:52 ha.

Pozemky těchto tří obcí hraničí na severu Hranice
s pozemky obce Podivice; na východě mají
pozemky obce Drysice a Ivanovice,
na jihu Hoštice, Herotice, Krůňanovice,
Vyškov, na západě Dědice a Racla-
vice.

Nárvy polnosti jsou v velké části jména tratí.
německé. Vě v komoleninách je těžko
naléztí pravý jejich význam. V Pusti-
měří jsou trati: Podlázní, Pod silnicí,
Malý pole, Na rybníku, Počápek, Luv-
poch, Omřfaldy, Padělky, Rovina,
Hujda, Bislos, Huslos, Fordá tráva,
Okluky, Grešty, Podgrešty, Probitna,
Těhlo, Kopaniny, Vinohrady, Achtele,
Zahrady, ... V Zelené Hoře: Na
Rěhně, Nad bochtálem, Nad přihonem,
Nad dědinou, U hájka ...

V N. Prusích: Dolní a Vrchní, ovegarty,
Podsedky, Přední a Zadní Grěty, Godlice,
Marchanské pole, Prostřední pole, Zad-
ní pole, Čd pastviska, Milhořy ...

Lesy u Pustiměře jsou v katastru obce
Podivice.

Jména blízkých tratí lesních jsou :
U školní louky, Na bělé, Na hanácké, U
boudy, Poláckiv kopec, V kabelách...

Zvláštnosti krajina náleží útvaru kamenouhel-
přírodní: nemu neproduktivnímu - kulmu. Vě
a) Nerostné. skalách se láme, droba na stavbu, dlaž-
bu, ke kamenickým pracím a na šterku.
Nacházejí se tu i slepence a obyčejné
břidlice, jsou tu žilky vápence a žluté
křemencové kameny. Ze skamenělin
byla tu nalezena přeslička (v Milhofech).
Při kopání studní objevuje se slín, v němž
na některých místech (u Smejkalů v
ulici) se našly pěkné kousky sádrovce.
(Jsou uloženy ve školní sbírce nerostů.)
Vě vrstvách jílu - v cihlářské hlíně -
jsou vápencové shluky cívárů (merglu.)
Z cihlářské hlíny pálí se od dáвна
dobré cihly v obecní cihelně.

Lomy. Majitelé lomů v Pustiměři jsou (v r. 1923):
Arcibiskupské panství, obec Pustiměř,
Jakubík Karel, č. 170. V N. Pustích mají
lomy: Coufal Jan, rolník v N. P. č.
Chobola Jan a Vyškova a silniční výbor
okresu vyškovského.
Láme a zpracovává se droba - starý
pevně slepený pískovec kulmový.

Barva jeho je šedá, někde namodralá,
kámen jemně i prostředně zrnitý, masivní,
nepravidelně různými směry rozpukaný,
trhliny 0.5 m - 3 m od sebe vzdáleny.

Kámen je pevný i velmi pevný, proti
účinkům mrazu klade velký odpor, na
vzduchu je trvanlivý ve značné míře,
je leštitelný. Používá se ho na štěrky,
štět, lomový kámen, stavební, dlažbu,
mezničky, schody, žlaby, podstavce
k pomníkům, ruční mlýnské kameny.
Nejlépe se osvědčil a nejvíce se ho užívá
na dlažbu, stavbu a štěrky. Dají se ulo-
miti kusy 1 m x 4 m až 3 m x 4 m, veliké.

Rozměry lomu: délka výška od roku:

Nad kostelem	50 m	20 m	1882
Jakubikova	50 "	20 "	1910
Loufalova	30 "	15 "	1868
Chobolova	50 "	25 "	1888
Silničního výboru	80 "	35 "	1917

Lomy je možno rozšířiti. I na mnoha
jiných místech by se mohly lomy ote-
vřiti, materiál je velmi příhodný.

Přibližně se může vytěžit na rok
z lomu Chobolova asi 500 m³ stavebního ka-
mene, 400 m³ kamene dlažebního a 500 m³ štěrku,
z lomu siln. výboru 3000 m³ stav., 4000 m³ dlaž.
a 5000 m³ štěrku. - Lom nad kostelem je od
r. 1914 opuštěn. V ostatních lomech se pracuje.

Zvládnosti přírodní. L rostlinstva nachází se tu korymb. přijatý v tratích „na křivé“ a „na rybníku“, koniklec „na příchoně“ v Milhofech. Nález korymbu má význam v otázce šíření se stepního rostlinstva po svazích Drahanické vysočiny.

b) Rostlinné a jiné.

c) Archeologické. Také tu jsou místa archeologickými nálezy památná. Před lety byly nalezeny na Kotsrech břidlicové sekýrky, v Pustiměři sekýrky a mlátka hadce, četné řádové hroby v cihelně, v hrobech popelnice s „dárky“: jehlicemi, kroužky, nožíky. — Sběrateli popelnic a pustiměřské cihelny byli: poštovní Hymek Hostinek a Brodka⁺¹⁹⁰⁹, jehož sbírky jsou teď v muzeu v Prostějově, farář P. František Vaculík a Drysic, okresní a věrolékař Florian Koudelka a Vyškova a nadučitel Alois Procházka a Koberic, později řídící uč. v ^{Ležáně} ^{u Gvozdovic.} Při stavbě silnice z N. Trus na Zel. Horu byly nalezeny v zemi přelomeny a tkalcovská a vápni a hlíny. (Některé kousky má učitel Šalbín Pavlíček)

Pro dějiny dávných dob (od 14. století) je o Pu-
stiměři dosti pramenů v archivech, a nichž
někteří badatelé čerpali ke svým pracím,
stištěným v časopisech i samostatně vy-
šlým, jak už bylo v odstavci. Nejstarší dě-
jiny.. "a naměno. Ale a pozdějších
dob, ze století 18. a první polovice 19. stol.
je úplný nedostatek pomůcek místních.
Bylo-li kdý něco písemného v obecním
archivu, a mizelo to; nebývalo mnohde
pro takové věci dosti porozumění a péče.
Jinak také nemívají takové obecní
zápisy často valné ceny. — O jiných pra-
menech spolehlivých a cenných a tím
nevím. Pozdější kronikáři budou třeba
pátrati v rámeckém archivu bývalého
panství vyškovského, poptávati se u ob-
čanů po starých listinách a knihách
a vypisovati z nich, co je důležitého.
Bylo by náhodno a psati zprávy o pod-
danských poměrech v 18. věku, a před r. 1848,
jaké změny s pozemky se staly popr. 1848,
sestaviti dějiny jednotlivých stavení, a lo-
žiti matriku rodů...

Ale vypravování pamětníků podá-
vám zde sporé zprávy o některých věcech
hospodářských, o zvycích a obyčejích
lidových, jak tu v letech sedmdesátých min.
stol. ještě byly, o ústavěch a spolcích, které v těch
letech vznikly.

Třešňové
sady.

Na Rejtně bývalo velmi pěkné třešňo-
vé stromořadí až ke Kotárium (od r. 1903
jsou podél cesty nasázeny karlátky) a na Ho-
paninách byl učiněný les velkých třešňových
stromů. Pro ovoce jezdili sem ze sev. Moravy
(z Písařova) na trakařích s košinkami.
Třešně „Pustomírky“ byly v Olomouci chval-
ně známy. Za 25 kr. rak. čís. se prodávala
putnička (úzká, vysoká) asi na 8-10 litrů,
což bylo dobrých 10 kg třešní (-putnička
byla naměřena do vysoka-).

Panský
dvůr.

Do r. 1886 mělo vyškovské panství
dvůr v Pustiměři ve vlastní správě.
Pamětník (Karel Krampl z N. Prus. č.)
vypravuje: Hospodařilo se po starém
způsobu, ikořilo se. Selo se hlavně obilí,
nejvíce ječmen pro panský pivovar ve
Vyškově, ostatní obilí se prodalo na tr-
hu. Býval tu „delektor“, nynější staří
ho ještě pamatují, a když ten se dostal do
Vyškova, zůstal ve dvoře jenom šafář,
který všechno vedl. Dohled měl pojednáv-
z Vyškova. — Obilí se mlátivalo na dvou
mlatech, odešší po celou zimu až přes
velkonoce. Bylo 12 stálých mlaticů,
mlátili z míry, každá 12. měřice byla
jejich. Když na jaře nastalo setí, bylo
jejich povinností všechno obilí zaseti—

a to ručně. Potom sešli na lukách, ve kříních obilí. Vě dvoře bylo jen asi 5 párů koní a přes 10 párů volů. Na Kotárech se pásly ovce. Bylo jich hodně, 4 stáda aspoň po 100 kusech. Kde je teď po obou stranách cesty panské pole, byla tehdy pastvina pro ovce. Po celé léto byly ovce na Kotárech, byla tam dřevěná bouda, na křimu je sehnali do dvora. Poslední ovčák byl Lošťák. - Porději chovalo se ve dvoře mnoho krav. Byl tu „švýcar“, který měl všechno mléko nakoupeno. Prodával je lidem, a ne aby lého vyráběl pecnové sýry. — Vě „chmelnici“ (za farskou zahradou, hřbitovem, ^{starým} kostelem, od cesty do Mejlic až po skálu) se přestoval chmel až do té doby, kdy byl dvůr pronajat.

Vyškovský cukrovar dostal 1 měřicí pole na 9 kl. Převzal všechno dobytek tažný i krmný - na váhu. Hospodářské nářadí se prodalo v dražbě. Bylo už hodně chatrné. Jenom jedny brány byly železné, ostatní všechno dřevěné.

V katastru obce Pustiměře má arcibiskupství olomoucké tyto pozemky: pole 50.97 ha, zahrada 1.13 ha, pastvina 28.24 ha, lesů 0.62 ha, stavební plochy 1.40 ha, neplodné plochy 0.05 ha, ostatní, daně prosté plochy (cesty a p.) 3.07 ha, úhřinem 85.40 ha.

Prvním správcem na pronajatém dvoře byl Josef Neusser, jenž řávil v rolné hospodářství. Od r. 1911 je správcem Jos. Koutný, absolvent vysoké zemědělské školy ve Vídni.

Pastva.

Ještě v sedmdesátých letech minulého století se vyháněl dobytek na pastvu. Krávy a koně se pásávaly v Těhle na louce a na Rybníku, až se sklídilo seno. Počíních se páslo na polích. Kozy a prasata se pásávaly pod vinohrady od chmelnice až ke kůrži u studánky v Mejlicích. Od té doby, co se pastviny porozaly (r.) dobytek se na pastvu nevyhání.

Také tu býval pasák hus - husar. Ten si vybíral plat z husy. Za 6 hus dával se pecen chleba, 1 míška tvrdého obilí, na svatodušní svátky a na císařské hody po vdolku. Na sv. Martina bývala pro hlásného a pastýře „sypaná“. Na sv. Jiří obcházeli hranice - „věchodná“.

O bývalých obyčejích vypravují: Za starších dob o císařských hodech stavěli „máje“ před hospodou. Při muzice pak se v hospodě tančilo. (Teď se stavívá „máj“ večer před 1. květnem a celý měsíc se hlídá. Neukradnou-li její chlapi z jiné dědiny,

vydraží se a peníze utřižené, se propijí. —
Také prý kdysi stínali kohouta a bera
na shodech. — Na svatodušní svátky
„honili krále“. Chlapci jezdili na přístro-
jených koních po třech vedle sebe. „Král“
byl uprostřed v první řadě. Jeli do Drysic
a vrátili se domů. Drysičtí zase jezdili
jako na oplátku do Pustiměře.

Dosud ještě se zachovávají některé
obyčeje na ostatky. Volí se stárce, nosí se
„právo“, vyplácí se šarulou (dřevěnou lo-
patkou) tomu, kdo se při muzice nějak
provini. — Někdy také na ostatky jezdí-
vají „s kačou“. (Ještě v r. 1922 „kača“ —
a slivovice — způsobila mnoho „protěšení“
i některým starším hospodářům.) — Teď
už nebývá při těch svých pravé vese-
losti a těch svérázných vtipů, jak dříve
dy asi bývalo. Nebude proto čeho li-
tovat, zaniknou-li tyto ostatkové oby-
čeje.

V sobotu před slavností přijížděli kramáři Slavnost
a různé atrakce (střelnice, panoptika, kupačky...). o sv. Anně.
Kolotoč tu býval už týden před slavností. Čápoledne
přicházeli poutníci, v průvodech (z Lipovce, Houpu, Petrovic,
Molenburka), večer se xprovítalo, bylo slavné požehnání.
V neděli dopoledne přijížděli poutníci z okolních dědin,
odpoledne se dostavila mládež z Vyškova a Ivanovic.
Muzika bývala v ob. hospodě i u Kena dálů. Piva
se v tyto dva dny vypilo jen v ob. hospodě 120-150 1/4 hl.

Záložna. V šedesátých letech minul. století byly zlé časy. Lid byl svádán živelnými pohromami (nebylo pojištěn), neúrodou, v r. 1866 válkou. Na venkově trpěl lid nejvíce od lichivůřů, kteří půjčkami rolníkům žali se vypomáhati, ale žádali za to vysoké úroky (10% - 100%). Zepatino, že takové úroky nebylo brexmo-
ci, že povstávaly nové dluhy, které rostly, a rolník upadal hlouběji a hlouběji. Spása byla možná jedině svépomocí. Na náhranu důležitého stavu selského byly nakládány spořitelny a záložny. Noviny k tomu nabádaly. V P. se odebíral tehdy „Posel z Prahy“.

V říjnu 1871 na popud kaplana P. Max-
miliána Vymarala byla zde utvořena
nejprve „občiansko-živnostenská záložna
Věla“ pro farnost (P., N. P., L. H. Druhic,
Podivice) a Raclavice. Za členy přistu-
povaly všechny stavy. Ve výboře byli:
P. Maksim. Vymaral, Klement Sedláček
z P. č. 71., Fr. Janský č. 58., Fr. Řezníček z Dru-
sic, Jan Menšík, P. Pospíšil z Pustiměře a jiní.
Účetním v té první záložně byl A. Šmechlik
ze Zelené Hory. — Dle účtů za rok 1871
a 1872 byl příjem i vydání 65680 zl. 96 $\frac{1}{2}$ kr.
Bilanční účet: Povinnost 19921 zl. 91 kr.,
pohledávky takéž. Půjčoval se na 6%,
platilo se 5% úroků.

Na valné hromadě 2. prosince 1915 bylo toto
společenstvo změněno v občanskou záložnu
v Pustiměři, zapsané společenstvo s obmeze-
ným ručením. První ředitelstvo bylo:
Ředitel Fr. Janský z P. č. 58., pokladník
Fr. Pospíšil z P. č. 4., kontrolor Kašpar
Lbořil z M. P. č. 34. — Uřadovало se z po-
čátku v 1. patře obecního hostince, (kde má
nyní hospodský byt), od r. 1894 ve vlast-
ní budově vystavěné za 10 000 Kč.

Jak záložna prospívala, od r. 1874
až do r. 1917, je obsaženo v „přehledu o
činnosti a rozvoji občanské záložny v P...“
ve vydaném sešitě „Závěrka účtů.....
za rok 1917“, jež se přikládá (pod č. 5.)
Řediteli byli za tu dobu: Janský Fr.,
Lbořil Kašpar a Pospíšil Jan. Vše se
dalo v záložně po všechna léta řádně.
Každá 2. léta je revise. — Z vkladů se
platí teď 4%, ze směnečných půjček se bere
7%, z hypotékárních 6½%. Nejvíce se půj-
čuje na směnky. — Viz „Účetní závěrku za
rok 1922, jež je přiložena pod č. 6.

Záložna těší se naprostě důvěře. Za
dobu svého trvání udělala mnoho dobré-
ho: podporovala školu, hasiče, Radhošť
(spolek pro podporu studujících na vysokých
školách) a jiné dobročinné ústavy. Při
dobře úkol, za kterým byla zřízena, je
blahodárným ústavem zdejšího okolí.

Potravní. Tiseň, která všechny vrstvy obyvatelstva po válce rak.-pruské postihla, byla příčinou, že vznikly rozmanité ústavy a podniky, jichž pomocí měl se lid z nastalé tísně vymaniti. Takovým podnikem byly také potravní spolky. V r. 1871 zároveň se záložnou byl tu zřízen také potravní spolek. Členské podíly byly po 10 zl. Z počátku se prodávalo jenom členům, od r. 1885 i nečlenům. Z misku, byli-li jaký, dostávali členové podíl podle toho, za kolik nakoupili. Spolek měl místnost v části domu č. 27. u Lírků. Prvním předsedou byl F. Zbořil z P. č. 32., pak po mnoho let Kasper Zbořil z N. P. č. 34. Prodávateli byli Pospíšil Libor z N. P., Taus Josef, ^{Vilém Kratochvíl} Loniček, Mensík Petr, Navrátil Petr, Šírek Fr. - Spolek prosperoval z počátku dobře, později zivořil, až v r. 1899 se rozešel. Nástupcem jeho stal se potravní spolek "Důvěrnost" založený 8. 10. 1919 ^{svépomocným družstvem.} z občanskou stranou komunistické.

Hasičský. Byl založen 2. června 1882. Pracovní spolek. začal 12. června, jak dovezli stříkačku. Před tím hasilo se ručními dřevěnými stříkačkami. Panští ve dvoře měli stříkačku, do níž se nalívala voda. Při požárech dostavovali se také a pomáhali hasit. Není divu, že hašení ohně prostředky tak nedokonalými bylo málo účinné a že se ukázala potřeba cvičeného sboru.

Starý hasič Fr. Drbal z (Mejlic) P. č. 149.
vypravuje: Hasičský spolek založil na po-
pud učitele Fr. Pospíšila tehdejší starosta
Fr. Janš^{č. 58}ský a rolník Jos. Räuš^{č. 24}er. Učitelem
byl učitel Pospíšil. Zasloužil se dobře o
výcvik, a byl prvním velitelem.

Spolek nebyl v prvních letech oblíben,
hlavně u rolníků. Hasiči byli sama „nižší
třída“ a rolníci měli na ně platit. Přihlá-
sil-li se který selský synek, a neměl-li
hned „klatou čepici“, vystoupil hned po
valné hromadě, ani na cvičení nešel.

Při začátku bylo zapsáno 86 členů čin-
ných z Pustiměřce, Nám. Pús. u Zelené Hory.

Příspěvajících členů bylo asi 20, ale přestali
brzy býti členy, omrzelo je dávat 1 klatý
ročního příspěvku. - Když se začalo cvi-
čiti, zůstalo jenom 32 členů činných. Byli
většim dílem chudobní, a každý činný
člen si musil kupovati šaty na cvičení
i na parádu sám. Proto „pádem“ vystupo-
vali. - Z prvních členů jsou dosud (v r. 1923)

na živu Drbal Fr. z P. č. 149. a Koudelka + 21./9. 1930
Fr. z N. Pús. Drbal má desítiletý diplom
papírový, 20 letý stříbrný, 30 letý státní
bronzový a diplom za 40 letou činnou
službu. Koudelka též.

Při založení dostalo se spolku hojně
darů od arcibiskupa Fürstenberka,

od preláta rajhradského Benedikta Kor-
čiána, rodáka něm.-pruského, od vyšk.
cukrovaru, od živnostenského spolku, od
lékaře F. Dudíka, od obcí P. a N. Pus a
nejvíce od záložny, jež zaplatila první
a po letech i druhou stříkačku.

První stříkačka s výbrojem (přilby,
pásy, sekýrky) stála 1100 zl. Nářadí (koše,
šebie...) se přikupovalo později po něčem.
Drahou stříkačku koupili v N. ...
Čestnými členy byli F. Dudík, lékař
a F. Novák, hostinský.

Sbor se účastnil do r. 1923 všech požárů
místních, počtem 37, a 22 požárů přespolních.
Sbor máleží 36. župě (vyškovské).

V polovici let 80. život v Pustiměři byl
nehlučný, domácký. Národní uvědomění
se probouřelo. Volby do sněmu a na ríšskou
radu, schůze lidu v blízkém Vyškově rozče-
řovaly na čas klidnou hladinu všedního
života. Také k tomu přispíval boj česků
vyškovských protiněmecké vládě na rad-
nici. Vyškovské noviny za heslem „svůj
k svému“ prání čovaly každého, kdo
kupoval od německých stranníků a svůj-
mi říznými články zasloužily se o národ-
ní uvědomění venkova. V obci se V. N.

četly a rozbíraly, obec sama předplácela časopis „Moravskou Čilici“, jenž býval vyložen v obecním hostinci. Někteří rolníci kupovali hospodářské knihy a časopisy. Také výlety hasičů, na něž byly zvány okolní sbory, byly zabarveny vlastenecky a posilovaly národní vědomí. Byla-li tu, obecní knihovna a čtenářský spolek, nemohu si už vzpomenouti a jiní také určitě nevědí.

Knihy na čtení půjčoval tehdy lidem kaplan ^{J. an. Řezníček} z knihovny vlastní (sarní?)

V říjnu 1887 jsem odešel z Pustiměře do Mouřinova u. Bučovic, odkudž po 13 letech v prosinci 1900 jsem podruhé přišel do Pustiměře, byv tu po zemřelém Karlu Růžičkovi jmenován na dučitelem.

Za těch 13 let se v Pustiměři dosti změnilo:

V lednu 1887 konal vyškovský spolek Hospodářský hospodářský schůzi v N. Pustích, na níž kurs. přednášel ředitel hospodářské školy z Tře. rova J. Uhlíř o důležitosti hospodářských kursů. Působením učitelů podařilo se získati obce P. a N. P., že uhradí náklad na vydržování zimního hospodářského kursu při škole. A tak ještě toho roku byl kurs povolán a v listopadu bylo zahájeno vyučování. Podrobnější zprávy o kursu jsou zapsány ve školní kronice.

Silnice. V r. 1888 vystavěli silnici městečkem až po Rejhnou a zavezli velikou od vody vy-
mletou a molu pod Rejhnou. Náklad na
silnici obnášel 2300 zl., na most mezi P.
a N. P. 600 zl. Od silničního výboru se
dostalo subvence 1200 zl. Celou silnici
od Rejhnou Pustiměřem a N. P. Prusy
až na císařskou převzal okresní silnič-
ní výbor ve svou správu.

*Poštovní
úřad.* V r. 1892 byl tu zřízen poštovní úřad.
Před tím byla obec přidělena poštovnímu
úřadu ve Vyškově, kam denně docházel
posel a přinesenou poštu po obcích pak
roznášel. Prvním poštovním úředníkem
byl expedient Fr. Pettera do roku 1910, po
něm exp. Fr. Bartošová do r. 1914. Jízdní
pošta byla zavedena v r. 1908. Jezdilo se
dvakrát za den až do vypuknutí světové
války. V r. 1918 začalo se jezdit zase dva-
krát denně, ale po roce to přestalo pro dra-
hotu a nedostatek obroku pro koně i jiných
potřeb. - V r. 1914 převzal správu poštov-
ního úřadu Emanuel Kupčík, také ještě
jako poštovní expedient. Dne 1. ledna 1915
zaměněno místo v pošt. mistrovské. K poštovní-
mu úřadu zdejšímu patří obce: Pustiměř,
N. Prusy, Lelena Flora, (Kotáry), Podivice,
(Ferdinandsko) a Drysice. O 1. září 1923 se
přidaly Velké a Malé Račovice. Ale hned

1. října 1923 byly Drysice vyřaděny. —
Na podnět poštovníků byla zahájena akce,
aby při poště zřízen byl telegrafní úřad
a telefon. Stalo se a 15. prosince 1923 zača-
lo se úřadovat. — První místo pro poštu bylo
v č. 20., pak u Pohodků v č. 15., později v č. 9.
natož od r. 1910 zase v č. 20. v pravém křídle
domu, od r. 1922 v levém křídle.

R. 1892 byl založen v P. okrašlovací Okrašlovací
spolek hlavně přičiněním učitele Flor. spolek
Krejčího. Spolek zřídil v březnu r. 1893
na kraji v Mejlicích na „chmelnici“ ovoc-
nou školku nákladem asi 90 zl.; také
zřítil, že na městečku byla zavedena
štěrkem (asi 1500 šur) mola a nasypán
rybníček. Plochy poskytl zdarma správ-
ec Jos. Neusser, nádenická práce stála
asi 100 zl. Práce byla dokončena v r. 1894.
(Nový rybníček na plavení korní vykopán
„na uličkou“ před kovárnou Šmudlovou.
Ale i ten byl v r. 19. . nasypán a místo
osázeno hrušněmi.) — Na zač. 1895 spolek
okradil plochu na zavedení mola na mě-
stečku živým plotem a akátů a osázel ji
okrasnými keři — nákladem 40 zl.

V r. 1890 obec vystavěla na kraji Mejlic nemocnici.
„cholerovou“ nemocnici asi za 1500 zl.
Před tím byla u Rychlíků č. 37. (v ulici) rezervována
světnička s jedním lůžkem pro případ nějakého

Lékaři. V I. patře budovy, kterou si v r. 1894 postavila záložna vedle obecní hospody za 10.000 zl., propůjčen byt obvodnímu lékaři. Když lékař Fr. Dudík se na podzim roku 1892 vzdal praxe, a odstěhoval se do Vyškova, stal se v r. 1893 obvodním lékařem MUDr. Jakub Hudeček, rodilý ze Svábenic. Ten po 4 letech přesídlil do Holešova a od r. 1897 působí tu MUDr. Stanislav Cimr.

Kostel. V r. 1894 objevily se v klenbě kostela nad oltářem trhliny. Latim klenbu v ohrožených místech podepřeli.

Toho roku se také opravovala kaple sv. Anny. Dávala se na ni nová - plechová střecha, a vnitřek vymalován olejovými barvami. Také byl zbudován nový oltář.

V listopadu 1894 bylo rozebráno klenutí kostela nad presbyteriem, jež odděleno od lodi dřevěnou přehradou. Služby Boží se konaly do konce ledna 1895 v lodi chrámové, a když potom na úřední poručení byl kostel zavřen, sloužilo se v kapli sv. Anny. Uvažovalo se, má-li se kostel důkladně opravit, nebo nový vystavět. Na podzim 1895 byla před vchodem do kaple postavena dřevěná předsíň.

Dne 21. června 1896 byl vysvěcen nový hřbitov zřízený za kostelem v horní části

panského pole „chmelnice“ vedle starého hřbitova, jenž byl kolem kostela od brány u fary počínaje.

Teprve na podzim 1898, došlo ve farnosti Nový kostel. úvahy a porady o stárce kostela. Obce se usnesly vystavěti na místo starého kostel nový. V r. 1900 byl starý kostel zbořen, na jaře se začalo stavěti, do podzimu byla stavba pod střechou. Časně na jaře 1901 začalo se zase pracovati. Umitáno uvnitř i venčí, lity ozdobné hlavice, v březnu přestěhovány zvony ze staré zvonice na věž a zvonice o samotě (u lípy) stojící zbořena, v dubnu a květnu usazeny nové věžní hodiny, odklizeno lešení, v červnu upraveno a dlážděno okolí kostela, v červenci dlážděno v kostele, stavěny oltáře, kaza telna a varhany. Dne 23. července byly všechny práce ukončeny.

V neděli 24. července 1901 benedikoval rajhradský prelát P. Benedikt Korčian (rodák něm.-pruský) nový chrám Páně. Od toho dne byla opuštěna kaple sv. Anny - po 6 letech a 6 měsících - a služby Boží se konaly v kostele.

Kostel posvětil, když tu byl na generální viziťaci v neděli 27. dubna 1902 arcibiskup slomoucký Dr. Theodor Kohn. (Podrobná zpráva o tom je ve školní kronice.)

Čtenářský
spolek.

V 90. letech byl tu čtenářský spolek pro obce Pustiměř a Německé Prusy. Kupovaly se knihy, půjčovaly se i nečlenům, odebíraly se časopisy, pořádaly se večírky, zábavy, divadla. Činnost spolkovou se starali učitelé Fr. Obdržálek a Albin Pavlíček. Předsedou čtenářského spolku byl Jan Poppišil č. 4. (dvorák.) Zařídili také veřejnou čítárnu v soukromém domě (č. 9.), jež se po jednu zimou dobře osvědčila, ale pak přestala. Vr. 1909 byl čtenářský spolek přeměněn v Odbor Národní jednoty. Předsedou je po léta zdejší obvodní lékař MUDr. Stanislav Cimr. - Činnosti čtenářského spolku a odboru Národní jednoty, ocenění její a vlivu na výchovu mládeže a lidu bude ještě psáno na jiném místě.

Zpěvácký
spolek.

V těchto letech tu byl také pěvecký sbor, jež zřídil a udržoval nadučitel Karel Růžička. Cvičily se sbory, jež se pak zpívaly při výletech a národních slavnostech, pořádala se zastavenička členům... Činnost jeho znenáhla ustávala, až přestala docela. Po válce cvičí zpěvy k národním oslavám Petr Sedláček výborný hudebník a zpěvák, rodák něm.-pruský. Ato prvním cvičitelem hned od převratu byl ředitel měšťanské školy nr. v. pan Ant. Placher.

Mlékárna (společná pro obce Tustiměř, Mlékárna a Německé Pusy) byla vystavěna r. 1904 v části zahrady Jana Kaviátily v Tustiměřích č. 22. asi za 20.000 Kč. Stroje stály 20.000 Kč. Hned na počátku se přihlásilo 130 členů. Závodní podíl byl 20 Kč. Zápisné se platí různě podle usnesení výbou: 5 Kč - 50 Kč. Zprvu se zpracovávalo až i 1300 l mléka denně, někdy bývá pouze 150 l denně. Za 1 l mléka se platilo 10 h. Členové dostávali zdarma syrovátku podle množství odvedeného mléka: polovici i plný počet litrů. Každý člen musí dodávat do společenské mlékárny všechno nadojené mléko mimo svoji spotřebu. Prodat nesmí nic, leč s povolením mlékárny. Dostává syrovátku zdarma, odstředěné mléko o 10 h laciněji, ostatní výrobky také za nižší ceny. V mlékárně se vyráběly sýry: pivní, liptavský, imperial, camembertský (kamambér), tyrlický, cihlový; pak tvarůžky ze 60 l plného mléka, máslové, sýrečky. Výrobky se prodávaly domácím lidem na drobno. První máslo se prodávalo za 2.28 Kč 1 kg. Většinu másla skupovala po všechna léta obchodnice Tausková z Ivanovic.

Za války musila mlékárna dodávat máslo, (jež bylo rekvirováno), kam se napoučilo (do Výchova).

V polovici listopadu 1919 přestalo se v mlékárně pracovat pro drahou režii a nedostatek mléka. Dodávalo se jen 150 - 200 l denně. Máslo se musilo prodávat za maximální ceny. Hospodyně však prodávaly 1 kg másla až i za 40 Kč; proto nedodávaly mléko do mlékárny.

Od počátku listopadu 1922 začalo se v mlékárně zase pracovat, aby podnik oživil a stroje se úplně nezkazily. Pobilišla k tomu také zemědělská rada. Teď se platí mléko podle množství tuku, jež obsahuje - 40 h za 1%. Mléko mívá 2% - 5% i 5.4% tuku. Vyrábí se jen máslo a tvaroh. Prodává se podmásli a odstředěné mléko po 50 h za litr, plné mléko za 1.70 Kč, máslo za 33 Kč 1 kg, tvaroh za 6 Kč 1 kg.

. Od r. 1868 byla v Pustiměři ^{v „téhle“} obecní cihelna. Cihelna - jednoduchá, otevřená pec. Po letech přistavěna u cesty druhá pec - klenutá, komínková. Vypálilo se v nich ročně až 150.000 cihel a přes 30.000 křídlice. 1000 cihel se prodával za 15 zl., tisíc křídlice stál 16 zl. Cihelna vyráběla obci 700 - 800 zlatých ročně.

V r. 1908 byla vystavěna nová cihelna Kruhovka - kruhovka. Obě staré pece byly zrušeny. V kruhovce je 12 komor, vytápí se uhlím a vyrobí se ročně přes 500.000 cihel a křídlice. Výroba cihel děje se ručně i stroji s elektrickým pohonem.

V r. 1909 stavěla se ve středu městečka Silnice na císařskou silnici - „téhle“ nová silnice v „téhle“ na místě staré cesty. Měří asi 1 km a stála Po obou stranách silnice je a části staré třesňové stromořadí, a části se doplňuje mladými stromy.

V r. 1911³ bylo zřízeno v Pustiměři Električka. elektrické vedení. Proud dodávala nově zřízená elektrárna v Ivanovicích. Včetných domácnostech si zavedli elektrické osvětlování v příbytcích, na dvoře i ve chlevích, světla umístěna i na městečku

a v ulicích, kolníci si opatřili motory a mlátí obilí, řezou dříví elektrickým pohonem... (Poprvé svítilo se v sobotu před slavností, *br. týž. r. 1913*, nem... (O přípravném jednání, výlokách, smlouvě s elektrárnou, o řadění práce, prvních cenách za proud a p., jakož i o výhodách a stinných stránkách elektriky; jak se osvědčila za války, kdy nebylo petroleje ani svíček... napíše snad příští kronikář podle paměti těch, kteří byli jednání účastní a podle zápisů v obecních protokolech. Rovněž vyloží, kterak v r. 1923 připojil se Tustiměř k velké elektrárně přerovské.) (Viz str. 105.)

Vymalování kostela. V r. 1914 došlo k vymalování kostela. Peníze na to skládali farníci po léta. Podrobné zprávy o tom jsou zajištěny ve farní kronice.

Nová školní budova. (Měšťanská škola) Na jaře 1914 začala se stavěti druhá školní budova. Pracovalo se po celé jaro a v půli července byla budova pod střechou. Koncem července vypukla válka a tak přestala veškerá práce na stavbě...

(Jak dlouho trvalo (- 20 let -), než se konečně začala stavět druhá potřebná školní budova, o mnohých překážkách a nesnázích jsou zevrubné zprávy ve školní kronice.)

Ve čtvrtek 23. července 1914 odpoledne Válka.
o 6 hodině odevzdal rakousko-uherský
vyslanec baron Giesel v Bělehradě
Pašičovi notu, která byla ultimátem
s 48 hodinovou lhůtou. Současně dostal
vyslanec rozkaz, aby opustil Trbsko,
nepřijme-li do soboty do 6 hodin večer
vláda bez výhrady požadavky noty."
Tak začala válka.

Žij v neděli 26. července o slavnosti
v Pustiměři byli povoláni někteří vojáci,
aby se dostavili ke svým plukům. V úterý
na to byla plakáty oznámena všeobecná
mobilisace a vyzvání domobrany.
Nastaly dny plného ruchu. Po novinách
byla velká šhánka. Mladíci a mužové
se loučili, odjížděli do války. Doprava
na drahách byla na několik dní úplně
zastavena. Ceny obilí hned na počátku
srpna se zvýšily (u pšenice na př. z 22 Kč
na 30 Kč za 1 q). Také ceny jiných ži-
votních potřeb stoupaly - způsobem
neospravedlněným. Živoštníci, mající
na prodej zboží, které náleželo k nevy-
hnutelným potřebám výživy, zatajovali
zásoby, anebo se je zdražovali prodati. Naopak
kase jiní hleděli se vším možným, co nej-
více bez potřeby zázobiti. Lidé schová-
vali stříbrné peníze, byl nedostatek

drobných peněz, v krámech nemohli dodávat na desítikorunu. Někde (i tu) nechtěli přijímat papírové peníze a obavy, že budou znehodnoceny. Pro nasycení a občerstvení vojáků, kteří projížděli Vyškovem, sbíraly se po venkově potraviny. Vojinům se podávalo na nádražích pečivo, chléb, ovoce, uzeniny, káva, čaj, mléko, doutrníky, cigarety.

Vojenské automobily u velkém počtu jezdily po císařské silnici. Železniční mosty a nádraží hlídali vojáci...

Z učitelů a dejší školy odešli konat vojenskou službu: v srpnu Jan Stráž, na počátku září Albin Pavliček. Civilní obyvatelstvo z Haliče vystěhované bylo ubytováno také na Moravě. Do Pustiměř se uchýlilo k příbuzným (doktorovým) v polovici září 8 osob z Přemysla Bochnie.

Žáky hotovily od r. 1914, a po dobu války pro vojiny v poli nátepničky, kukly, šály a pásy a vlny. Peníze na materiál byly získány sbírkou v obcích. Žáci hotovily podešve do botů - a novinového papíru. Bylo nařízeno šetření potravin, a vlastně chleba a bramborů. Výtisk poučení a pamětní list „Kterak se má obyvatelstvo žít i na války“ jest uschován na památku.

Vypisovaly se válečné příjčky, konaly se soupisy obilí, naváděly se peněžité sbírky mexičáky pro vdovský a sirotčí fond, pravidelné sbírky ve prospěch Červeného kříže a ve prospěch fondu na opatření prothes vždy okolo 5. a 20. každého měsíce.

Jak se vše zdražovalo ukazuje uvedené ceny některých věcí na podzim r. 1915 :
1 kg žitné mouky 1 Kč (před válkou 24 h)
pšeničné 160 Kč - 240 Kč (30 h - 40 h),
máslo 12 Kč (2 Kč), masa 8 Kč (1.80 Kč)
sádla 20 Kč (2 Kč), 1 vejce 14 h - 24 h (4 h)
Tak drahobrodávaly hospodyně máslo, sádlo a vejce. (Maso se v Pustiměři nese-
kalo, nebylo tu řezníka. Kdo chtěl mít
maso, musil si poslati do Vyškova nebo
do Ivanovic.) Také ceny plátna, látek
na šaty a kůže na boty se neobyčejně
zvýšily. Tak např. 1 m bavlněného plát-
na, jenž byl dříve za 60 h, prodáva za 2 Kč,
20 halířová cívka nití za 1 Kč, 1 kg mýdla,
sody za cenu pětinašobnou.

Lidé shromažďovali kovové mince
i bankovky. Nedostatek drobných
peněz byl v r. 1916 opět značný. Papírové
dvoukoruny vydané hned ^{stanou} v r. 1914 se tu
haly na polovice. V prosinci 1916 byly
dány do oběhu papírové koruny. Stří-
brných peněz stále ubývalo, zlaté 10^{Kč} a 20^{Kč}
už dříve zmizely z oběhu.

Italská škola. Od 1. prosince 1915 byla v Tustiměři zřízena škola pro děti italských uprchlíků, kteří tu od měsíce června v značném počtu byli ubytováni. Italských dětí bylo 26.

Letní čas.

O 1. května do 30. září 1916 zavedeno bylo v celé říši vládní počítání času, t. zv. „letní čas“ - dle kterého počíná 1. květen dne 30. dubna o 11. hod. večerní, dle dosavadního počítání, a den 30. září končí 1 hodinu po půlnoci nově zavedeného času. Všechny hodiny (veřejné, nástěnné, kapesní) měly být v noci 30. dubna posunuty o hodinu do předu a v noci z 30. září na 1. říjen o hodinu do zadu. Snad jen ve městech a úřadech se tím nařízeným letním časem řídili, na venkově se však pracovalo podle počasí a podle potřeby, bez ohledu na to, kolik ukazují hodiny dle nového času. Nežli se naň navyklo, bylo dosti omylů a zmatek, jež se opakovaly, když v říjnu nastal opět obvyklý čas.

O italské škole, o sbírkách peněz, o odvádění věcí kovových a jiných, o soupisech, o válečných půjčkách a různých událostech je více napsáno ve školní kronice.

Svěcení nové V neděli 24. září 1916 konalo se svěcení školní budovy nové školní budovy, jež byla zatím - po 2 letech - dokončena. (Viz školní kroniku).

V r. 1916 bylo také nařízeno sbírání sta-
rého papíru, kostí, lesních plodů, listí
stromů, organizováno sbírání kopřiv,
žáci chodili na ostružinové listí
Bylo přikázáno zpívat v kostele
o nedělích a svátcích po školní mši, sv.
1. slohu rakouské národní hymny

V říjnu 1916 se prováděl v obcích soupis dobytka.
Také tentokrát byli soupis dobytka.
sčítacími komisáři učitelé a dostali
ponejprv za práci plat. Dříve „spisovali“
zadarmo.

V únoru a březnu r. 1917 byl proveden
soupis obilí, moučných výrobků, luštěnin,
zemáku, jedlé řepy a krmiv. Soupis pro-
váděly místní komise za přívodu vojáků.
V Pustiměři byl předsedou komise říd. uč.
Jeřábek z Váran K., jemuž byl přidělen
odhadce z Nov. Rousinova, důvěrník
obce a 4 vojáci. Zjev té komise venku
a příchod její do domů působil mocným
dojmem. Některé ženy onemocněly, dostaly
křeče, které trpěly srdeční vadou. Předseda
komise vedl si taktně, odhadce odhado-
val mírně. Mělyť se přebytky odevzdá-
vati.

Nářízením všech ministerstev ze dne 9./3.1917 Letní čas.
zaveden byl také tentokrát letní čas pro dobu od
pondělí 16./4. až do pondělí 17./9. přeložením času o 1 h.

Úřady upozorňovaly na akci ku podpoře pěstování zeleniny pro výživu obyvatelstva v tomto třetím válečném roce, tak vysoce důležité. Už lonského roku se spotřebovalo velké množství zeleniny. V sušárnách se sušilo zelí, kapusta, tuřín, vodnice, mrkev - jednak pro vojsko, jednak pro obyvatelstvo ve městech. Leny zeleniny na trzích byly již v r. 1916 desetinásobné.

Úprava spotřeby mléka již dříve pro města nařízená, byla zavedena také na venkově. Vyšlo nařízení o spotřebě mléka. Bylo určeno, kolik mléka se smí v domácnosti spotřebovat.

V červnu sbíraly se znovu věci potřebné ku zpracování pro účely válečné péče: pletené a háčkové kousky. 16. a 17. června byl (t. r.) tak zvaný „kašesníkovy den“. Žáci chodíce dům od domu, vyprošovali, aspoň jeden snadno postradatelný kašesník a žádali také o peněžité dary pro zmíněný účel. Nasbírali 12 Kč 50 h, a několik kousků čistého prádla ve váze 1 kg - to ve 3 příškolenských obcích.

V posledních dnech školního roku se vyučovalo jen v I. třídě. Učitelé byli naměstnání, jakožto předsedové komisi při soupisu osevnic ploch...

V r. 1917 bylo velké sucho. Od začátku května nepršelo. V polovici července trochu sprchlo, ale pak zase až do podzimu bylo bez vydatného deště. - Úroda, ovšem, byla dobrá, ale jačiny byly špatné. Ječmeny a ovesy se v kamenitých polích na Z. H. a v Pustiměři sotva vymetaly. Zemáky se urodily pouze v „poli“. Na „kopani-
nách“ bylo na př. na jedno pole 2 měř. velké vysázeno 16 pytlů zemáků a sklídilo se 11 pytlů drobných „oříšků“. To znamenalo v r. 1917 značnou pohromu.

První jeteliny byly pěkné, ale druhé zaschly. Pouze v dobrých polích vyrostly druhé vojtěšky a listnačky, pěkně od-
kvetly a daly hojně semena. Jetelové semenose prodávalo velmi drahé:
1 q lucerkového za 6000 Kč, 1 q listnač-
kového za 7000 Kč.

Ceny obilí byly ustanoveny maxi-
mální: žito za 42 Kč, pšenice 42 Kč,
ječmen 40 Kč, oves 30 Kč. Ale pod rukou
se prodávalo mnohem dražší - za ceny
dvoj- až i pětinašobné.

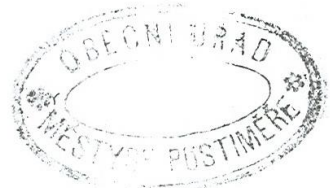
Také ovoce se dosti urodilo, zvláště
jablek a hrušek a dobře se zpeněžilo.
Z karlátek mnozí hospodáři pálili
slivovici, jež se prodával 1 l za 60 Kč.
1 kg povidli stál 16 Kč.

Včely donesly toho léta mnoho medu z kvetoucích třešní a jabloní, akátů, esparsety, řepeků a pohanky, pak z lip a jetelů, i měsícového medu z listů a jehličnatých stromů. Některé silné včelstvo dalo až 50 kg medu. Ceny stouply neobyčejně. Hned v červnu prodával se 1 kg medu za 10 Kč, později za 12-15 Kč. Překupníci kupovali med pro pivovary. Obchodníci v městech prodávali 1 kg po 20-25 Kč.

Podpory.

Rodinám všech vojáků dostávalo se podle platných zákonů podpory: po 1.20 Kč na ženu a na děti denně. Starší a chudobní rodičové dostávali podporu také za syna vojáka. Podpory se vyplácely měsíčně. Pro peníze chodil do Výškova obecní pluhář; přinášel po 12-14 tisících Kč. Ženy, které měly více dětí, braly po 200-400 Kč. Někdy se nahromadily nově vyměřené podpory za několik měsíců. To se doneslo do obce k výplatě i 45 000 Kč najednou.

Podpory vyplácel úřadující 1. radní (Fr. Koutný). Za donášku peněz, za vyhlášení a jiné výlohy dával se poplatek 20 h. V poslední době chodily si ženy pro podporu do Výškova

Válka naměšťovala čím dále tím více myšli všech. Lidé jako by si byli už na ni zvykli. Mnohým se nevedlo ale, ba naopak, těžili z ní nemálo. Stále se mluvilo a doufalo, že už brzy přestane, že už dlouho nepotrvá, ale konec její byl ještě daleký. Lase byly sbírky (v říjnu 1917) ve prospěch válečné péče na Moravě (pro vdovy a sirotky po padlých vojínech), sbírka prádla (odpadků vlněných a bavlněných), pořádán se všeobecný den válečných hrobů v Rakousku, při němž měla spolupůsobiti školní mládež prodejem odkazů, pohlednic a osvobožovacích jehlic. V listopadu byla oslava osvobození Gorice od nepřítele - a v sobotu 10. listopadu bylo přerušeno vyučování následkem nastalého úplného nedostatku paliva. To potrvalo až do 8. ledna 1918, kdy přivezli 5 firem hnědého uhlí, jež vystačilo do 10. února, ač se učilo v pobožce I. tř. po půldnu a v II. a III. třídě střídavě polodenně v jedné učárně, aby se nemusily všechny třídy otápeti. Nová přestávka ve vyučování trvala až do 16. března, kdy se opět začalo učit - ale ve třídách se metopilo. Po dobu, kdy se nevyučovalo, byli dáni učitelé k dispozici c. k. bernímu úřadu ve Vyškově. Střídali se po týdnů, docházeli denně do Vyškova.

Nedostatek paliva ve školách byl těžkou ranou pro školní vyučování. Školy byly po celé týdny a měsíce zavřeny, děti měly mnoho prázdná, navykaly neslušnému chování. Rodičové byli k tomu neteční, matky neměly dosti energie udržeti je v bývalé poslušnosti a vedenosti. Také v domácnostech byla nouze o topivo. Blížkost lesa způsobila, že i děti po příkladu dospělých se naučily nečiniti rozdíl mezi svým a tvým a naučily se krásti. Krádeže se rozmohly. Dospělí i děti brali úrodu s polí, ovoce se stromů, koly u stromů v sadech... Širší veřejnost tomu tuzě nebránila; ten kdo to viděl, si myslně si toho nevšímal, ba spíše to ještě omlouval. Pro krádeže v lese a polní pych docházely na správu školy často dotazy od soudu, jak se někteří bývalí žáci chovali v době své školní dochůvky.

Život některých lidí stal se rozmáhlým. Vyživovacími podporami dostalose jim dorukou tolik peněz, že se jim dříve o nich ani neredálo a to uvedlo některé na zcestí. Kupovaly se gramofony, pohovky, skříně, sametové a hedvábné šaty, bílé botky, rum, vařil se čaj, děti dostávaly peníze na čokoládu, do kina... (ale ne na čítanky).

La tabák dávali hospodáři obilí, mouku, licho, s tabákem bujela, kouřila se bramborová nat', ořechové a bukové listí, chmel, lipový květ, rozmohlo se kouření cigaret. Remeslníci pracovali rolníkům jen za obilí, peněz nechtěli....

Školní mládež zhrubla, mluva její stala se drsnou, chování neurvalým. Napomenutí odmítala, odmlouvala, pokáráni nebo trestu se vzpírala. Pro všechno jednání vytvořila lidová morálka válečné doby nová měřítka značně odchylná od doby předválečné a mládež se jím vlivem veřejnosti brzy přizpůsobila. Leč tato měřítko byla pro školu nepřijatelná a proto také zakalil se značně poměr mezi učitelem a žákem. Udržení, aspoň přiměřené, kázně vyřadovalo značné námahy učitelovy. Vlastní vyučování tím značně trpělo. Také vnímavost mládeže byla velmi oslabena. Události mimoškolní, změna, někde i rozvat v rodinném životě za nepřítomnosti otce vyvíjely rájisté značně na dětskou mysl. Žáci seděli ve škole netečně, tupě a lhostejně naslouchali slovíům učitelovým. Bylo nesnadno probuditi a udržeti jejich zájem pro věci školní.

Dochůzka do školy vykazovala velká procenta namerškání. Rodičové používali v nejhojnější míře výnosu remské školní rady uveřejněného také v denních listech, aby školní mládež byla přibírána k činnosti obecně prospěšné, a žádali po učitelích udělování dovolené. Následky nepravidelné dochůzky do školy se objevily brzy: žáci po způsobu starších výrostků dopouštěli se venku nepřístojností. - Prospěch ve vyučovacích předmětech byl slabý. Všeobecně se pronášely stesky na hluboký mravní pokles mládeže a na povrchnost jejího vzdělání.

Rakouská vláda nebrala školám jenom učitele, brala jim i vyučovací čas, posílala děti na všelijaké sbírky (-kovů, listů, koprův, odpadků látek - - kovář Valentin Smudla mi řekl, když jsem chodě po pilnici dohlížel na děti sbírající po domech staré nepotřebné látky: „Tak vy, pane nadučiteli, sbíráte hadry! To Rakousko nevytrhne.“ -) a oslavy, ale na konec vzala jim i nejdůležitější prostředky vzdělávací, čítanky a učebnice. Postupně se vylučovaly ze škol čítanky Jursovy, cvičebnice jazyka vyučovacího a zpěvníky. Některá kniha byla vyloučena pro nahodilý obránek, v němž se sešly slovanské barvy: bílá, modrá a červená.

Jindy bylo přísně nařízeno, aby ve vydání cvičebnici byla nečitelnou učiněna jakási protimilitaristická věta (viz III. Cvičebnici jazyka vyučovacího str. 10. „objednati, obětovati“ – pravopisné cvičení: Doplňte! Vlast neřádá, aby její občané pro ni obtovali životy, nýbrž pro ni poctivě pracovali.) – Čím však byly takové snahy usilovnější, tím pevnější bylo vnitřní národní uvědomění. Lidé nechtěli už zpívat ^{v hostele} rakouskou národní hymnu, ^{zpívali má ten nářeč, já do lesa nepojedu} reptali, že válka pořád ještě nekončí, tušilo se, že to Rakouskem velmi špatně dopadne a že se Čechové domohou mnohých úspěchů. Noviny předpřevratové dosti zřetelně to naznačovaly.

V. J. H.
fir. gus. m. m. m.
1918. 12. 15. 1918.

O tom, jak působila, a co zavinila, válka, dlužno ještě napsati:

Rolníci vyměňovali obilí za jiné potřeby, jako za látky, za šaty, košile, boty... řemeslníci jim platili obilím. Někteří se naučili prodávati drah: 1 q obilí za 800 Kč – 1000 Kč, 1 kg selete po 60 Kč. Také mléko, máslo, tvaroh, vejce... drah a peněžovali. Pro mléko si chodili denně lidé z Vyškova a platili hodně nebo přinášeli vyšívané prádlo.

Obilí, zeměděly, a j. se vozily do Vyškova a do Prostějova. Pro potraviny přicházeli často i cizí lidé (od Brna) a nabírali za ně tabák, niti, plátno, látky, kůže, prádlo. Utránilo se mnoho peněz. Kdo měl dluhy, poplatil je. Touha po penězích, a vůbec po majetku rostla. Projevily se špatné vlastnosti: sobectví, bezohlednost, u mnohých hrabivost, nešetření cizího majetku. . . a marná byla snaha rozvášněných lidí tomu brániti. Před rekvisicemi se schovávaly zásoby (obilí, mouka, sádlo, slanina) do skrytějších komorách, na půdě, na mlatech. Někteří zaměstnaní při mlácení na panském odnášeli si v noci obilí, které zůstalo ve stroji. Jiní vycházeli včas ráno v noci na pole, odrtili a vyšlapali snopy na plachtách a xmi v pytlích odnesli. Ba i s vozem si pro mandele na cizí pole xajeli. (T nebylo to x nouze, ale pro lichou s obilím.) Ztrácelo se ovoce ze sadů, kukuřičné klasy, xeli, mák a brambory s polí, sláma ze stohů, koly od stromků. Nebylo také bez nočních krádeží ve staveních. Někdy xůstalo při pouhém pokusu, jindy byla provedena krádež prasat a drůbeže. Podobné činy polního pychu a krádeží se stávaly občas i dříve, ale ve válce, čím dále trvala, tím více se objevoval úpadek poctivosti a svědomí.

V Pustiměři nebyvalo ani před válkou patrného politického stranictví. A ve válečných letech měli všichni dosti jiných starostí s pracemi na poli, s hájením výdělků, obuvi, šatů a potřeb pro domácnost, než aby se byli ještě i politikou zabývali. To přestaly i místní stranické různosti v obci.

V prvních dvou letech válečných byl starostou Jan Pospíšil, rolník („dvořák“ se mu říkalo) z č. 4. (Byl starostou po mnoho let, od roku 1888, do roku 1897 a pak od roku 1900 nepřetržitě až do roku 1916.) Byl pro úřavij a pokud mohl, odvracoval nesnáze od obce i občanů. Když byl v r. 1916 starostenství zproštěn, úřadoval po nějaký čas náměstek starostův, rolník Alois Rozehnal, ale pak spravoval obec (jako již dříve za starostu Pospíšila) 1. radní Fr. Koutný.

Po celou dobu války bylo práce pro obec nad míru. Častá úřední jednání na hejtmanství, množství všelijakých nařízení, jež se musila vykonati, četné úřední dopisy, vyhlášky, plakáty – válečné půjčky, soupisy potravin a dobytka, mléčí listky, žádosti na podpory a vyplácení vyživovacích podpor, vydávání listků na cukr, mouku, sádlo, petrolej, na tabák, mýdlo i na dřev – těm listkům se říkalo – enky: cukřenky... tabáčenky... – určování, kolik mléka si

kdo smí koupiti, vyřizování osobních věcí občanů, rovnání sporů, a stížností a jiné a jiné a působovaly správci, obce mnohou trpkou chvílí a těžkou hlavu.

Pro paměť budoucích jsou uschovány aspoň některé z těch válečných listin: vyhláška o mobilisaci z 31. VII. 1914, vyhlášky o odvozech domobránců, povolání k upisování válečných půjček, poučení o sbírání osetvů nového listí, pecek, divokých a olejných plodů, kopřiv, vlny, kačuků, kovů, „pamětní spisy“ o šetření obuvi, válečná příkázání pro děti..... Také několik čísel „Ilustrovaných novin“ a některých časopisů - denních listů, jakož i ukázkový tiskopisů pro výkaz zásob, obilí a mlýnských výrobků jsou uloženy. (Č. 7.)

Ceny.

V lednu 1918 prodával se 1 kg kysaného zelí za 1.80 Kč, od pečna chleba se platilo 50 h, 1 vejce bylo za 60 h, 1 kg másla v mlékárně za 13.80 Kč (ale málokdy se dostalo koupiti) od hospodyně za 30 Kč, litr piva stál 1.80 Kč, litr mléka 60 h, 1 kg cukru 1.60 Kč (za papír na obalení cukru se platilo 8 h,) 10 kg kvasnic byl za 6 h, 1 kg hovězího masa za 7.40 Kč, vepřového za 16 Kč. 1 kg křemenu stál 120 Kč, 1 kg cibulového semena 2600 Kč, zelného semena 2400 Kč.

Italští uprchlíci z Tyrolska, kteří od června 1915 bydlili v P. vrátili se v létě 1917 domů.

První jistou zprávu o převratě přinesl v úterý 29. října brzy dopoledne poštovní vozkář ^{Jan} Kopečnický. Vypravuje o tom, že po 8. hodině toho dne, právě když byl na poště, začaly lítat telegramy úřadům. Brzy bylo v městě všechno vzduchu

28. října

1918.

Den převratu

On si dal udělat papírový praporek (-hůlku mu půjčili od smetáka-) a s praporem na voze ujížděl k Pustiměři, po celou cestu troubil, na lidi na poli volal, a doma horlivě vykládal, co se děje ve Vyškově, že tam strhují rakouské orly, město že je ozdobeno prapory, a všude plno ruchu radostného - to, že v Praze byla vyhlášena svoboda, utvořen národní stát.

Tu nastalo poxdvižení také v Pustiměři, lidé se sbíhali, vypravovali si, co slyšeli, i do domů chodili oznamovat velikou novinu, ozdobovali domy prapory. . . .

Poštou došlé noviny přinesli už také zprávu o převratě v Praze provedeném.

Na večer toho pěkného podzimního dne byla obcí a spolky uchystána oslava. Uspořádán lampionový průvod, hudba procházela městečkem, a N. M.

Rusy za velké účasti rozjařeného lidu. Před obecním hostincem promluvil k obecnstvu učitel Albín Pavlíček, objasnil dosah veliké události a oznámil

první zákon svobodného státu, jenž se zprávami z Prahy byl již v novinách otištěn. Dlouho do noci setrvali potom svobodní občané v radostném vzrušení na besedě v hostincích.

Počet
vojínů.

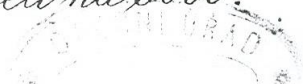
Z Pustiměře bylo ve válce 61 vojáků v činné službě a 115 domobránců, dohromady 176. Z nich se nevrátilo 20 mužů, buď že padli v bitvě, zůstali nezvěstní, nebo zemřeli v cizině následkem poranění nebo nemoci.

Z vojáků bylo 7 legionářů, a to 6 ruských a 1 francouzský (italský ^{4 (Hlaeringg)} ~~ještě dříve~~ žandár). Italský legionář je také Ing. Vlad. Káma, jemuž při parcelaci velkostátku dostalo se zbytkového statku. (V. str. 103.) a Jos. Poříšek č. 125.

Jak se vojáci
vraceli z front.

Když byl v r. 1917 uzavřen s Ruskem mír v Brestu Litovském, vraceli se zajatci z Ruska již v r. 1918. Někteří z nich musili po krátkém odpočinku znovu (do fronty) na italské bojiště.

Vojáci z ruské a rumunské fronty, kteří byli v pracovních oddílech a zůstali tam i po uzavření míru, aby udržovali pořádek, přišli domů na podzim - v listopadu 1918. Z italského bojiště se vojáci vraceli ištěkem po celý listopad. Někteří přišli bez všeho, pouze v sátech, co měli na sobě.

Při útěku nabrali si ovšem statstva, boty, prádla, potravin a jiných věcí, co kdo unésti mohl, ale cestou to porahazovali, nebo v Kraňsku a Korutanech zanechali. O zbraně, a o to, co ještě měli, byli připraveni ve Vídni. Mnozí vojnici na dlouhé a svězelné cestě onemocněli. Zajatci vrátili se z Itálie začátkem r. 1919.

V ruských legiích byli: Pospíšil Legionáři.
Bohuslav č. 4., Ryzánek Jan č. 13.,
Sedláček Karel č. 71., Provazník Jan ^{roslov} č. 8.,
Mařata Jan č. 149., Koutníček Tomáš č. 146
Z francouzského bojiště přešel legionář
Smetka Vojtěch č. 17.

Legionáři vypravují o svém zajetí,
zaměstnání a návratu domů:

Pospíšil Bohuslav. Byl jsem zajat
hned na počátku války 7. září 1914
u Tomášova v Ruském Polsku a dopra-
ven hned až do střední Sibíře do Tomska.
Tam jsem pobyl do konce r. 1914. V první
polovici r. 1915 byl jsem na vesnici, v 2. pol.
v Mariinsku v Tomské gubernii. V r. 1916
a do května 1917 jsem byl v naděždinských
závodech řekozářských v Permské gubernii
na Urálu. Z Naděždina jsem odjel do legií

do Borispolu u Kijeva a vstoupil jsem
v červenci do armády (k 6. pluku hanáckému).
Projel jsem celou Sibiř, účastnil jsem se všech
akcí a přes Vladivostok, Japonsko, Ame-
riku (San Francisco, Panamu, Norfolk)
a Terst vrátil jsem se v srpnu 1920.

Ryšánek Jan vypravuje: Byl jsem
zajat 9. září 1914 u Tomášova. Šli jsme
4 dni pěšky do Cholmu. Tam jsme sedli
na vlak a přes Kijev, Moskvu, Ural jsme
jeli do Petropavlovska, odtud po 3 nedělích
do Omska a dále po lodi na Irtyši do Semi-
palatinska. Ale v půli cestě - v Pavlodaru -
jsme zamrzli a tak nás dopravovali dále
na vozech po cestě ještě 350 verst dlouhé.
Bylo určeno urazit denně 60 verst. Vkruté
zimě mnoho mužů omrzlo; některů zemřeli,
některým uřezali prsty, jiným nohy. V tom
Semipalatinsku jsme byli v lágru do jara
r. 1915. Potom nás zavezli na kozácké vesnice,
odtud v létě na pět do Semipalatinska a
pak nás rozdělili po státních pracích.

Já jsem se dostal do Permské gubernie
na sečení sena do lesů. V zimě jsme to seno
presovali do balíků. Také ještě v létě 1916
jsme sekli a pak nás poslali na pomoc soldát-
kám (ženám hospodářů vojáků). To trvalo
až do r. 1918. Já jsem byl v Koptělově a

nějaký čas jsem tam jezdil s poštou do
Sabrinska. — Když v červnu 1918 odjíždělo
československé vojsko ^{z Ukrajiny} přes Ural a Vladi-
vostok do Francie, přidal jsem se k legi-
onářům a odjel jsem ze Sabrinska
do Celjabinška, odtud do Jekaterin-
burku (kde byl pak snad zavražděn
od bolševiků ruský car). Tam jsem se
setkal s Pospíšilem. Přihlásil jsem se
k 3. pluku Jana Žižky a prodělal
s ním všechny boje s bolševiky cestou
do Vladivostoku. Na té cestě jsme se
potkali v Irkutsku s Pospíšilem, Karlem
Sedláčkem, Karlem Gregorem a Kém. Prus
s bratry Imehlíky. Do Vladivostoku jsme
přijeli v lednu 1920 a odjeli jsme odtud
13. dubna 1920 na lodi Mont Vernon (bývalé
německé lodi Kronprinzessin Cecilia) jakožto
20. transport. Cesta do Japonska trvala
2 dny, zastávka v Murovanu 5 dní,
do San Francisca bylo 19 dní jízdy a
zastávka byla 14 denní, do Panamy 10 dní,
zastávka v Christobalu 14 dní. Měli jsme jít
přímo na Hamburk, ale na lodi vypuklo
asi nějaké spiknutí lodníků. Nejprve
porazila loď 1 šroubu, pak bylo pozorováno
jakési neobvyčejné chvění lodi. Důstojník
poznal, že se asi něco zlého děje, vnikl
s posádkou do strojovny — musili vypáčit dveře

našli na kotlech pozavírané náklonky; s nasazením života je pozvářeli a tak nás zachránili. Jenom ještě 45 vteřin a kotle byly by explodovaly. U kotlů leželo na uhlí 17 mužů mrtvých. Telegrafii bez drátu zavolali pomoc, a již za 7 hodin přijela loď, která nás doprovázela do Norfolkku, kam jsme musili změnit směr cesty. Tam jsme se zdrželi přes 2 měsíce, než pro nás přijela jiná volná loď z Terstu. V Norfolkku měli jsme příležitost podnikat cesty do okolí, zdarma inserovat v novinách poptávky pracovních; navštěvovali nás američtí Češi. Bylo nás tam přes 4000, pořádali jsme sokolská cvičení, divadla, koncerty (- virtuos Muzika - Čech, jenž už před válkou byl v Rusku, hrál na housle -). Byl jsem s Pospíšilem v Pittsburku a Richmondu. V červenci jsme ~~odjeli~~ odjeli do Terstu - 13 dní trvala ta cesta - odtud pak do Č. Budějovic. Tam byly části toho 20. transportu posílány na svá místa. Já jsem jel s 3. plukem do Kroměříže 15. srpna a večer toho dne jsem přijel domů - po 6 letech 14 dnech. Měl jsem smutný příchod do rodného domu. Maminka - vdova - mne stále čekala, byla dlouho těžce nemocna, ale nedočkala se mne. Zemřela v lednu 1920, kdy už jsem se chystal na cestu domů.

Mařata Jan vypravuje: Narukoval jsem 21. června 1915 do Hallu. Odtud mne poslali na ruskou frontu. Zaját jsem byl 17. prosince 1915 u Kolky (u Lucku). Poslali nás na výzvědy v hustém lese. Namířil jsem si rovnou k ruským posicím. Přišli 2 ruští vojáci a odvedli mne. Pobyl jsem 2 dny v ruských zákopech. Pak mne poslali na frontu, dělat cesty. Byl jsem tam 14 dní, neměl jsem botů, tak jsem sedl na vlak a odjel do Kijeva. Tam jsem pracoval 1½ roku na železničním mostě přes Dněpr. Odtud nás odvezli do Novgorodu také na práci u mostů. Z Novgorodu uteklo nás 14 vojáků vlakem do Kijeva. Vstoupil jsem tam do legií v srpnu 1917. Dostal jsem se do Žitomíru k zápasnému batajlonu a potom k 2. pěšímu pluku Jiřího z Poděbrad, prodělal jsem vše v Sibiři v letech 1918 a 1919. Z Vladivostoku jsem jel do Singapurů a přes Suez do Terstu, a přišel jsem domů 20. dubna 1920.

Koutničků Tomáš byl zajat 2. dubna 1915 v Karpatech, do legií vstoupil v říjnu 1917 a byl přidělen ke 4. pluku Prokopa Velkého. Vrátil se z Vladivostoku v březnu 1920 touž cestou jako Mařata.

Sedláček Karel píše: Odejel jsem 12./2. 1915 do pole. Dne 12. května 1915 přešel jsem do Ruska, kde jako rajatec jsem pracoval v uhelných dolech. V r. 1917 jsem vstoupil do legie k b. harváckému pluku, s nímž jsem prodělal ústup z Ukrajiny a činně byl zaměstnán při všech operacích našeho „vládního“ pluku. Dne 22. listopadu 1919 po delším čekání byli jsme naloděni ve Vladivostoku a o 9. hod. vypluli jsme na širé moře. Po dvoudenní plavbě zastavili jsme se v Japonsku, po 11. dnech na to v Singapuru, po dalších 17 dnech v Trinitu, po 8 dnech přes Suez v Port Saidu, po 7 dnech vystoupili jsme v Terstu. To bylo 7. ledna 1920. Z Terstu jsme jeli do Českých Budějovic a 14. ledna jsem po 5 letech zase uviděl Tustiměř.

Provazník Jaroslav píše: Do pole jsem se dostal po vánocích 1914, do zajetí 21./5. 1915. Pracoval jsem jako rajatec na okopech v Suvalské gubernii (na německé frontě) a nepřátelského ostřelování. Po útoku a vzetí okopů uprchli jsme do Dvinska a pak do Vitebska. Tam jsme pracovali ve vojenských skladech a na dráze. V r. 1916 nás převezli do Polocka, kde jsme byli zaměstnání v potravních skladech. Tam jsme se

dověděli o míru s Ruskem v r. 1917. Do legií jsem byl přihlášen od r. 1916, ale poněvadž se o nás nikdo nestaral, uprchl jsem s jinými v květnu 1917 do Kijeva, a byl jsem vřaděn do 1. pluku. Prodělal jsem s ním veškeré jeho boje na povolžské frontě a v Sibiři. Koncem října 1919 přibyli jsme do Vladivostoku, kde jsme prodělali Količakovský převrat. Dne 12. prosince 1919 nasedli jsme na japonskou loď, jež nás dovezla do Terstu. Dne 1. února 1920 jsme přijeli do Prahy.

Smetka Vojtěch vyprávuje, že „naukoval“ 1. 8. 1914 do Kroměříže a hned v září odešel do pole na ruskou frontu. Sběhl k Rusům za Krakovem. Jednou v listopadu v noci byl na stráž. Ruská hlídka byla na 50 kroků od něho. Zahodil pušku, ohlásil se jí a řekl, kde je rozloženo rakouské vojsko, a že všechno spí. Rusové zajali tu noc 10000 mužů. Do zajetí byl dopraven za Omsk, pracoval tam u pekaře do r. 1916. V r. 1917 vstoupil do legií, odejel do Žitomíru, Archangelstva, po sev. ledovém moři do Anglie, pak do Francie (Alaska, Remese, Verdun...). V r. 1918 odebrali se legionáři do Padovy, v lednu 1919 se vrátil do Prahy, konal slůžbu ještě v Těšínsku a v místech, kde byly tehdy demonstrace. Domů se vrátil v září 1919.

Kdo z rodáků Na městečku je pomník a něm deska
ve válce padl. mramorová s vyrytými 20 jmény těch,
kteří „odešli a více se nevrátili.“

Jsou to:

1. Štůž Jan, učitel v Pustiměři, 28 letý, svobodný. Na vojně byl od srpna 1914, zajat byl v říjnu 1915. Zemřel, snad v říjnu 1916 někde v Turkestanu. (Více o něm je napsáno ve školní kronice.)

2. Bébar Jan č. 123, 26 letý, svobodný; od bitvy na Monte Grappo v r. 1914 je nezvěstný.

3. Burdíček Hynek č. 54., svobodný, zemědělel 2. června 1917 v Budapešti.

4. Drbal Josef č. 149. 20 letý, svobodný zemědělel v Libini v nemocnici 16. října 1916 na 4 dny po úrazu při vyšinutí vlaku.

5. Funtíček Koniád č. 110., 26 letý ženatý padl 23. října 1914 u Mariánova v Rusku.

6. Gregor Eduard č. 87. svobodný a jeho bratr

7. Karel . letý. Oba jsou nezvěstní.

8. Kalous Petr č. 108., 34 letý, ženatý, podruhé, otec 4 dětí; je nezvěstný od r. 1915.

9. Koutný Jan č. 28., 22 letý, svobodný, rolnický syn, dokonalý mladík, slibný budoucí hospodář na rodném statku, padl dne 16. června 1918 při útoku na Piavě zasáhnuvší jej střepinou granátovou do břicha a je pochován ve Polině.

10. Lajdovský František č. 153., 27 letý ženatý, zemědělel na 5 dní po poranění u řeky Brenty v Itálii v prosinci 1917.

11. Otevřel František č. 78., 24letý, svobodný,
posluchač vysoké zemědělské školy ve Vídni,
poručík; byl raněn v bitvě v ^{Kamalu} Primoru
v srpnu 1917, raněný zajat a ztratil se —
zemřel asi v zajetí v poli.

12. Paráček Josef č. 116., 33letý, svobodný,
obchodní příručí, snaživý a schopný mladík,
zemřel v zajetí v Sibiři.
Udusil se s jinými zajatci ve světnici (či
nějaké místnosti), kde si na noc zatopili.

13. Roxehnal Jan č. 76. 28letý, svobodný,
zemřel v r. 1915 v nemocnici v Niši.

14. Škopal František letý, podruh
otec 3 dětí, nezvěstný.

15. Tauš Jan č. 78. letý, rolník,
otec 2 dětí; byl zastřelen, když přecházel
do vedlejšího zákopu na italské frontě.

16. Tauš Jan č. 35. letý, hostinský
„na domečku“, otec 6 dětí; odešel churav
po dovolené krátce před převratem na
italskou frontu a zemřel tam.

17. Trnavský František č. 102. 20letý
zemřel v italském zajetí v nemocnici
na břišní tyfus v březnu 1919 a je pochován
ve Varese.

18. Vojáček Josef č. 56., 27letý, ženatý,
otec 1 dítěte, zemřel v listopadu 1915
v nemocnici ve Volynské gubernii.

19. Zbořil Dominik č. 50., 19letý; padl
v Itálii 28. října 1918.

20. Zbořil František č. 61., 20 letý svobodný,
zemřel 3. května 1918 v Budapešti a je
pochován v Pustiměři.

Pomník padlým ve světové válce 1914 - 1918, věno-
val odbor Národní jednoty a obec.

Zajatí. Z našich vojáků bylo zajato ³⁶ 20 mužů
a to 38 v Rusku a 8 v Itálii.

Zajatí Rusové a Italové pracovali u nás
ve dvoře. Také některé hospodyně, jejichž
muž byl na vojně, měli na práci vojáka.
Rusové odešli před převrácením. Zůstaly
zde po nich 4 děti, z nichž 2 brzy umřely.
Italští zajatí vojáci vrátili se domů po
převrácení.

Jako byly napsány stručně příhody
legionářů, budíž tu také povšechně nazna-
čeno, co dělal a zkusil jeden voják ve válce.

Jaroslav Konšel, rolnický syn č. 1.
vypravuje: Byl jsem odveden 5./6. 1915.
a „naruškoval“ jsem 21./6. do Vídně k voza-
tájstvu. Po výcviku vyjel jsem 28./9. do pole
- do Rogatic - Vyšegradu na Drině -
Po několika dnech (po pontonovém mostě)
jsme se dostali do Černé Hory, do Plevje,
pak jsme šli 8 dní pěšky do Mostaru.

v Rusku:

1. Lospíšil Bohuslav č. 4.
2. Provazník Jarosl. č. 8.
3. Pujšánek Jan č. 13.
4. Sedláček Karel č. 15.
5. Koutrník Tomáš č. 14b.
6. Mařata Jan č. 149.

Ruští
legi-
oná-
ři.

7. Smethka Vojtěch č. 17. 1. franc. legion.
8. Stráň Jan, učitel + v Turkestanu.
9. Paráček Josef č. 116 + na Sibirii.

10. Pettera Eduard, zůstal v Rusku.

11. Ládal Karel č. 11.
12. Lísk Karel č. 27.
13. Medek Karel č. 29.
14. Navrátil Bohum. č. 30.
15. Pujšánek Jan č. 49.
16. Klobuč Frant. č. 26.
17. Sedláček Benedikt č. 71.
18. Funtíček Jan č. 115.
19. Drbal Frant. v podruží
20. Pláma Stěpán č. 138.
21. Doraxil Jan č. 153.
22. Kacpálek Anton, č. 155.
23. Bémola Tomáš č.
24. Fausš Jan, v podr. + doma

Vrátili
se
domů.

25. Gregor Eduard č. 87.
26. Gregor Karel č. 87.
27. Khopal Frant.
28. Kalous Petr, podruh.

Nevě-
stní.
+

v Itálii:

1. Janský Jindřich č. 105.
2. Ing. Čávek Vladimír č. 82.
3. Pořínek Josef č. 125.
4. Haering 1 podruh
5. Portl + doma

Italští
legi-
onáři.

6. Tmavský Frant. č. 102. + v Itálii.

7. Pěbar Jan č. 123.

8. Otevřel Frant. č. 48.

Nevěstní
+

Všichni nevěstní prohlášeni za mrtvé.
(67) vložený list. NEČÍSLOVANÝ 7

Internovaní.

Učitel a pisatel této kroniky Albin Pavlíček byl po celou dobu války veden jako „politicky podezřelý“ (p.v.) a byl r. 1914 a 1915 internován na Krapfenwaldě, pak na Hameau na Vídni a konečně v Hornárně.

Své osudy jako „Učitel p.v. na války“ vypořádal v 43. sešitě časopisu „Domov na války“, který je uložen jako doplněk č. k této pamětní knize. /p.v. = politisch verdächtig./

Závěry.

Po tři měsíce byl vězněn v Moravské Ostravě učitel a dějepisná učitelka Rudolf Pásek.

Druhá strana vloženého německého listu.

- vložený list -

Prezdlovky (přezviska.)

- "Dvořák" - Pospíšil Jan č. 3 - 4
- "Šubita" - Příkryl Jan č. 6
- "Svobozník"
"také"
"magnáš" - Navrátil Jan č. 14
- "Čepičár" - Pospíšil Frant č. 14, zemřel 1923
- "Toněček" - Gregor Antonín č. 15b
- "Loták" - Navrátil Petr a syn Jan; ^{č. 21} oba zemřeli
- "Zahradecký" - Navrátil Jan, č. 22.
- "Plavíček" - Přebar Antonín č. 34
- "Staníček" - Horcián Jan č. 45 (vjměnk.) Vladimír č. 42
- "Dvořáček" - Horcián Jan č. 47, také "pohrabáč".
- "Terinka" - Navrátil Jan č. 46.
- "Trajtner" - Žbořil František č. 61, mrtev.
- "Plavínek" - Sedláček Frant (otec) +, Benedikt (syn)
- "Dobša" - Žbořil Jan, otec +, Jan, syn, č. 72.
- "Hadlíček" - Pospíšil Jan č. 75 +
- "Taramík" - Prochmal Antonín č. 76, +
- "Pápek" - Žbořil Frant. +, Vojtěch (syn)
- "Halabra" - Lásek Fr. v zvehtále. +
- "Macek" - Přebar Tyril " +
- "Veliký" - Pospíšil Karel č. 163
- "Kubelík" - Homárek Jan, oběsil se 1935.
- "Pihlár" - Trnavský Frant. č. 150 +
- "Krupica" - Knap Jan, č. 164
- "Bolda" - Sedláček č. 94
- "Bambula"
"tati" - Příkryl František č. 96.
- "U šavlů" - Škalose, pohud v č. 18. býval Funtíček Karel +.

Třetí strana vloženého nečíslovaného listu.

2. vložený list -

čtvrtá strana měřicího vločného listu
- 4. strana vločného listu -

drahou do Sarajeva, odtud pod Lovčen.
Dne 8. ledna 1916 začal útok na Lovčen,
11. ledna jsme ho dobyli a šli do Noguše,
Četyně, Podgorice a plavili se po Skadar-
ském jezeru do Skadaru. Odtud jsme šli
zpět do Sarajeva, ^{do} Bosenského a Slavon-
ského Brodu, přes Jesenici pod Triglavem
do Bače pod Tolmin. Tam jsme přišli
28. března 1916. Dne 29. dubna jsem tam
onemocněl rýaludečním katarhem a
odešel jsem do nedaleké polní nemoc-
nice. Italové tam stříleli z děl a já
jsem byl 3. května raněn dopadeným
granátem. Ležel jsem na lůžku obrácen
k sousedovi na vedlejší posteli, s nímž
jsem rozmlouval, když tu rána prorazila
zed. Jeho to rabilo, padl tělem na mne,
já jsem dostal ránu střepinami do levé
nohy a levé ruky. Odnесли mne na no-
sítkách a dopravili automobilem do
Podmelcu. Tam mne roentgenovali a
operovali - vytahovali z ran střepiny.
Protože rána na noze dlouho hnisala,
operovali mne podruhé a za týden na to
mne odvezli do Lublaně, kde jsem pobyl
6 dní jako v karanténě. Odtud jsem se
dostal do nemocnice ve Vídni a pak
na 6 neděl na kotavenou do Vyškova.
Dne 29. října 1916 jsem se musil dostavit

rase ke kádru do Vídně a 18. prosince už jsem jel znovu do pole na ruskou frontu (Monastyr - Brody.) Dostal jsem se tam ke pekárně, a že jsem se vynal v sedlářství, byl jsem přidělen k voratajstvu. Pobyl jsem tam přes 1½ roku. Dne 25. června 1918 jsme odjížděli na italskou frontu přes Karpaty, Uhry, Lublaň do Itálie (Sicile). Tam jsme byli měsíc a odebrali se pak do Folinny, kde jsme zůstali až do konce války. V noci ze 26. na 27. října byl průlom na italské frontě. Všichni jsme zděšeně utíkali do Tyrol. V Innsichen nám oznámili, že jsme zproštěni vojenské přísahy, a ve Spitalu jsme se dověděli, že byl zřízen samostatný český stát. Jeli jsme do Vídně, kde nám všechno, co jsme měli, vzali, pak do Břna. Vrátil jsem se 17. listopadu 1918 domů.

Delší pobyt ve městech rakouských, uherských, tyrolských, polských, kam se vojáci dostavovali ke svým plukům a kde pobývali v nemocnicích a na zotavené, cesty s plukem, shlédání cizích zemí a krajín v Alpách a Karpatech, nehledě ovšem k útrapám, jež mnohým bylo snášeti, působilo značně na rozšíření duševního obzoru vojáků. Viděli mnoho

a mohli se mnohému naučit. Ale byla to válka, a to je vždy surovost a ohavnost veliká. Ze zkušenostmi, dobrými přinesli si mnozí z vojny náhledy a vlastnosti nevitane. - Některým vojákům bylo na vojně lépe než doma. Byli v tážemí, u tásobovacích sborů, pracovali v dílnách, nakupovávali potřeby, dobytek a získali si na vojně značné jmění. Na způsob, jak peněz získali, se nedbalo.

Ještě více získali zajatci, kteří projížděli Ruskem a legionáři, kteří překročili Urál, projeli napříč Sibiří až na východní pobřeží Asie a vracejíce se domů objeli zeměkouli.

Před válkou nebylo v obci poli - Politické
tických stran. Pouze při volbách do strany.
zemského sněmu moravského, a do říšské
rady ve Vídni bývali voleni kandidáti
strany agrární, katolicko-národní,
lidovo-pokrokové, a sociálně-demokra-
tické. Po válce rozdělili se občané do
stran: republikánské československého
venkova, lidové (tak zvané klerikální)
a sociálně-demokratické, ke nimž později
přibyla strana domovinářů a komunistů.

Obecní volby.

První všeobecné obecní volby v republice konaly se 16. června 1919. Z 980 obyvatelů bylo ve voličských seznamech napsáno 288 mužů a 266 žen - 554 voličů. Hlasovací listek odevzdalo 91% z celkového počtu voličů - 504 voliči. Neplatné byly 2 hlasy.

Mělo se voliti 15 členů obecního zastupitelstva. Utvořily se tři volební skupiny:

- a) Skupina rolníků odevzdala 192 platných hlasů (38,25%) a získala 6 mandátů.
- b) Skupina domkářů měla 122 platných hlasů (24,30%) a získala 3 mandáty.
- c) Skupina sociálních demokratů odevzdala 188 platných hlasů (37,45%) a získala 6 mandátů.

Za starostu byl pak zvolen rolník František Koutný (č. 28.) a za náměstka starosty sociální demokrat Petr Michálek.

Při volbě obecního zastupitelstva, jež se konala 16. září 1923 bylo odevzdáno kandidátní listině:

- a) strany republikánských zemědělců 147 hlasů a zvoleno 5 členů,
- b) odborové organizace „domoviny“ 117 hlasů a zvoleni 4 členi,
- c) strany živnostenské 67 hlasů a zvoleni 3 členi,

d) strany lidové 87 hlasů a zvoleni 3 členi,
e) strany komunistické 103 hlasy a
zvoleni 3 členi.

Za starostu byl zvolen opět František
Koutný, za jeho náměstka pak Frant.
Pohlodek, oba ze strany republikán-
ské.

Volby do nář. shromáždění
a do sovětu.

Poměry. Po válce povstalo heslo: Súčtovali jsme náboženské, s Vídní, súčtuujeme také, s Římem. Ve mravnostní městech, někde i na dědinách vystupovali z cirkve římské, kústávali bez vyřá-
ní, nebo vstupovali do cirkve, československé, jež nově vznikla. V Tustiměři kústali všichni katolíky, ale zavládla tu lhostejnost náboženská. Lidé nechodí už tak četně do kostela, zvláště mládež a školní děti, mládež se chová v kostele velmi neslušně, pohoršlivě, mravní život poklesl, i pádek mravů budí obavy. —

Jako všude jinde i v Tustiměři bývá mnoho tanečních zábav, bály pořádají nejen spolky, ale i jednotlivé stavy a politické strany, z mládeže starší chasníci, mladší chasníci, děvčata.

Hudba stojí mnoho peněz (600 Kč), vstupné je značné (6 Kč), a útrata velká. Z 100 Kč utratí chasník při takové zábavě. Obleky děvčat jsou velice parádné a nákladné, samo hedvábi. Nevydělá si každý, nebo nedostává tolik peněz na časté velké útraty. Pronáší se často mínění, že si někteří opatřují peníze nepoctivým způsobem. Také kouření cigaret se tuze rozmohlo. Cigarety jsou po 20 h, 40 h a někdo jich vykouří denně 10 - 20 - 30! Těžko je věřit v pokrok, ve zdokonalování. Mravokárci to vše odsuzují — ale

kdok nadřívá vlny, jež se odevšad valí?
„Teď je jiný svět“ je odpověď na všechno,
a „bývá, tak po každé válce“ tvrdí
zkoušení lidé.

Nahoře na městečku u kůře
stávala ode dávna jatka. Patřila
(^{olomouckému arcibiskupství} vyškovskému panství) a bývala
pronajímána řezníkům, kteří tam
vysekávali maso. Byla vystavěna
ze silného tesaného dřeva, před ní
bylo podloubí nad vchodem do sklepa.
V jatce bývaly denně dopoledne
besedy. Přicházeli výměnkáři, na
chvilu naskočili pro maso bližší
sousedé, přišly hospodyně nakoupit.
Pěkně se v chládku besedovalo pod
podloubím, když slunce hodně pra-
žilo, v letech osmdesátých za řez-
níka ^{Alona} Bureše, jenž byl povídavý,
šprýmovný, „všemi mastmi mazaný“
jen tou dobrou ně, jak vypravovatel
této pravdy zálibně uvádí. Vykláda-
lo se, co nového, přemílaly se události,
pomlouvalo se, dělaly se smišky a
vtipy z lidí, kteří šli mimo, nikdo
neušel případnému posudku.

Jatka.

Od jakřiva se kol jatky honivali chlapani, schovávali se do vchodu ke sklepu, přeskakovali roubení. Bylo to pohodlné pro lidi, jatka byla na místě, kudy se nejvíc chodilo. Když šli ráno do kostela, dali si šátky, poručili si, po kostele se stávilí pro navážené maso. Tak to bylo i za řezníka Indry a Něm. Prus ke konci let devadesátých a v tomto století až do války.

Když se založil okrašlovací spolek a městečkem vedla už silnice a upravily se na něm sady, začala se jatka některým nelíbit, že nebyla právě obdobou městečka. A když se postavilo vedle ní hasičské skladiště (v r. 1892), začala dokonce zavazet. Mezi hasiči se všelico mluvilo, jak se té boudy zbavit, chtěli mítí vedle skladiště nějakou vzhlednější budovu - na veřejnou čítárnu se pomýšlelo - ale nijak jí ^{mělo} odklidit. Panská jatka se nemohla prodat, jakonic arcibiskupského majetku.

V době války byla jatka zavřena, řezník Indra byl na vojně. Až po válce život v jatce se obnovil, ne však na dlouho, neboť rázem byl té idylle učiněn konec.

Dne 1. máje 1919 jde Indra z domu z N. Prus do jatky prodávat, ale jatky už není, zmixela do rána. Jen hromádka třísek je na místě, kde tak dlouho stávala; a řeznickovo náčiní, stůl, lávka, váhy, háky - leží na zemi u kříže. Bylo to velké překvapení, dosti divení, smíchu a vtipů o té neobyčejné příhodě. Vyhledávalo se, ale nikdo nechtěl, o tom nic vědět. Daleko do okolí jatky bylo v noci slyšeti mohutné rány do stěn trámových a rachot padající střechy, ale nikdo nevyšel podívat se, co se děje. Snad hleděli jen pootvřenými okny ti, kteří nebyli právě účastní toho hrdinství. Menší dřeva a odštěpky byly odnášeny i odváženy hned, a několik silných trámů, jež našli četníci v hasičském skladišti, a o nichž zase nikdo nevěděl, jak se tam dostaly, zmixelo odtud druhého dne v noci. Za sbírání třísek byli někteří potrestáni vězením, ale neprohradili, kdo bořil a bral trámy - odpykali to za ně. - (To je obědek poválečného smýšlení a jednání. Po dvou, třech letech, když se vyplacňoval panský dvůr, byla by se i jatka dostala lacino koupiti.)

Na místě, kde stávala jatka, pořízen r. 1921 malý sádek.

Loupis stromů. Při soupisu ovocného stromoví v r. 1920 napočítalo se v Tustiměři 7808 stromů vůbec (t. j. i s menšími nově anebo před málo lety vysazenými, které dosud nerodí) a nichž 6411 plodných.

V následujících řádcích, kde jsou uvedeny jednotlivé druhy stromů, jsou plodné stromy v závorce.

	V Tustiměři		v Žel. Hoře		Dohromady	
	všec	plodných	všec	plodných	všec	plodných
Jabloni	1122	679	117	93	1239	772
hrušní	561	403	60	51	621	454
kdouli	2	-	-	-	2	-
mišpuli	2	1			2	1
meruněk	11	8			11	8
třešní	352	261	130	109	482	370
višni	4	3			4	3
karlátek	5047	4391	953	875	6000	5166
sliv	169	164	42	42	211	206
ořechů	151	132	27	23	178	155
ořechů listk.	3	1			3	1
	5	5			5	5
srstek	40	36			40	36
rybízí	280	268			280	268
maliníků	54	54			54	54
mandloně	2	2			2	2
dřínky	2	2			2	2
jeřáb jedlý	1	1			1	1
	7808	6411	1329	1193	9137	7604

Ten počet stromů není úplný. Někteří hospodáři, si na všechny stromy ani nexpomněli, jiní, schválně, udávali méně.

Za ovoce na obecních stromech se tržilo před válkou okolo 150 Kč; ^{na obecních stromů.} (v r. 1910 241 Kč, v r. 1911 278 Kč). V následujících letech stoupla cena ovoce hodně vysoko. V r. 1917 utřila obec 1035 Kč, v dalších letech 3530 Kč, 2040 Kč, 2201 Kč, 3964 Kč, 3125 Kč, a v r. 1923 2892 Kč.

Za obecní třesně v. téhle tržilo se před válkou podle úrody (a trhu) 130 Kč až 250 Kč, v r. 1918 už 2594 Kč, v následujících pěti letech 1714 Kč, 1525 Kč, 360 Kč, 1668 Kč, v r. 1923 1069 Kč.

Také hospodáři tržili pěkné peníze za ovoce ze svých stromů v zahrádkách a sadech. V r. 1917 prodala jistá hospodyně jenom karlátek za 4000 Kč.

Za jablka a hrušky tržili někteří hospodáři po několika let po válce, když se dobře urodily, po 6000 Kč až 10.000 Kč. Kupovali je překupníci na marmeládu a platili 200 Kč - 300 Kč za metrický cent. O vánocích v r. 1919 prodával se v městě 1 kg jablek za 5 Kč i za 6 Kč.

Z jablek a hrušek mnozí „táhli“ víno,
a karlátek napálili každoročně slivo-
vice a to se všechno větším dílem doma
„minulo“. V r. 1919 zřídili si v Pustiměři
společný kotel na pálení slivovice za
8000 Kč; za opravu kotle na větší vý-
hřevnost zaplatili v r. 1923 1200 Kč.

Povidla se vařila a karlátek jenom pro
domácí potřebu, málo kdo měl „trnký“
na prodej.

Odkhalení pomníku

Dne 28. října 1920, odhalen byl pomník
padlým ve válce. Byla to důstojná a
dojemná oslava památky těch, kteří
životem zaplatili vydobytou svobodu.
Střídaly se řeči, recitace, zpěvy a hudba.
Pošmourno a sychravo toho dne zapadalo
do smutku četných účastníků.

Pomník byl zhotoven firmou J. L.
Urban a Olomouce a stál i s postavením
11.990⁸⁰ Kč. Odbor Národní jednoty přispěl
4304⁴⁰ Kč, obec doplatila 7.686⁴⁰ Kč.

Starostka obce
p. Frant. Koucky
přišel s pomníkem
do obce myšle.
Státní bym. n. n.
starostka ukončila.

Spodek pomníku zbudován ze slupenců, jež občané pře-
vezli ze štáby v Mělníkotech. Na něm umístěna letička posta-
va paněného v proutech.

Pořadí odkhalení bylo tento: O 1/2 10. hod. dopob. shromáždilo
se občanské zastupitelstvo, sokoli, hasiči, členové Odboru a obša-
ně před občanskou radnicí. V 10. hod. byl průvod s hudbou
ku pomníku, kdež místní mužský sbor řízení p. řed.
Plachercem zazpíval Právnu Chorál českou (Bože
velký, Bože všech.) Hlavnostní proslov měl učitel Albin
Paříček, za jehož řeči sňaly černou roušku s pamětní
desky stěny Stanislava Timrová a Vojtěcha Posušilová.

Na základě zákona ze dne 8./4. 1920 bylo nařízeno první všeobecné sčítání lidu v obvodu československé republiky. Rozhodným dnem pro sčítání lidu byl 15. den měsíce února 1921. Sčítáním byli pověřeni většinou učitelé. V Pustiměři byl sčítacím komisařem učitel Rudolf Pásek. Napočítalo se tu 178 domů obývaných, 1 neobývaný, 225 bytových stran a 1020 přítomných osob. Sčítání lidu v r. 1921.

Při soupisu osevu nebo jiném používání všech pozemků v obvodu obce Pustiměře ležících podle stavu, jaký tu byl hned po skončení jarního osevu r. 1921, bylo shledáno, že ze 774.85 ha je 26.94 ha luk, 1.07 ha nahrad melinářských, 21.53 ha nahrad ovocných a sadů, 30.96 ha pastvin, 2.94 ha lesů, 53.74 ha nastavené a neplodné plochy (cesty, lomy..) a 637.67 ha orné půdy, jež byla takto oseta: Soupis osevu pozemků.

Pšenice ozimá	63.41 ha
" jarní	1.10 "
žitě ozimé	103.87 "
ječmen jarní	85.72 "
oves	45.45 "
kukuřice na zrno	1.57 "
proso	0.79 "
řapole	0.01 "
hrách	0.26 "
čička	0.36 "
vikev	0.40 "
mák	1.25 "
len	0.90 "
konopí	0.10 "
brambory	86.70 "
cukrovka	62.85 "
krmná řepa	14.59 "
zelí	0.16 "
okurky (v poli) a cibule	0.04 "
jetel červený	55.15 "
vojtěška	27.31 "
vičenec	32.35 "
směska	29.42 "
kukuřice na zeleno	0.35 "
střídavé louky	22.02 "
úhor	1.54 "
<hr/>	
Orné půdy	637.67 ha

(To je celý katastr - Pustiměř, a Zelené Hory.)

Ministr zásobování dr. Franke odpovídá v poslanecké sněmovně 27. února 1923 na naléhavé dotazy: „O vývoji zlevňovací akce“.

Příznivá situace pro zlevňovací akci byla vyvolána vstoupem koruny v cizozemí počátkem září 1922. Měsíční průměr kursu Kč. ve Švýcarsku, který od června 1922 (10.19) až do října 1922 (17.85) ustavičně stoupal, činil v listopadu 1922 17.19, v prosinci toho roku 16.31, v lednu 1923 pouze 15.23.

Kurs Kč. ve Švýcarsku byl v lednovém průměru o více než 2 centy nižší v poměru k září 1922, kdy zlevňovací akce byla zahájena.

Zvyšování hladiny koruny přispůsobily se nejrychleji velkoobchodní ceny, oněch životních potřeb, jejich dovozu a cizozemí nepřekážela, cla, zejména pokud se dostaly do oběhu v původním stavu, jako na příklad obilí, mouka, tuky.

Tak 100 kg pšenice, za níž platilo se v červenci 1914 25 až 27 Kč, znamenalo v lednu 1922 375 až 390 Kč, v srpnu 250 až 270 Kč, v prosinci 140 až 160 Kč. Pšenice byla tudíž u porovnání s červencem 1914 dražší v lednu 1922

více než $14\frac{1}{2}$ krát, v srpnu více než 9 krát,
v prosinci ani ne 6 krát. - Pšeničná mouka
nulka, za kterou se platilo v červenci 1914
43, až 44 Kč za 100 kg, znamenala v lednu
1922 550, až 570 Kč, v prosinci 300, a 320 Kč,
tudíž méně než 13 krát, případně více než
7 krát u přirovnání s červencem 1914.

Americké lisované sádlo, za něž platilo
se v červenci 1914 za 1 kg 1.45 Kč až 1.50 Kč,
znamenal v lednu 1922 19 Kč, až 20.50 Kč,
v prosinci 11.20 Kč, až 12.10 Kč, zdražilo se
tudíž u přirovnání s červencem 1914
v lednu 1922 skoro 15 krát, v prosinci 1922
více než 10 krát.

Tyčové železo platilo se v červenci 1914
za 100 kg 19 Kč, v lednu 1922 280 Kč,
v prosinci 1922 155 Kč; železo bylo tudíž
v poměru s červencem 1914 dražší v lednu
1922 více než 15 krát, v prosinci více než 8 krát.

Poděšev, jež znamenala v červenci 1914
za 1 kg 4.65 Kč až 4.95 Kč, stála v lednu 1922
70 Kč, až 85 Kč, v prosinci 30 Kč až 38 Kč,
byla tudíž dražší v lednu 15 krát, v pro-
sinci více než 6 krát.

Podle indexu velkoobchodních cen
uverejňovaných státním úřadem sta-
tistickým byly ceny potravin a požíva-
tin dražší než v červenci 1914 v lednu 1922
více než 15 krát, v prosinci 1922 více než $9\frac{1}{2}$ krát,

ceny průmyslových látek a výrobků v lednu 1922, víc než 18 krát, v prosinci víc než 11 krát.

Částečný vzestup cen ke konci roku 1922 nenastal jen u nás, nýbrž také ve státech s hodnotnější valutou. Tak na příklad v Belgii, ve Velké Británii, kde bylo v listopadu 1922 skoro stejně drahé, jako v lednu 1922, ve Francii a Itálii, kde nastal v poměru k lednu 1922 vzestup cen již v srpnu, ve Švýcarech, kde stoupají ceny od října 1922 a ve Spojených státech, kde bylo v listopadu dražší než v lednu 1922. Trvalý vzestup cen v r. 1922 jako u nás vykazují Nizozemí, Norsko, Švédsko a Kanada."

Dne 1. října 1922 otevřena byla pro učně z Tustiměře a okolí Všeobecná živnostenská škola pokračovací, Uč. se ve 2 odd. asi po 30 učních. Správcem je učitel Rud. Pásek.

Ceny potravin a denních potřeb

byly v Tustiměři v r. 1914	v prosinci 1924	v únoru 1925
1 kg řitné mouky	0.24	3.40
" " pšeničné "	0.56	3.40
" " krupice	0.50	3.60
" " krup	0.36	4.50
" " rýže	0.48	4.20
" " jáhli	0.30	3.20
" " čočky	0.36	7.00
" " hrachu	0.24	4.20
" " chleba	0.28	3.50
" " soli	0.26	1.80

	v r. 1914	v prosinci 1924	v únoru 1925
1 kg cukru	0.72	4.80	5.10
" " kávy	4.00	64.00	
" " čaje	6.00	76.00	
" " másla	2.00	28.00	
" " tvarohu	0.30	6.00	
" " sádla	1.80	20.00	
" " hovězího masa	1.70	16.-	
" " vepřového "	2.-	20.-	
" " telecího "	1.60, až 2.-	16.-, až 20.-	
" " povidlí	0.48	7.50	
" " petroleje	0.30	2.20	
1 m plátna	0.50	8.-	
" " látky ^{sukna} na paty	8.-	150.-	
1 q uhlí	2.70	34.80	
boty	10.-	100.-	
límec	0.40	6.-	
váranka	1.-	12.-	
špulka nití malá	0.24	2.-	
" " velká	0.40	6.50	
jehla	0.01	0.10	
pero	0.02	0.20	
arch papíru	0.02	0.20	
tužka	0.04	0.40	
sešit	0.04	0.40	
složka	0.20	2.-	
vejce	0.06	1.-	

A to tehdy lidé ještě vzdychali, jak je drahé!

Obraz obce a podzimu 1923.

Na podzim 1923 bylo v Tustiměři 181 čísel domovních. Napočítalo se 35 rolníků a 128 domkářů — dohromady 163 majitelů domů, kteří v nich bydlí. Do 181 čísel schází 17 čísel. Jsou to veřejné budovy obecní, panské a podobné. Tak dvůr má 2 čísla: 82. a 83., fara č. 84., škola č. 85., nová školní budova č. 180., myslivna č. 148., nemocnice č. 151., cihelna č. 173., mlékárna č. 166., pastouška č. 142., hostinec č. 73., záložna č. 74. Mimo to jsou domy, ve kterých jejich majitelé právě nebydlí: pošta č. 20., stavení Loničkovo č. 62., Smolíkovo č. 63., Látalovo č. 70. a Komárkovo č. 89. Propůjčených příbytků je 24, podruhů 22. Výměnkářů je 39.

Řemeslníků je 40 a to: 24 ředníků Řemeslníci. (pracují buď doma, nebo na stavbách v okolí, a jízď dějí na práci do Brna, nejvíc pak do Prostějova), 2 tesaři, 2 pokrývači, 3 cihláři, 11 kameníků (z nich 2 pracují při stavbě tunelů na Slovensku), 2 kováři, 1 rámečník (dojíždí do práce do Mor. Ostravy), 1 bednář, 1 košíkář, 3 stolaři, 1 sedlář, 3 krejčíři, 8 obuvníků, 1 soukeník, 1 čepičář, 2 holiči, 1 řezník, 3 pekaři.

Obchody jsou 4 (počítá se také socialistický potravní spolek Budoucnost) hostince 3 (obecní, u Tausů, na domečku a u Dohnalů – dříve u Menadálů, a pak u Pohlodků –) 1 rolnická mlékárna, obecní cihelna (kruhovka).

Nádeníků, ponejvíce zemědělských je 34.

Z úředníků, osob studovaných jsou tu: a) s vysokoškolským vzděláním 2 kněží, 1 lékař, 1 hospodářský správce, 1 nadlesní, b) se středoškolským vzděláním: 8 učitelů v činné službě. Mimo to ještě z úředníků 1 poštovní mistr a 1 učitelka ženských ručních prací. Z pensistů bydlí zde 1 ředitel měšťanské školy, 1 vdova po nadučiteli (Pohlová), 1 učitelka a 1 četnický strážník.

Obyvatelů, kteří toho podzimku byli doma přítomni napočítalo se 972 a to 307 mužů a 390 žen, 68 chlapců a 90 chapek, 58 chlapců a 59 děvčat, kteří nechodí dosud do školy.

Koní bylo 78, krav 285, telat 44, koř 259, ovcí 11, prasat 480, králíků 195, hus 671, kachny 104, slepic 2597, krůt 15, perliček 10, holubů 176.

Včelstev bylo 73. Psi se napočítalo 126, koček 221.

Žrodáků pustiměřských
nad jiné vyniká ředitel měšťanské
školy v Moravských Budějovicích
a dlouholetý okresní inspektor školní
Jan Funtíček.

Vynikající
rodák.

Narodil se v Pustiměři (v domku č. 115.)
dne 16. července 1856. Tehdejší dvojtříd-
nou školu navštěvoval až do prázdnin
r. 1868. Učitelé jeho byli Jan Novotný,
nadučitel, a po něm jeho nástupce Pohl
Kliment. Tento připravil několik
chlapců ke zkoušce ze IV. třídy hlav-
ní školy v Prostějově.

Ve školních letech 1868/69 až 1873/4
studoval na „slovanském“ gymnasiu
v Brně, ve šk. r. 1874-5 ve II. ročníku
(tehdy poprvé otevřeném) na českém
ústavu učitelském v Brně, kde také
v červenci 1875 maturoval. (Letos, kdy
se tyto řádky píší, je to 50 let.)

Zkoušky pro české školy obecné
vykonal v Brně 29./10. 1877, pro ně-
mecké školy obecné 10./11. 1891, zkoušku
způsobilosti pro školy měšťanské z I.
odboru 5./11. 1878, z němčiny pro školy
měšťanské 30./10. 1879.

Působil na školách:

Od 1./9. 1875 do 31./8. 1876 v Křenovicích,
1./9. 1876 „ 29./2. 1880 v Komíně u Brna,

od 1./3. 1880 do 28./2. 1891 ve Slavkově na Vyškovsku (od 1./9. 1884 jako odborný učitel na škole měštanské) a naposled od 1./3. 1891 do 31./8. 1915 v Moravských Budějovicích jakožto ředitel dívčí školy obecné a měštanské.

Od měsíce října 1897 působil jakožto okresní školní inspektor pro školní okres moravsko-budějovský až do odchodu na trvalý odpočinek 31./8. 1915. Ve školním roce 1903/4 byl pověřen funkcí okresního inspektora školního jako nástupce profesora Martínka na Třebíčsku.

Funtíček byl činný i literárně a to předně a hlavně v oboru školském a vychovatelském. Práce jeho, sem hledící byly vytištěny v řadě listů učitel-ských, nejvíce v „Komenském“ (- první práce pod jménem J. F. Pustiměřský na jaře 1875 -). Pro rodiče ráků vydal v Brně dva díly „Listů vychovatelských“.

(Výtisky těch spisů se nakoupí do archivu a budou přílohou kroniky pod číslem 8. a 9.) Dosud nejsou, opatř se později

Po delší řadu let F. uveřejňoval v Obecných novinách, v Národu a škole i práce obsahu obecně poučného a zvláště národohospodářského.

Samostatně vydal z toho oboru „Volné listy a úvahy“ – rovněž v Brně, v letech devadesátých. (Také tato kniha se nakoupí pro archiv – pod č. 10.).

V Komenském, Národu a škole a v Obzoru otiskoval „Aforismy – Linka“. Rada jich v několika skupinách roztříděná čeká na uveřejnění. Těch v kalendáři Moravanu jsou některé úvahy a rozmluvy jeho uveřejněny.

Poslední jeho vytištěná práce jest „Jablonské báseň Moudrost otcovská, osvěnou provází J. F. Hanák. (L. 11.)
První vydání 1878 a 8. – Clarová je jeho sestra. Třetí vydání
Funtíček vynikal vždy velikou pílí, svědomitostí až úzkostlivou a ušlechtilou povahou. V úřadě školního inspektora dovedl si dobytí úcty i lásky mezi učitelstvem. Byl několikrát vyznamenán – mimo jiné klatým záslužným křížem s korunou. I na odpočinku žije stále v Moravských Budějovicích a dojíždívá teď každoročně do Pustiměře navštívit sourozence (Petra Funtíčka v č. 115. a Antonii Funtíčkovou v č. 147.) a hroby svých rodičů.

Do jedné z knih F. je vložen a jeho fotografie.

Krádeže. Stávalo se občas, že byla ukradena z chlévů drůbež (slepice, husy, kachny) i prasata vykrmená. Také vloupání do bytů se přiházelo; zloději vykradli ze světnice peřiny, šaty, prádlo i peníze. Nepamatuju se, že by se kdy bylo vyšetřilo, kdo ty krádeže spáchal. Někdy se vědělo, kdo kradl, ale nikdo nerekl, neprohradil. Někdy zase zloděje rozehnali, pohonili a třeba i zbili. — Zmíním se o krádežích z posledních dvou let, které způsobily na čas značný rozruch v obci.

V noci z neděle 5. července na pondělí 6. července 1923 „byla vykradena fara“. Zloději se dostali vraty do xadu budovy („na kristunkě“), přistavili ke xdi bečku, vytlačili v I. patře okno, vypáčili mříž, rozbili vnitřní okno, vylomili uvnitř okenici a dostali se tak do světničky pro hosty. Tam ve dveřích vyřivli námek a xávorku a vnikli do jídelny. Z posteli a skříní v těch dvou místnostech ukradli 4 duchny, 8 xhlavců, 5 pokrývek na stůl a na postele, 5 šálů, 3 páry rukavic, přeházeli věci v kufru a v xásuvce u stolu. Ukradené věci byly velmi pěkné a cenné, a proto učiněná škoda se odhaduje na 6000 Kč.

V noci na pondělí 10. března 1924 byla zase vykradena škola. Zloději přelézli z farské zahrady na dvůr, ukroutili rámek u chléva a ukradli 9 slepic. Ve farské zahradě vytrhli u, spodu venkovní mříž, okenní od světnice, již se užívá za komoru a vzali tam 2 hince sádla (všechno sádlo z prasete), veliký kus slaniny, několik kousků uzeného masa, velkou 5l láhev kavařených třesní, šaty ze skříně, rozbili misky a sklenice, co byly na okně, otevřeli si dveře na chodbu, kde si také vybrali šaty ze skříně. Ráno lidé nacházeli v „těhle“ některé špatnější kusy šatů pohoxené na cestě. Škoda, již utrpěl okradený, přesahuje 2000 Kč.

Obce Tustiměř a Německé Prusy samy povolaly z Olomouce policejního psa. Cvičený pes „Lustig“ byl tu již o 11. hodině před polednem, šel po stopě z té světnice oknem do farské zahrady, přes řídku do pole a na hřbitov, pak přes hřbitovní zeď do stráně pod skalou ve vinohradech odtud do chalup v „Mejlicích“, v dolní „auličce“ a přes „městečko“ do „ulice“. Nevypátralo se nic určitého, jenom

podzřívání padlo na některé osoby, které pak byly vyšetřovány. Později lidé vypravovali, kam se mělo jít hledat, kde ty věci byly uschovány... Ale to bylo již pozdě. Táxáni, proč neřekli hned, odpovídali, že by pak byli musili jít k soudu, svědčit. Do dneška neví se nic jistého, kdo ty krádeže páše, jsou jen dohady a podzřívání na domácí lidi.

Obce zaplatily za psa Kč, za dovezení automobilem Kč. Vydání to se napsalo na účet místní školní rady. Správa mříže, oprava a rasklení oken stálo také pěkné peníze. Celková způsobená škoda obnáší skoro 4000 Kč.

V srpnu 1924 byly ukradeny v obecní cihelně řemeny ke strojovny v ceně přes 1000 Kč. Obec povolala policejního psa. Stálo to 650 Kč. Nevypátralo se nic.

V noci na 31. prosince 1924 vloupali se zloději do domku č. 90. v „horní kauličce“. Vlezli oknem do světnice – (stařená vdova Příkrylová s dcerou Alžbětou spaly v kuchyni na druhé straně síně) – ukradli 2 duchny, 4 hlavce, pokryvky se stolu a postelí, 2 ložní plachty, 20 m plátna, 9 m kanořasu, šaty, střevíce, šátky a

a prádelníku všechny lepší věci. Pro ty
chudobné lidi to byla ztráta velká.
Stařenka Píkrýlová - 81 letá - a leknu-
tí a lítosti na smrt onemocněla.

Ž 20. na 21. ledna 1925 byla zase
navštívena mlékárna. Lupiči vlezli
oknem ze zadu budovy do ledovny,
vyrazili dveře do maslárnny, odtud
se dostali do kanceláře, jež nebyla
uzamčena. Tam převrátili poklad-
nu, pokoušeli se ji otevřít, ale
nepodařilo se jim to. Odešli, aniž
co vzali. Veřejné mínění pravdě
zajisté velmi blízké jest „tože kluci
potřebovali peníze na bály; šli na peníze,
máslo nevzali, to by je bylo prozradilo“.

Dne 19. února 1925 ve čtvrtek před
ostatky ukradl někdo vdově Janské
č. 106. v. dolní xauličce 3 peřiny, které
měla na mlátě vysoušeti po zemřelém
muži Jindřichu Janském.

Vi se kdo to ukradl v čino!

U noci z 12. na 13. října 1925 vloupli se mexná-
mí pachatelé oknem do bytu dvorského čeledína
Tvrtnička ml. (v t. xv. "Korejthách") a odcizili
peníze, šatstvo a prádlo. Téže noci asi tětí
pachatelé vloupli se oknem do školního
kabinetu. Vše x přeházeli, ničeho však neod-
cizili. Policie ní pes z Olomouce přivezení na-

našel jsem
na stole
nějaké šel.

Požáry.

V Tustiměři nebývají časté ohně. Za prvních 25 let v tomto století hořelo tu sedmkrát. Hasiči zapsali v požárních listech tyto ohně:

6./4. 1906 u Gregorii v č. 2. na městečku o 3½ hod. ráno shořela střecha s trochou slámy a sena. Škody bylo ca 400 Kč.

3./9. 1906 shořela kolna s trochou uhlí v mlékárně. Škoda: 300 Kč.

3./12. 1906 vypukl oheň v domě č. 14. u Navrátilů. Shořela střecha na obytném stavení a velká zásoba píce. Škoda byla 2000 Kč.

19./8. 1908 byl nějaký malý oheň na dvoře; není zapsáno, kde.

29./8. 1910 shořela střecha na domku Valíkové, č. 86. Škoda 800 Kč.

19./12. 1922 byl větší oheň v ulici č. 62. u Loníčků. Shořela střecha nad chlévy i nad stavením, něco slámy, sena a dříví. Škoda: 40000 Kč. Oheň byl zaloučen; k chlévům byly zjištěny čerstvé stopy.

14./2. 1924 vypukl oheň v č. 45. v ulici u Pospíšilů (dříve u Adamců - Adamečků) o 10. hodině dopoledne. Bylo zaloučeno. Shořela střecha nad chlévy a dílnou, na půdě seno, jetel a velká zásoba ovoce (30 q jablek). Škoda: 15.000 Kč.

Ze spisů ředitele Jana Funtíčka mohly být i pro obecní archiv z akoupeny zatím jen dvě knihy: „Volné listy a úvahy“ a „Moudrost otcovská“. Jiné jeho spisy knižně vydané jsou rozebírány. Ale později se nějak jinak opatří ještě I. a II. díl „Listů vychovatelských“ a vřadí do archivu. Ze spisů poznají budoucí čtenáři ušlechtilého, hloubavého ducha svého vynikajícího rodáka.

Byl pořádan o svoji podobiznu, pan inspektor Funtíček poslal fotografii z nedávné doby. Bude vlepena do jeho spisu „Moudrost otcovská.“ – V dopise na některé dotazy odpovídá mezi jiným: „Pokusil jsem se načrtnouti některé vzpomínky z minulých let, ale nemám ani možnosti, ani sil, ani pera Kosiнова, abych stvořil něco podobného. A na případný tisk jejich ani pomyslení. Na ten čas jen pro vlastní děti na památku. Za fórisma, a, z nek' je dosti. Snad vystačí, jak jsem psal jednomu ze svých domáček, aby jimi byla vystlána má rakev – místo hoblovánek.“ A dokládá: „Proč a nač jsem tedy psal? Odpovídám těmito životními zkušenostmi:

„Práce učí myslit' (Masaryk) a, pero učí
myslit'. Pero, zvláště ve službách duševní
práce. Jsem, byl jsem a pokud budu
moci zůstanu až do smrti v těchto
službách duševní práce. Práce a pero
vykonaly u mne svou povinnost.
A na tom tedy dosti.“

Ředitel Jan Funtiček zemřel v Moravských Budě-
jovicích dne 1. března 1931 a tamtéž pochován.

Dosavadní kronikář, řídicí učitel pan František
Dvořáček, byv německou školní radou v Břně dán
na trvalý odpočinek, odstěhoval se dne 1. dubna
1925 do Slavkova u Břna. Řídicím správ-
cem školy byl jsem jmenován já. Jmenuji se
Albin Pavlíček a působím uť jako učitel od r.
1896. v Pustiměři. ^{Od června r. 1925 jako dř. řídicí učitel.} Narodil jsem se r. 1875
v Životicích u Opavy. Studoval jsem 4 třídy
maticního gymnasia v Opavě a učitelský
ústav v Břně. R. 1895 ustanoven jsem byl za-
stavním podučitelem v Pozorvicích a v Lázních u.
1896 byl jsem přeložen na tehdejší čtyřtřídní
školu v Pustiměři, kde působil ještě zde již vypo-
menutý oblíbený na učitel Karel Růžička.

A tak, co tyto řádky píš, jsem uť 30. rok v
Pustiměři. Obecní sluha František Drbal pře-
nesl mně jednoho dne po odchodu p. Dvořáčka
„Obecní kroniku“ a že mý pan starosta v. kazuje,
abych „do té knihy“ psal nyní já.

Jak na str. 65. poznamenáno, byl po druhých
volbách do obecního zastupitelstva p. r. 1923. zvolen
starostou p. František Koutný. Ten však, na jare
r. 1925 na tuto hodnost resignoval a obecním za-
stupitelstvem zvolen na p. bytek období starostou
pan Bohuslav Pospíšil, čís. 4., syn bývalého
dlouholetého starosty Jana Pospíšila, takéť
zde uť dříve vypočmenutého.

Jmenuji se

Odbor Národní jednoty Jak už na str. 28. poznamenáno vznikl Odbor Národní jednoty přeměnou Stenářského spolku dne 24. ledna 1909. Brzy soustředil odbor veškerou činnost kulturní v obci, což potvrdilo až do vypuknutí světové války, kdy odchodem téměř všech funkcionářů i členů činnost jeho úplně pominula a pouze knihovna jako taká udržovala se při životě. V té době mnoho knih se ztratilo. Když pak po převratu bylo stanoveno zákonem ze dne 22. července 1919, že každá obec je po-

Veřejná obecní knihovna.

vinna příditi veřejnou obecní knihovnu, nabídla Odbor N. J., že svou knihovnu dá k veřejnému bezplatnému používání. Obec pak se zavázala, že bude na tuto knihovnu přispívatí zákonitým příspěvkem 50 h. na hlavu. Právo vlastnické podílel si Odbor. Nařízením vlády republiky čsl. ze dne 9. června 1921. uspořádán tento poměr mezi spolkem, který knihovnu svou dává k veřejnému používání a mezi obcí tak, aby v případě nedohody mezi spolkem a obcí, směla obec pořádati pouze knihy za obecní příspěvek porázené anebo 2/3 sumy na příspěvcích poskytnuté. Zůstává-li však obec z jakýchkoli důvodů výplatu zákonitého příspěvku na knihovnu, nemá právo řádati ani ony 2/3 sumy poskytnuté, ani knihy za ně opatřené a je povinna poříditi si vlastní knihovnu.

Veřejnou knihovnu obecní má dle zákona spravovati t. zv. knihovní rada, volená obecním zastupitelstvem. U nás tuto knihovní radu tvoří výbor Odboru N. J. a obec

volí do něho pouze 2 členy. Semí v přítomné době jsou Jaroslav Koneš, svobodný rolník a Vladimír Horcvián, rolník. Obě jsou už po mnoho let knihovníky a knihovna na jejich přivení moderním způsobem vedena jest v nejlepším pořádku.

Výnosem min. šh. a nár. osvěty ze dne 22. 14. Osvětová kom
1919, čís. 13. 878 ustanoveno, aby v každé obci zřízena byla t. zv. Osvětová komise, která se má starati o kulturní potřeby v obci. Osvětová komise měla sestávati ze zástupců všech politických stran v obci, ze zástupců školy a ze zástupců spolků, majících kulturní program ve svých stanovách. Doba jejího trvání kryje se s dobou trvání obecního zastupitelstva.

Soněvací v Odboru N. J. jsou členi všech politických stran i spolků, usnesla se valná hromada Odboru dne 1. ledna 1924, aby úkoly této Osvětové komise přejal Odbor N. J. Plní tedy Odbor N. J. úlohu Osvětové Komise.

Jako národ český národ rád oslavuje památné dny svých dějin, tak i občane prustiměřští Významnější
občané uspořádali si takovou národní slavnost ho spolku a odbo
za účasti všech vrstev občanstva. N. J. jednot
Iniciátorem byl v letech 90 desátých Stěněňský spolek založený 26. ledna 1896, později jeho nástupce Odbor N. J. Pokud si pamatují, byla velká taková národní slavnost v roce 1898. na paměť 100 letých narozenin otce národa Fran
tiška Palackého. Odbyvala se v Mejlicích na Mlýnské louce. Pamatují se, že tehdejší národní učitel Karel Křížička se svým zpěvackým

spolkem (to však už nebyl zpěvácký spolek
"Slavia"; o tom bude ještě později řeč) nacvičil
některé mužské sbory. Pro zpěváky zřízeno
bylo zvláštní dřevěné podium u břehu nad
překopem. První měl se zpívatí "Javůrkův sbor:
Morava". Zpěváci postavili se na podium, ka-
ždý hlas mručel si už svůj ton a čekal jen na
známení svého dirigenta. Ten natahne ruce,
taktuje 1, 2, 3 a huc! celý sbor i s di-
rigentem válel se v překopě v jedné směsici
s deskami a trámcí podium. Toto totiž pod
těhou zpěváků se prolomilo a "valná kroma-
da" byla hotova. Po této nehodě zpívalo se
už bez podium, na louce a celá slavnost odbyla
se pak hladce bez nejmenší nehody.

R. 1905 dne 16. června pořádala Sten. spo-
lek "Květinovou slavnost" v pahradě pana
jiřího Smethky č. 17. v národních krojích
všech slovanských národů.

R. 1906 dne 19. srpna pořádána byla
slavnost pod názvem "Dořátoř a Hlaná-
chů svajba", příležitost provedeny všechny
prvky se zpěvy a pískáním, jak se
kdysi na dlaně prováděly. Tyto zpěvy a píská-
ní obstaral pisatel těchto pádků od známé
tenkrát solhloristky pl. Kavery
Přehádkové je Továčova. Tato slavnost
provedena v pahradě u Smethky. Foto-
grafie průvodu možná ještě dnes zdočí
někde stěnu větrnice, nebo je uschována
v kostně. - 94 -

R. 1924 dne 24. srpna pořádal Odbor N. J. za pomoci a účasti celé obce velikou národní slavnost na památku 10. výročí vypovězení světové války pod názvem „Utěpením k svobodě“ s bohatým a pestrým průvodem s národnějším významné momenty ze světové války od mobilisace až do převratu. V průvodu zúčastněno bylo 21 párů koní a 150 osob účastnících.

R. 1925. dne 9. srpna pořádaná opět za účasti celé obce slavnost „Před 100 lety“ s výjevem z té doby. Více o tom napsal jsem v protokolech Odboru N. J. jednoty z těch let.

Obě poslední slavnosti provedeny na prostranství v obecní cihelně, které v roce 1926 bylo urovňováno a osazeno 15 přechy a 15 třesněmi.

V roce 1920 na podzim uspořádali Výstavy. místní legionáři ve školní tělocvičně „legionářskou výstavku“, v níž náhorně ukázali obecnostem místa, kde bojovali a cestu, kterou se ubírali domů. Výstavka přestřena byla památkami, které si do vlasti přivezli (ruské, japonské a j. výrobky a různé předměty).

R. 1923. ve dnech 11. - 13. listopadu uspořádala Odbor N. J. v obecní radnici výstavu ovoce, která byla velmi čteně obsídána a nasvědčovala, že občané pustiměřští mají zájem o toto odvětví hospodářské. Spojena byla

s přednáškou vrchního zemského radníka
p. Jos. Chvapila z Kroměříže „O výběru druhů ovo-
stromů“. Výstava podala náhorný obraz na-
šeho ovocnictví. Všeck vystavovatelů bylo 75,
kteří vystavili 300 kolekcí jablek a 97 kol-
lekcí hrušek. Dle určení jednotlivých druhů
panem Chvapilem, napočteno v Pustiměři 45
druhů jablek a 23 druhů hrušek, kromě
několika méně cenných domácích odrud
a kromě druhů letních, které v době výstavy
byly již spotřebovány.

Ovocnictví naši lidé přejí. O tom
svědčí hojně vysazování ovocných strom-
ků, jak jednotlivci tak i obcí. Sam pi-
patel objednával před válkou posně i
300 stromků, které si jednotlivci ro-
zebrali a vysázeli. Když se urodí ovoce,
dojíždějí sem „handlíčky“ z Vyškova i
z Třzna a shupují ovoce. V mnohé
domácnosti příjem za odprodané ovoce
činí slušnou položku (až 4.000 Kč).

Na podporu ovocnictví vymohl Odbor
N. j. v r. 1919 u zemědělské rady moravské
jako subvence přiděl ovocných stromků, jimiž
osazena loučka u pilníčnického mostu a obecní
prozemek psaný „stará silnice“. Sada tento
nazvaná „sada svobody“. Sada ta ten
bohužel se neujal, je však protokolován
v papíru obecního zastupitelstva ze dne

Sada svobody

V roce 19 súčastnili se i někteří občané pustiměřští okresní ovocnářské výstavy ve Vyškově, obelázním některých druhů ovoce. Na této výstavě určena byla Pustiměři i čestná odměna, ve spisovně pěkného díla Františka Suchého: "Moravské ovoce", která nachází se v knihovně Odbou N. J.

Pro racionelní pěstění ovocného stromoví Kurs štěpa uspořádán byl českým odborem zemědělské rady sko-ovocnářs moravské a hospodářským spolkem vyškovským v r. 1903 od 12. do 17. ledna štěpařsko-ovocnářský kurs. Přednášel na něm znamenitý odborník ovocnářský, tehdejší inspektor ovocnářství na Moravě pan František Suchý a tehdejší ředitel pimní hospodářské školy ^{ve Vyškově} pan Zdeněk Gayer, který později odstěhoval se do Ruska a při vypuknutí války do Argentiny v Americe, kdež podle dohledu založil samostatnou osadu amerických Čechů "Gayerov".

Na přídst Odbou N. J. uspořádán byl pěti Kurs dobytčá zemědělské rady moravské v. 1924 ve dnech 18. skij. a 19. province dvou denní kurs dobytčářský, na němž přednášeli zemědělské radové f.p. Herbáček-Urba a Horáček v Brna. Kurs těšil se veliké pozornosti občanů a občanek nejen z Pustiměře, ale i z Něm. Prus.

Pro uvarování mládeže před mraovní Tělocvičná jedna xhoubou a pod heslem "Ve zdravém těle zdra- Polkol. vý duch" přizven byl 4. října 1908 pro Pustiměru

a Německé Prusy odbor tělocvičné jednoty
Sohola vyškovského se sídlem v Tustiměři.
Oprášení odboru přičinil se tehdejší učitel Alois
Mergenthal, později řídící učitel v Račicích.
Tvářilo se na mlátě „U Pohodků“, myslí
hostinec „U Dohmalů č. 15“, později v uprave-
ném chlévě v usedlosti č. 7. vedle pátolány,
která tato usedlost byla tehdy majetkem
známého pelského pracovníka a poslance
Jana Vladimíra Bohorného z Ivanovic (Je-
řho manželka pocházela z této usedlosti.)

Přes válku ovšem usnula veškerá činnost
organizace rakouskou vládou na protistátní
omezěné. (těžká Obec Sokolská byla rozpuštěna.)
Po převratu, kdy byti Sokolem nebylo už tak
nebezpečné jako na Rakouska, vrostl po-
čet nově přihlasivších se členů daleko přes
100. Tu byl čas pomýšlet na přeměnu od-
boru v samostatnou jednotu. Stalo se tak
p. 1919 dne 1. června, kdy ustavena tělocvi-
čná jednotka „Sokol“ v Tustiměři sečleny z
Tustiměře i Něm. Prus. Ke cvičení propůj-
čena Sokolu místní školní radou tělocvična
v nové školní budově. Nejprvejším cílem
Sohola tustiměřského po převratu bylo pasaxe-
ní lípy svobody v parku naměste-
čku na horější straně. Jiná činnost je-
ví se v pořádání častých divadelních před-
stavení, tělocvičných akademií a veřej-
ných cvičení. Prvním starostou So-

Lípa svobody

Kola byl Špissar Josef z Tustiměře (v ulici č. 41.)
Tak byl starostou po mnoho let. Špissar Vladav z
Německých Prus, prvním starostou samostatné
jednoty byl pisatel této zprávy a nyní (v r. 1926.)
je starostou Karel Pospíšil, zvaný "Veliký"
z ulice č. 163. Vzdělavatelem po dlouhou dobu
je učitel Rudolf Pásek, od r. 1925.

V roce 1925 dne 7. března oslavili občané 75. narozeniny pre-
sidenty Alasaryka. Oslava konána pod pro-
tektorátem obecního zastupitelstva, veškeré
tělocvičné za přítomnosti občanů všech politick.
stran. K významné slavnosti té pakoupila
obec umělecky provedené Pekařko vo poprsí
presidenta J. G. Masaryka (asi na 60 Kč)
K významu presidentově v boji pro masé osvobo-
zení promluvil učitel Al. Pavliček, který už v
r. 1921 u příležitosti jeho 70. narozenin před-
nesl jeho životopis a myšlenky z jeho spisů.
Dále předneseny byly vhodné recitace a zapí-
vány některé smíšené sbory místního pěve-
ckého kroužku, řízené dirigentem Petrem
Sedláčkem. Fotografie dekorované tělo-
cvičny se členy pěveckého kroužku je přílo-
žena ve vlastním sbírací dokumentu.

Těhož roku osluven byl poprvé oficiálně Státní svátek
jako státní svátek den upálení mistra upálení Jana Hu-
jana Husa dne 6. července (zákon plácky
republ. čsl. ze dne 3./4. 1925. "O úpravě svátků".
Tého dne večer zapálena byla hranice na

Rejhně nad Bochtálem (u obrázku) a po řeči pí-
satele této právy zapívány zase některé sbory míst-
ním pěveckým kroužkem.

Také památka na den našeho osvobození
28. říjen bývá za sváteční nálady oslavována
proslavem, recitacemi, hudbou a případnými
sbory místního pěveckého kroužku.

Pěvecký kroužek. Hlavním mistrem tohoto kroužku, jak už vzpo-
menuto, je známý hudebník (v přítomné
době i regens chori) samouk Petr Sedláček,
po dem p. Nem. Prus (otec klempír. byl výborným zpěvá-
kem). O zvláštním jeho talentu hudebním svěd-
čí i to, že při oslavě 100 narozenin mistra Be-
dřicha Smetany v dubnu r. p. 1924. navštívil
a předal i koncert salonního orchestru francou-
ského, který ve školní tělocvičně podal ukázkou
známých oper Smetanových.

Pěvecký kroužek nyní je sbor smíšený
a máva ^{z kroužky} po celé zimní období každé úterý
večer v obecní radnici. Tvíčí sbory Smetano-
vy, Malátovy, Fibichovy, Foerstrový a j.

Z programu uvádím:

B. Smetana: Rolnická, Věno, Vlastivíčky.

J. Malát: Holka modrooká.

Ed. Fibich: Tichá noc.

P. J. Křížkovský: Utonulá. Dívka.

J. V. Foerster: Bráča, Hnědá bránda, Velké přelásky,
Blahé cestou, Přes lidu.

Režera: Moravěnko.

Pro zajímavost tu uvádím, že v r. 1910 provedena byla zde Blochova opera „Ustřední“ a v r. 1911. Smetanova opera „Trodaná nevěsta“. V té době byla zdeničtelkou sl. Jaromíra Dvořákova (myní provdaná za inž. Fr. Páška), která byla znamenitou zpěvačkou. Dojížděje do pěvecké školy v Tříně, měla styky s mnoha milovníky hudby, pomocí nichž mohly být opery uskutečněny.

Ze se ppř. pěstoval již dříve v Tustiměři, o tom svědčí zde již učiněná zmínka o sboru Křižického a letech 90. a 10. Kbytky pak archivu motového z let 60. let (1860) opatřené parížkem „Slavia, zpěvčeský spolek v Tustiměři“ dokazují, že se zpívaly již tehdejší pěkné sbory Smetanovy: Bolnička, Křižkovského: Altonulá, Odvedeného proba, ticha a j. Tovačovského: Orle pestrý a j. více.

mistrem tohoto spolku Slavia byl asi bývalý nadučitel a její škosky. Clemens Pohl. (zemřel 1. července 1884 ve věku 47 let.)

mei vzpomenuťe již lípy svobody, kterou Památné lípy vsadil Sokol, zasadil odbor N. J. ještě jiné.

Tak na dolním konci v parku na městěčku zasadil „lípu Masarykovu“ a u hasičského skladu „lípu Wilsonovu“. Pod sv. Janem na městěčku vsazeny v. 1915 - v roce 500 letě památky upálení Jana Husa - 2 lípy Husovy. Názyv ty také nejsou v lidu běžné, ale jsou tuzim také zaneseny v obecním protokolu č. p. roku 1920.

R. 1921. zraseno 8 kulovitých javorů na vršku kolem sochy sv. Jana.

Druhé volby R. 1925 v neděli dne 15. listopadu konaly
do Nár. shromáždění se podruhé v republice volby do Národního shro-
máždění v Praze. Život prvního voleného Náro-
dního shromáždění pro neshody mezi vládnou-
cími stranami (vlastně jejich vůdci t.zv. „pětka“
podle 5 vládnoucích stran = koalice : str. republik.,
sociálně demokratickou, nár. socialistů, nár. demo-
kratií a str. lidovou) byl skončen předčasně a to u
poslanecké sněmovny o celý rok, u senátu dokon-
ce o 2 roky. K volbám do národního shromáž-
dění dostavilo se v Pustiměřu pře psaných vo-
lících ve voličských seznamech
do poslanecké sněmovny , do senátu

Nejpronikavější změnu v držení půdy v republice způsobil záborový zákon, podle jímž půda v dobách po 30leté válce lidu ovládnuta a obhospodářována většinou církvi, šlechtou dostala se zpět do rukou drobného lidu. Lidu tomu přikázal parcelace. Velkostatek v Pustiměřu byl majetkem arcibiskupů olomouckých a měl ho v nájmu vyškovský cukrovar (bratři Škutečtí). Na str. 15 napsána jest výměra tohoto panství v katastru obce Pustiměře.

Parcelace.

Parcelace provedena byla v Pustiměřu po částech:
I. Roku 1920 dány byly bezplatným donaukového nájmu pozemky na „Rybníčkách“ ve výměře $6\frac{1}{2}$ ha, na „Hráze“ 2 ha, na „Bislosu“ $\frac{1}{2}$ ha

II. R. 1922 vyplacněny t. zv. dlouholeté pachtě, t. j. pozemky, které měl někdo v pachtu od arcibiskup. panství více než 20 roků. Byly to hlavně pastviny nad Bochtálem „v Chrastinách“, jako dlouholetý pacht vyplacněna také zahrádka před starou školkou a stala se majetkem místní školní rady.

III. R. 1924 vyplacněno 40% arcibisk. půdy v těchto tratích: „Na Rybníku“, „Na Hráze“, „Pod silnicou“, „v Probnách“, na „Huslosu“. Na této parcelaci účastněny byly obce Pustiměř, Nem. Prusy a Drysice, třeba v katastru této obce arcibisk. pozemků nebylo. Trátna „Kotárech“ přidělena žel. Hoře a Podivici m.

IV. Konečná parcelace provedena r. 1926. tím, že zbytek pozemků i budovy: horní a dolní dvůr byly vyplacněny. Aby nevznikl větší zbytkový statek, převezala obec do vlastnictví budovy dolní dvůr zvané a vyřádalasí 55 m² pole: Vrchní a Dolní Počápku. Obec přidělenu také všechny pastviny a neplodná půda (= Rejhna, Mejlíkův hámeček) ^{č. 216.020 kč a 3.630 „ za vyměření.}
Budovy vrchní dvůr zvané (č. 82.) a 135 m² pole v katastru obce Nem. Prusy přiděleno komisari Státního pozemk. úřadu v Brně - inženýru Vladim. Vávrovi jako t. zv. zbytkový statek

Jak už na str. 31. zmíněno, zavedena byla v r. 1913 ještě elektrika,
v Pustiměřu "elektrika" na světlo i pohon. Proud do-
dávala elektrárna ivanovská přičtena na pohon
naftou. Ve válce, kdy bylo obtížno tento produkt
opatřiti, byla také výroba elektrické energie
velice nepravidelná. Často po celé dny ba i tý-
dny "nesel proud", nebo jen v určité hodiny. Tak
na př. v r. 1917. a 18. smělo se v zimních měsících
svítiti jen od 6-9 hodin večer. Tak vysílání prou-
du zastaveno. Bylo tedy nutno vždycky mít sví-
čku, nebo lampu připravenou pro případ, kdyby
se v noci něco přihodilo. A i s tím byla potíž,
jelikož nebylo možno dostat petroleje a když,
tož jakousi hustou tmavou tekutinou průměrně
práchnoucí. Po válce nastala sice zase pra-
videlná výroba proudu, ale elektrárna připo-
jila ještě nové obce: Hělec, Brodek ..

a poněvadž stroje malé, elektrárny nestačily na
výrobu tolika energie, což pvláště v zímích, kdy
se mlátilo elektrikou, mělo neblahé následky.
Konsumenti proudu v každé obci rozděleni byli v
několik skupin, z nichž každá skupina směla
mlátiti pouze v určitý den v týdnu a ještě u níto
mnohdy nebyl jistý. Často se stalo, že si sedláci
majal nádeníky na mlácení a sotva začali,
v^{přestupl.} "jít proud" a bylo po práci.

Tyto nevýhody jakož i značná drahota
proudu byly příčinou, že obec poročkala
smlouvu s elektrárnou ivanovskou v r. 1923
a připojila se k elektrárně přerovské, která
je majetkem akciové společnosti a kromě

veliké elektrárny v Přerově vlastní ještě několik
menších elektráren většinou na pohon vodní
ve střední Moravě a odtud název její "Středomo-
ravské elektrárny, akciová společnost se sídlem
v Přerově". Cena proudu u této elektrárny je
za 1 kilowatovou hodinu pro světlo. .4.30 Kč. ^{R. 1927} 4.- Kč

pro pohon . . . 2.60 Kč 2.50 "
v roce 1926 připojena i cihelna na pět přerovskou.
vareční a plynová 1.10 Kč 1.10 "

Justiměřští v cizině.

Před válkou mnoho mladých lidí od-
cházel do Vídně: děvčata „na pírka“ t. j.
do dílen, kde se upravovala a barvila pta-
čí pera na období dámských klobouků,
chlapci pak rádi chodili do Vídně do učení.
Po vyučení mstávali většinou ve Vídni, kde
se mnozí oženili, obvykle s nějakou
krajankou, která ve Vídni slovila, nebo se
vyučila. Ke cti jejich budiž řečeno, že se
neodnárodnili. Znal jsem některé tako-
vé rodiny (Jan Sedláček, kterému se říká-
valo „Jencálek“ a J. Hrušák, který měl
pěnu z č. 21.) a všim, že i děti třeba byly
nuceny chodit do německých škol, byly
doma vychovávány po česku. Jejich syno-
vé dohonce byli členy „Sokola“.

Po válce, kdy Vídeň ošla se ve státě cizím,
mnozí vrátili se do svého rodiště. Tak zmi-
něný uš Petr Sedláček, muzikant, jak
se mu říkalo, vrátil se do svého rodiště Něm.
Prus, odkud se pak přestěhoval do Justi-
měře.

Leč i pocha Svobody na druhém břehu

velké vody, oceánu pláhalo mnohé Tustiměřáky,
aby opustili starý domov a vyhledali si nový v Americe. Pokud je mně známo, odstěhovali se do Ameriky;

Karel Bures, Jakub Korcián a jeho sestra ^{v Americe;}
z č. 47 v ulici, Karel Stratochvíla, J. Piňos s ^{Prácheňské ulice č. 1.}
manželkou rozenou Sebelovou, Fr. Paráčkova

provod. na Em. Ukra z Písku. ^{v Terstu (Itálie) působí jako ředitel banky František Klondýn. v Praze (Praha) působí jako ředitel banky František Klondýn.}
V Tyrolsku žije Frant. Kahradmíček ^{v Tyrolsku (Itálie) působí jako ředitel banky František Klondýn.}

provodana na ^{v Mnichově (Bavorsko) žije jako krejčí Karel Tomášek. v Káňské (jugoslávii) je provodana se učitel (Pravoslavci) z c. 119.}
V Maďarsku v Budapešti je uselhlý krejčí Karel Buváček (Přestěhoval se učitel (Pravoslavci) z c. 119.)
Od nepaměti až do světové války kvetlo Tustiměřští

v Tustiměři řemeslo kožesnické. Poslední kožesníci, je těchto kožesníků Gregor Šypolit z č. 15 b.

vykládal o nich toto: V Tustiměři bylo těchto kožesníků několik: Gregor Antonín (otec vypravěčův), Školař Martin, Mensík Jan, Dostal František, Popušíl František č. 16 a já (Gregor Šypolit)

Pro ovčí kožešiny jezdili se na Slovensko (tehdy ještě v Uhách) do Nového Města nad Váhem, do Senice, do Baňské Bystrice a j. Kupovali se od velkonákupníků, kteří zase kůže shupovali od slovenských kopaničářů, kteří chovali ovce. Kůže dopravovali se k nám prvu povozy, později drakou

V pozdějších letech přijížděli tito slovenští velkonákupníci s kůžemi do Vídně, kde každoročně v měsíci lednu býval několikadenní trh na kůži. Kůže byly svá pány v balících po 10 kusech (= 1 desátek) a prodávaly se na pány. Jedna pára kůžek stávala 2⁴⁰ hl. až 3⁵⁰ hl.

Takový kožušník koupil 300-600 kusů
a vydělával je doma od bruského jara až
do pozdního léta. Kůže byly dvojí:

1. cigárové, s plnou řídkostí a kůží méně mastnou,
2. německé, s plnou hustou, měkkou a kůží ma-
stnou.

Cigárové kůže vydělávaly se takto:

Kůže se naskládaly do veliké kádě, zalily
vodou a patřily kamenný. Tak byly 2 dny.
Pak se česaly polástrními hráběmi zva-
nými "krample". Vyčesané kůže se do-
brě vypraly v rybníku v Těhle v poto-
ku v Mühlhofech. Vyprané se po 6 ku-
sech pověsily na polástrní kůru zvanou
"pek", přitáhly se nahore latí, aby nesjíždě-
ly a půlměsíčovitým přelexným nástro-
jem "slichtmund" zvaným se "odflajšovací",
t. j. sbavovaly se na rubu blan a pby-
tků masa. Odflajšované kůže potíraly se
pak na rubu směsí ječmeného šrotu se
solí a skládaly se po 2 rubem k sobě do
kádě na sebe a pakrápěly se pácom = slanou
vodou. Uden se překládaly a opět pakrápě-
ly a to trvalo 14 - 16 dní. Pak se kůže do-
brě vyždímaly a pověšené na hůlkách ven-
ku na sluníčku se sušily, až úplně vyschly
a ptordly. Potom se plehka po rubu na
vodě svažovaly, svinuly se po 2 rubem
na sebe položené a po 2 dnech se rub
pracoval na čisto, aby se zbavil posle-
dních pbytků mastnoty. To se táhaly

kůře rubem po obloukovité kose nasazené ve dvou ramenech upevněných v dřevěném podstavci. Když byly hotovy po rubu, česaly se opět po lici kramplami. Aby byla vlna pěkně bílá, bílila se "klínkou" (kaolínem), kterou kožůšníkům vozili polníci z Rudice u Blanska. Kůře německé místo máčení v kádích se lahovaly vřelým louhem, se sody a mýdla v měkké vodě. Husta je jejich vlna se drátěnými křebeny přetahovala, aby trochu přídla a pak se opět česala kramplami.

Vydělané kožesiny zůstaly buď tak, jak se vydělaly s kůží bílou, nebo se barvily na černo anebo na šluto.

Kožesinami nebarvenými podsívali pak kožůšníci kožuchy. Z barvených kožesin šili kožůšníci kožuchy mužské i ženské (špenále), které se sušnem nepotahovaly, ale často ozdobnými ornamenty vyšívaly, což kožůšníci dělali sami. Nejlepší to uměl Gregor Antonín (říkali mu Toneček, protože byl malý). Ten se tomu naučil v Lednici, kdež pracoval na dělníka a kde se hodně dělaly kožuchy slovácké, stuliprány a jiným vyšíváním. Také se z černých kožesin šily kožuchovice (gatě) a baranice. Kožuchy z černě nabarvenou kůží rádi kupovali Němci z ostrova vyškovského.

Z vydělanými kožesinami, s kožuchy a baranicemi jezdili kožůšníci na jarmaky do Týškova, do Nov. Pousinova, do Slavkova, do Bůčovic, do Koryčan, do Litencic, do

Morkovic, do Prostějova, do Strhlebova, do
Klobúk u Brna, do Hustopeče a do Kyjova.

Jezdívalo se jenom na jarmoky sezonní od zá-
ří do nového roku. Jednal se seclák, zboží v
bednách a v balících naložilo se na vůz, ko-
žšníci sedli na bedny a jelo se dle vzdálenosti
třeba celou noc.

Pustiměřští soukeníci.

V letech osmdesátých minulého století pracova-
lo v Pustiměři asi 40 soukenických stavů.
Hlavně u menších domkářů "Za uličkou"
a v "Bochtále" byl v každé chaloupce tkal-
covský stav. Soukeníkům říkávalo se ka-
zamircíci a ti o sobě říkali, že "dělají za
barákem" (t. j. za stavem.) Osnovu a přídlo
přiděloval soukeníkům faktor. Posled-
ním faktorem v Pustiměři byl Adamec
Jan n. čís. 45., který sám doma zaměšťná-
val 4 stavy. Faktor dojížděl každý
týden povozem do Brna odvádět do to-
váren hotovou práci a fasovat osnovu a
přídlo. Na zpracování jednoho balíku
osnovy pracoval soukeník skoro 3 týdny.
Udělal z něho 88 loktů (= m) sukna
a od práce vyplatil mu faktor 14 pl.
stříbra (rakouské měny.) Podle jakosti avxor-
ků, jmenovaly se výrobky rozmanitě.
Soukeník Trnavský Libor n. čís. 103 sou-
kal: palmastar, duble, diagonál,
letní a zimní tupl cirkas.

Sonovú vyšeim vyuzmate, pravomocno pou-
kenici tak, aby jim osnovy, ze které, měli učiti
kus práce udělat, vždycky ještě něco bylo pro
vlastní potřebu. Lukna dělaly se asi do roku
1892-94. Tox ději tkaly se ušjenom, vlnáky.
Z baliku osnovy udělalo se jich až 40 a fa-
ktor vyplatil od nich 10 platých pak, měny.
Zpracování 1 baliku osnovy trvalo také asi
3 týdny. Kimní sátky (vlnáky) tkaly se
trojí velikosti: nejmenší 1.30m², prostře-
dní 2m², největší 2.30m². Mexi dvěma
vlnáky nechávalo se 40cm volné osnovy,
která se „franclovala“ na strápe. Fran-
clování obstarávala starší děvčata a ženy
thalci tak, že 5-6 osnov levou rukou
se podebralo a pravou dlaní stočilo a
protáhlo bavlněnou nití, aby se osnova me-
narovnála. Dělaly se také letní sátky - slab-
ší a těžší velikosti. Hotové vlnáky vozil fa-
ktor do továren do Brna, které jim ještě val-
chováním dodávaly lesku a posílaly je hba-
vně na Balkán. Když pak tihy na
Balkáně opanovalo hlavně Německo,
kynulo soukenictví, až asi r. 1913 úplně za-
niklo. Stavby vyneseny na hůru, kdežto
někoho doposud odpočívají, nebo už
dávno jsou spáleny. A tak po tomto odvětví
domácího průmyslu nebylo dnes už nic,
leda posměšný název „kaxamirák“.

(Zapsáno 29. prosince 1926.)

Obchodem
dobytkem.

V letech 80. desátých a 90. desátých 19. století byli v Justiměři 2 obchodníci dobytčím: Pavel Konečný na č. 29. a František Pospíšil v č. 19, kteří dojížděli do Halice (v nynějším Polsku), do černé Hory (v nynějším Rumunsku) a do Uher (nynější Maďarsko), kdež nakupovali hlavně vepřový dobytek (bagouny). Přiváželi celé vagony vepřů, ty pak svěřili t. z. honcům, kteří honili stáda vepřů od dědiny k dědině a prodávali. Prodávalo se na úvěr a po sv. Václavu (28. říj.) se chodily peníze ajnkasirovat t. j. vybírat. Poněvadž se takovým způsobem navlekly k nám nakažlivé nemoci vepřů, byl takový obchod úředně zakázán. Nynější obchodník dobytčím Jan Glach v č. 168 přiváží a prodává pouze dobytek hovětí.

K parcelaci
str. 103.

Trat'ovaná "Horní chmelnice" pod hřbitovem původněm řízením vyvolastněna na stavební místa. Mají tam díly tyto občane: Falík Jan, Trnavský František, beznár^{č. 186}, Drbal Jan, Drbal Emanuel a Dvořáček František, bývaly řídící kdejší školy.

V roce 1925 postavil si na svém dílku domek Drbal Jan^{č. 183} dřevěný dráb ve dvoře. R. 1926 postavil si domek Drbal Emanuel č. 185. Trat' "Dolní chmelnice", v jejíž roh stojí nová škola byla rozdělena takto: Nejprve v r. 1922 koupili si domkaři Horní Láulický od velkostatku Koucky před svým chaloupkami v délce 50 m na pahrádky. Zbytek přidělen tělocvičné jednotě "Sokol" v Justiměři (40 a), pahrádníku Josefu Trnavskému a justiměřskému revíru. V r. 1930 prodal Sokol přidělený pozemek zahr. J. Trnavskému.

Pahrádka před
novou školou. Na jaře r. 1926 proměněno bylo prostranství před novou školou v obdobnou pahrádku, kolem níž pořízen drátěný plot.

Jak uš, na str. 105 napsáno, rozvářala obec Justi-^{Podmínky pře-}
měř v r. 1923. smlouvu s elektrárnou, ivanovskou ženi Justiměre.
a připojila se na síť středomoravských elektráren pa síť Přerov - stře-
následujících podmínkách: moravské, elektrá-
(Doplňk ke str. 102)

Obec dala sekunderní síť do vlastnictví středo-
moravských elektráren a zaplatila 23.000 Kč na
rekonstrukci této sítě. Upoala 125.000 Kč 5% trních
dílcích úpisů Středomoravských elektráren a
koupí akcií pa 30.000 Kč stala se akcionárkou
Středomoravských elektráren. Zajímavo je, že
obecní cihelna po této úpravě pústala jediná
připojena na síť ivanovickou. Teprve po 3 letech
v. 1926. připojena na Přerov na upsání 30.000 Kč
5% dílcích úpisů Středomoravských elektráren.

Obec Želena Hora, púškolená a púřářená do Pú-^{Okatastrova}
stíměre, paxlořena byla v. 1764 jako obec mesamo- obce Želene Hlo-
statná podrobená púchtáři pústíměřskému. Nemě-
la tedy také vlastního katastru, ačkoli v pozdej-
ších letech měla své vlastní obecní zastupitelstvo. Po-
zemky její byly v katastru obce pústíměřské.
Po dlouhém púřekorním jednání púřkročeno koneč-
ně v r. 1926 k vyměření vlastního katastru
a tak od 1. ledna 1927 ždelává Želena Hora po-
púve púřij vlastní púřpočet. Do vinku dala obec Pú-
stíměř Želene Hloře 23.000 Kč jakožto púbytek dluhu
Želene Hloře Pústíměři.

Ž městěcha od hasičského skladistě až na homoně Sibrice do
osady v Mejlicích (po Jakubíhovo č. 170) proje-
ktována jest obecní síbnice. Púředpúněma v. 1926. Mejlic.
provedena byla část této síbnice, v délce 260 m
(od Čalíkoveho až po Jakubíhovo v Mejlicích).
Ve válce v. 1916 rekvirované 2 řvony pro účely vá-
lečné byly nahrazeny v. 1926 (v srpnu) řvony novými,
jež púřířeny ze stříbrk, mexi občany nákladem 54.000 Kč
od ky Manouřek v Buni. -113-

z rozpočtu obce
Pustiměř
na r. 1927.

Souhrn potřeby na řádné hospodaření:

Ústřední správa	5.230 Kč
Obecní jmění	19.675 "
Příspěvky, dárky, příspěvky	350 "
Bezpečnost	2.800 "
Zdravotnictví	1.264 "
Komunikace	15.200 "
Zemědělství	3.000 "
Sociální péče	4.130 "
Školství, věda, umění, účely návodní a náboženské	12.142 "
Obecní výpůjčky	25.850 "
<hr/>	
Součet řádné potřeby	89.641 Kč

Souhrn úhrady na řádné hospodaření:

Úhrada z minulého roku	11.500 Kč
Ústřední správa	100 "
Obecní jmění	60.710 "
Podniky, výdělečné (cibulna)	4.500 "
Příspěvky, dárky, příspěvky	1.800 "
Státní příděly	1.383 "
<hr/>	
Součet řádné úhrady	79.993 Kč

Součet řádné potřeby	89.641 Kč
Součet řádné úhrady	79.993 "
<hr/>	
Schodek	9.648 Kč

Součet mimořádné potřeby 135.000 Kč

Součet mimořádné úhrady 135.000 "

Tento obnos má obec zaplatit na vyloštění nové porostky a budovy „dolní dvůr“ zvané. Viz str. 103 - II.

Některé položky v rozpočtu na r. 1927.

Na sady, stromoradiá j	2.000 Kč
Příjem na ovoce z obec. stromů	1.500 "
Příjem na trávu	3.000 "
Nájem obec. polí	35.000 "
Nájem z pastvin	2.500 "
Příjem z obecního hostince (pacht) 6.250 "	
Dávka ze zábav (výnos)	800 "
Plat ponočnickému	750 "
Hasičskému sboru	500 "
Porodní asistentce	200 "
Udržování obecních cest	10.000 "
Uprava návsí	5.000 "
Na rozpočet místní školní radě 8.130 "	
Zalesnění, strání	500 "
Na pokračovací školu žümostenskou 375 "	
Zákonitý příspěvek na ob. knihovnu 550 "	
Příspěvky k účelům národním 300 "	

Obecní honitba v Pustiměřu pronajata byla v Obecní honitba neděli dne 5. září 1926 za výpočet ceny 2000 Kč panu Jakubu Machálkovi, řevníku v Pustiměřu a spoléhákům. Výměra obnáší 661 7/16 ha. Strlí se průměrně 300 kajíců ročně. V roce 1927 zastřeleni byli i 2 jeleni, 3 pranci, 1 bařant a 182 koroptví.

Řepářská akce. V dobách předválečných vysílaly jednotlivé cukro-
vary brzy na jaře jednotlivé líčedníky do obcí, aby
udělali s řepáři kontrakt t. j. pozvaly si řepá-
ře do veřejné místnosti (do obecního hostince) a
tam jim nabírely určitý obnos za 1 q řepy -
(před válkou

Při tom děly se všelijaké machinace. Tak cu-
krovar slíbil potajmu některému řepáři něja-
kou odměnu - buďto o něco vyšší cenu nebo cukr -
aby první upisoval a tak nepřímou na ostatní
působit, aby upisovali také. Řepáři postupně
upisovali řepu cukrovaru vyškovskému.
Poněvadž cukrovařiští kapitalisté nabíreli za
řepu obnosy příliš nízké, zorganizovali se ře-
páři a utvořili zemskou řepářskou jednotu.
V některých krajích postavili si řepáři i akcio-
vé polnické cukrovary. (V Němčičkách n. / Šb.)

R. 1923. pustili se řepáři u nás organizování
v této zemské řepářské jednotě v boj proti
vyškovskému cukrovaru (bratři Škuteckých)
ve snaze tento cukrovar porolnicit. Že nedo-
statku kapitalu se však tato akce nemohla.
Proto řepáři na Vyškovsku stali se členy
hodonínské syndikátu (t. j. společnosti
akcionářů hodonínských cukrovarů. Zakou-
pením pak akcií po 700 Kč za 1 akcii stali se
zároveň akcionáři těchto cukrovarů a tím
i účastní na řízení těchto podniků.

Hodonínské cukrovary vedly boj proti kapi-
talistickým cukrovarům patřícím známým
cukrovarským firmám: Škutečtí, Redlich,
May, Schöller, Kufner a j., chtějce je
také porolnicit tím, že jim přebíraly řepu
a jejich pozemky. Tak na př. v r. 1924.

řepaři pustiměřští a německopruští mohli ptohovati řepu pro cukrovary hodonínské, na pozemku p. Jana Žboříla č. 72 v Pustim. naproti obecní vaze při státní silnici.

V zimě pak odváželi řepu na dráhu do Třstkova, odkud se vozila dráhou do cukrovarů hodonínských. To ovšem bylo spojeno s velikým nákladem. Pokud ovšem ceny cukru na světovém trhu byly vysoké, mohly takovéto náklady s dovážěním řepy hodonínské cukrovary nésti. Když však v. 1925. cena cukru na světovém trhu poklesla, a když se utvořila ještě i zemská jednota lidových řepařů s ostrým namířením proti hodonínskému syndikátu, byl nucen syndikát tento boj proti kapitalistickým cukrovarům zastavit. Tu pak syndikát i kapitalistické cukrovary po vzájemné dohodě utvořily t. z. brněňskou agencii t. j. jakousi dohodu, aby si nekonkurovaly a aby se řepa - at' patří tomu neb onomu cukrovaru - dodávala do cukrovaru nejbližšího, čímž se ušetří veliké obnosy na dopravě.

Cena řepy v roce 1926. byla za 10⁰ 14⁰⁰ Kč
Kromě toho akcionáři dostanou od syndikátu určité doplatky a dividendu na upsané akcie. Akcionáři hodonínskému syndikátu přistávají i na dále členy přemské řepářské jednoty a platí do ní 4⁰⁰ Kč za 10⁰ řepu.

3/6 1927

J. K. Hraděky
OK. SK. dopise

Kulturní činnost v roce 1926. Kulturní činnost v obci řídila místní osvětová komise se spojena s odborem Národní jednoty. Jevil se takto: Dne 24. ledna 1926 přednášel ředitel hospodářské školy ve Vyškově pan Jakub Čloupa: Kterak zvýšiti výnos p. hospodářství. Přítomno asi 60 osob. Dne 7. března uspořádán slavnostní večírek na paměť 76. narozenin presidenta Masaryka, při němž se hrána veselohra: Kvíkovský parášek a místní pěvecký kroužek zazpíval některé smíšené sbory. Dne 30. května pořádána oslava na paměť padesátiletého výročí smrti Otce národa Františka Palackého, při níž o životě a díle Frant. Palackého promluvil říd. učitel Albin Pavlíček. Přítomno 40 osob. Dne 28. října pořádána oslava svátku svobody za účasti školní mládeže a celé obce. Žáci přednesli vhodné recitace, pěvecký kroužek sbory a říd. učitel proslav. Pořádáno také několik přednášek se světelnými obrázky: 23./7. Od Lomavy k Tatrám, 12./2. Pobřežím dalmátským, 20./3. Maroko, Alžír, Tunis, 25./11. Sibiřská magistrála, 9./12. Severní Amerika. Projektory stroj s obrázky a přednáškou přijímal okremí osvětový sbor.

Radiofonie. Ze všech velkých vynálezů, které se dočkaly praktického použití a rozšíření po celém světě, jako knihotisk, dalekohled, parní a elektrické stroje, telegraf a telefon, fotografie, gramofony, letadla a automobily, nejrozšířenější a největší rozvoj má radiofonie (přenášení zvuku do dálky), kterou poverme zkrátka též radio. Máev tento jest odvozen od latinského slova radius, které značí paprsek. Nemá tedy nic společného se známým prvkem, který se dobývá v Jachymově v letech pod jménem „radium“.

V Justiměři první radiofonickou přijímací stanicí „na krystal“ zřídil si v létě 1926 pan učitel Rudolf Pásek. Potom následovali: Karel Látal, Džohuol. Popříšil č. 4., přístomisti p. Eman. Křípčik, Dr. H. Lím, řed. měst. škol v. v. p. Ant. Placher, kaplan P. Fr. Vaněk, učitel p. Lad. Rolek, Petr Drbal. (Všichni na krystal.)

Kino Sokola v Justiměři. K posílení svých financí, aby snad mohla postavit vlastní sokolovnu, zřídila na podzim r. 1926 tělovýchovná jednota „Sokol“ v Justiměři v sále hostinsk. p. Ant. Gmely v Ném. Prusích (pro nedostatek vhodné místnosti v Justiměři) kino, kde se promítají každou neděli a svátek večer filmy, jež volá z

půjčovny ústředí Sokola v Praze. Cena filmu dle
délky a obsahu je různá od 100 Kč do 250 Kč.

Jednou měsíčně v neděli odpoledne promítá Sokol po-
něně i zábavné filmy na veřejný vstupné pro školní
mládež. Sál upraven a promítací stroj pořízen spo-
lečným nákladem Sokola s majitelem sálu p. Grme-
lou, s nímž uzavřel Sokol smlouvu na 10 let, po
kterouž dobu pobírá p. Grmela $\frac{1}{2}$ čistého příjmu. Po
desíti letech zůstává stroj majetkem „Sokola“. D. r. 1930
promítá Sokol ve vlastní budově. (Úst. str. 177.)

Autobusové spojení
s Vyškovem.

Chtěje usnadnit a urychlit cestu do Vyškova, po-
řídil si Štěpán Školář s čís. 161 autobus, jímž chtěl
podnikati denní spojení s Vyškovem s ohledem, jaká-
žte na mnoho žáků, kterých denně dochází přes 60
do škol ve Vyškově. Poněvadž ale podáním dětí, dá-
lo se býti vydaní na jízdě drahé, chodí děti pěšky
a dospělých nebylo tolik, aby se denní dojíždění
podnikateli vyplácelo. Proto jezdí auto do Vy-
škova pouze v sobotu (tak) a v neděli na jízdě
2.50 Kč na jednu cestu. Kromě toho vozí Školář tr-
hovce na jarmaky anebo koná příležitostně cesty
do Brna, do Prostějova a jinde. R. 1927 pořídil si
autobusový vůz 82.000 Kč na 35-40 osob. D. r. 1929 dojíždí
jeho bratr Stanislav Školář vypravět denně do Vyškova.

Řada nevolnosti od čís. 8. až po 19., pak mnoho
hospodářů v ulici postřídá vody - voláště v suš-
ších letech. Proto začaly se ozývati hlasy po pře-
měně obecního vodovodu v Prostiměři. Akci tuto
podporoval voláště Odbor Národní jednoty, který
požádal Ústředí Národní jednoty v Brně, aby
toto u zemského výboru proവികരികരക്രമം, aby
vyslal do Prostiměře, technického analýz, kú prozkou-
mání vodních pramenů v okolí, odkud by se
mohla voda svesti do městečka. Ale akce prota-
hovala se do nekonečna. Proto mnozí hospodá-
ři začali si vodu opatřovati vlastním nákladem.
Tak první pořídil si vodovod do všech místnosti
svého hospodářství, pan starosta Bohuslav Pospíšil
č. 4. tím, že čerpa vodu elektrickým motorem
ze studně do peserovic, odkud samocinně potrubím
se rozvádí. - Rolník Jan Rysánek č. 1. voláště
citelně postřídá vody a musel ji denně v bečkách
dovážeti z Mejlíc nebo z některé studny, pořídil
si velkým nákladem vodovod tak, že namě-

Vodovod a kanál
sace.

stečku před „doměčkem“ nedaleko obecní studně (obecnice) dal vykopati hlubokou jádru, z níž si potrubím stáhl vodu do svého hospodářství. Také rolník Jan Navrátil č. 14. čerpá vodu ze studně před hostincem „U Dohnalů“ potrubím pod silnicí do svého hospodářství, nassavnou pumpou. Ještě si jiní hospodáři promyslejí vlastní nákladem zaopatřiti si vodu a tak asi veřejný vodovod v Pustiměři sotva bude uskutečněn.

Také kanalizace Pustiměře je zatím jen přibližným přáním mnohých občanů a kdož ví, kdy stane se skutkem.

Charakteristika

r. 1926.

Včelářství

Předjaro bylo příjemné a teplé. Letí začalo počátkem března. Jaro a počátek léta až do slavnosti sv. Anny byl chladný a deštivý. Zbytek léta a podzim byl opět příjemný a teplý. Zima byla mírná. Pro včely byl r. 1926. nepříznivý. Deštivým a chladným počasím, na jaře a počátkem léta přistala včelí průška z ovocných stromů a esparpet nevyužitkovana a včelstva musela býti v létě krmena cukrem, aby nezhybnula hladem. Mezi včeláři pustiměřští nevěřili.

1927.

V měsíci únoru a březnu r. 1927. ráčila skoro v celé Chřipka. Evropské epidemická nemoc chřipka, jeví se bolestí hlavy, v krku a silnou rýmou na všeobecné malátnosti. Srdcevil-li se, zápal plic nebo jiná komplikace, lidé i umírali. V Tustiměři nebylo snad jednoho domu, kde by měli všichni, tož aspoň mnozí členové rodiny, nebyli chřipkou nemocni. Nemoc trvala 4 až 8 dní a nesetřil-li se, pokračoval, nemoc se vracela. Školních dětí skoro $\frac{2}{3}$ bylo jí postixeno. Naštěstí v Tustiměři ani v okolí nikdo této nemoci nepodleh.

Za zmínku stojí, že v rodině Josefa Špisara v ulici č. 41 už po přejití chřipkové epidemie v měsíci květnu onemocnělo 8 členů rodiny zajednou závažnou nemocí, že které však všichni bez výjimky rájmy na podrážce vystorali. Při požití obkře-ného masa.

Třetí volba presi-
identa republiky

Na jaře r. 1927 vypršelo sedmileté období, na něž dle ústavy naší republiky býval volen prezident. Ústava zaručuje prvému prezidentu možnost doživotního vykonávání presidentské funkce. To jest - proměho neplatí ustanovení ústavy, že týž prezident republiky může býti volen nejvýš ve dvou po sobě jdoucích volbách. Zdálo by se tedy docela přirozené, že naši čestí poslanci a senátoři budou opět jednohlasně voliti našeho osvoboditele T. G. Masaryka. Leč nestalo se tak. Proti Masarykovi část národa (fasisté) už v létě 1926 po všesoholotickém pletu nahájila úrasně mizkou - at už prostřednou nebo zjevnou - kampaň v novinách (Lech "a j.) i na schůzích, připravujíc tak náladu k volbě presidenta v r. 1927. Tito ultravlastenci chtěli míti presidenta "na provizku", chtěli mu předpisovat každý jeho krok, upírali mu právo svobodného občanského projevu a tvrdili, že Masaryk není už schopen řídit osudy naší republiky, ba vyskytli se i takovi, kteří vůbec popírali jeho zásluhy v naší osvobození. Přes všechny tyto nízké a urážlivé útoky při volbě presidenta v pátek dne 27. května 1927 zvolen byl presidentem Dr. Tom. G. Masaryk.

že 434 při volbě přítomných členů Národního shromáždění odevzdáno bylo 432 platných lístků, z nichž 104 byly prázdné. 274 lístků, ani na jméno Dr. T. G. Masaryka a 54 na jméno Václav Šture, kteréhož kandidáta volili komunisté. Poněvadž 274 hlasů odevzdáných na jméno Dr. T. G. Masaryka převyšuje třípětinovou většinu přítomných, která činí 261 hlasů, prohlásil předseda Národního shromáždění Abalypeta, že prezidentem republiky čsl. je opět zvolen Dr. Tom. G. Masaryk.

Pro Masaryka hlasovali čsl. republikáni, čsl. sociální demokraté, čsl. národní socialisté, čsl. lidovci (ne všichni!), čsl. původníci, němečtí agráři, něm. soc. demokraté a němečtí křesť. socialisté. Svého kandidáta volili komunisté. Proti Masarykovi odevzdáním prázdných lístků hlasovali čsl. národní demokraté a slovenští lidovci, postavivše se tak poboč německým a maďarským irredentistům.

Výsledek volby přijala obrovská většina národ. ob. s patřičným uspokojením. Do Tustiměře došla zpráva o volbě rozhlase (radiem) o 2 1/2 hod. odpoledne. Na pramenu radosti vyvěšeny ikny před na obou školních budovách i jiných veřejných místnostech prapory a ve třídách promluvil učitelé k práci vhodné proslovy o významu volby prezidenta Masaryka pro blahomáši republiky. Večer pak na popud republikánské strany uspořádán byl lampionový průvod s hudbou obcí za účasti všeho občanstva (asi 800 duší) a u pomníku padlých maršálov převážky knožík Smetaniv sbor. Sláva Tobě, velký Slávy synu, načerš říd. učitel Alb. Pavlíček promluvil k přítomným vhodný proslov po němž prezidentu Masarykovi probolána třikrát „sláva“. Projev ukončen státními hymnami.

Pamětihodná úmrtí.

do kempské
nemocnice v Buni,
kdež kačkou

V neděli dne 21. srpna 1927 zemřela v buněšské nemocnici slečna Lidka Tospíšilová, 21 letá dcera Františka Tospíšila č. 25., stoláře v Tustiměři. Všeobecně pro svou milou povahu oblíbená tato dívka poranila se při dřevných pracích na noze. Do rány dostal se bacil tetanu a dívka odvezena do kempské nemocnice v Buni, kdež uhynula.

těto náhaze v plném rozpuhu svého mládí náhle podlehla. Matvola její převezena do Pustiměře, kde se pohřbu jejího ve středu dne 24. srpna, síce astrilo veliké množství lidu, u místa i v okolí. Nad otevřeným hrobem pro nesl řídící učitel Albin Pavlíček smuteční projev, za místní pěvecký kroužek, jehož byla členkou a který jí zazpíval u domu sbor: „Anděl lásky“ a na hřbitově Forstrův sbor „Polní cestou. Těsnou stráň po stranách rakve při pohřbu tvořil místní „Sokol“.

Úpatek dne 30. září 1927 po vážné operaci v nemocnici milosrdných bratří v Brně vydechl na věky šlechtinou svou duši pan Antonín Placher, ředitel ve výslužbě, raněn býv prdeckou matvicí. Antonín Placher narodil se 21. prosince 1853 v Ivanovicích na Hané. Vystudovav působil jako učitel na přepletných školách v okrese brněnském, třeňovském a vyškovském (Také v Pustiměři od 1. 8. 1877 do 1. 6. 1879. ještě na tehdejší dvoutřídní škole za nadeučitelování Klementa Pohla.) Roku 1897. ustanoven v Ivanovicích, kde se přičinil o přiznání měšťanské školy a stal se jejím prvním ředitelem. Od r. 1912. žil v útulném domku č. 174. v Pustiměři ve výslužbě. Věnoval se tu výhradně své ušlechtilé zábavě: malbě, hudbě a svým milým včelkám. Po převratě zorganizoval zde pěvecký kroužek, jehož byl prvním sborníkem. Škola pustiměřská bude na něho dlouho vzpomínati, neboť jí namaloval přes 40 pěkných obrázků vyučování zemědějství a vlastivědě. Pohřben byl v pondělí dne 3. října 1927 na ústředním hřbitově v Brně. Na poslední cestě doprovodili ho ř. uč. Al. Pavlíček, uč. Pásek, uč. Rolek za učitelský sbor a několik občanů z Pustiměře. Ředitel Placher byl člověk vzdělaný, ušlechtilý a v obcování milý. Těst budiz jeho památce!

Obecní volby. U neděle dne 16. října 1927. konaly se ve většině obcí československé republiky obecní volby.

Ve Pustiměřích děly se tyto volby v obecním hostinci v době od 8 - 12 hod. dopoledne.

Ze voličských seznamů započítáno bylo 582 voličů, z toho 269 mužů a 313 žen.

Ke volbě podáno bylo 6 kandidátních listin a to:

- a) strany republikánské,
- b) " domovní,
- c) " lidové,
- d) " živnostenské,
- e) " komunistické
- f) " válečných poškozenců.

Ke volbě dostavilo se celkem 557 voličů, z nichž nejstarší byli: Jan Šerych, nar. r. 1844 a Františka Směkalová nar. r. 1851.

Strana republikánská obdržela 183 hlasů a 6 mandátů

" domovní	"	81	"	a	3	"
" lidová	"	109	"	a	4	"
" živnostenská	"	76	"	a	2	"
" komunistická	"	74	"	a	2	"
" vál. poškozenců	"	26	"	a	1	"

549 hlasů, 18 mandátů

8 hlasů bylo neplatných.

Ve volební komisi byli: Honšel Jaroslav, Dostal František, Trnavský Frant., Bednář, Trnavský Stanisl., Koudelka Martin a Alchálka Petr. Volebním komisařem byl dosavadní starosta Bohusl. Pospíšil č. 4.

Volba starosty a obecní rady provedena byla v který den 1. listopadu 1927 o 10. hod. dopol. v obecní radnici na přítomnosti ř. uč. Albina Pavlíka, jakožto zástupce dohlédacího úřadu, který od nově zvolených členů obec. zastupitelstva přijal slib věrnosti republice a jejím zákonům. Zvoleni byli

starostou Bohuslav Pospíšil č. 4. 14ti hlasy,
náměstkem Frant. Pohlodek č. 40. 12ti "

radními: za stranu lidovou Josef Pýchlik č. 54.

" " domovní Karel Pospíšil č. 163.

" " komunistickou Martin Koudelka č. 100.
živnostenskou Alois Rozetnal č. 73

4. Kocian Václav
5. Prochmal Frant. č. 45
6. Honšel Jaroslav, č. 1.

b.) za domovinu:

1. Pospíšil Karel, č. 163.
2. Štátochvil Vilém, č. 171.
3. Lener František, č. 88.

c.) za stranu lidovou:

1. Navrátil Jan, č. 14.
2. Pýchlik Josef, č. 54.
3. Trnavský Libor, č. 102.
4. Otevřel Jiří, č. 133.

d.) za str. pivnostenskou: Alois Prochmal, sedlář, č. 73.
Jan Vlček, obch. dobytč., č. 168.

e.) za stranu komunistickou: Martin Houzelka, č. 100.
František Doraxil, č. 119.

f.) za válečné poškozence: Petr Michálek, zedník, č. 181.

1. Dne 22. ledna 1927 přednášel pan Jakub Šroupa, Kulturní činnost v roce 1927. ředitel hosp. školy ve Vyškově na téma: Fiterak v roce 1927. zvýšiti výnos z chovu dobytka. Účast asi 30 osob.
2. Dne 13. března uspořádána byla ve školní tělocvičně akademie na oslavu sedmasedmdesátých narozenin presid. Masaryka. Po programu sbory míst. pív. sborů, recitace a proslov říd. učitele.
3. Dne 6. července uspořádána Husova oslava při hranici o 9. hod. večer na Rejhně. Přednášel o Husovi A. Imetana z Vyškova.
4. Dne 10. července přednášel v obecním hostinci v Tustiměři pan R. Havelík z Ivanovic „O úkolech obecní samosprávy.“
5. 17. července uspořádal Obor Národní jednoty pro spolupůčinkování školních dětí velkou národní slavnost v páru „Tři po tři časy.“
6. 4. srpna pořádal dobrovolná republikaňské Dožatou.

7. Oslavu devátého výročí naší samostatnosti připravil jako každoročně odbor Národní jednoty za účasti školních dětí ve čtvrtek dne 28. října. Na pořadu: průvod s hudbou, sbory pěveckého kroužku a proslov říd. učitele Alb. Paolického: „Od Zborova k 28. říjnu.“ Účast byla velká.

8. V neděli 27. listopadu a 4. prosince uspořádala místní osvětová komise Výstavu knih jak pro děti, tak pro mládež i pro dospělé.

Výstava pořádána v pěkně dekorované radnici. Vystaveno bylo 220 prodejních knih v ceně 4.926,55 Kč. Pročalo se 80 knih za 1.001 Kč. Vystaveny byly také vrácené exempláře knih jak obsahem tak uměleckou výtvarnou, kterou pořídila pustiměřská rováčka usdlá v Trane, slečna Petra Pospíšilová svému bratru Bohuslavu Pospíšilovi č. 4. a sestře Bojtěše provdané za Jana Rysánka č. 13. Vyložena byla k volnému nahlédnutí i tato pamětní kniha. V oddílu „Kniha přírody“ vystaveny byly zřetelně i předejšími ve přírodních skal a skrovné nálezy (a mnohých, které jsou v citích publikách) z pohanského pohřebiště v obecní církvi v Těhle, jakož i nálezy v Alejlic a v Alarchanic.

Charakteristika roku 1927.

Jaro r. 1927. bylo průměrné. Let začalo se ve druhé polovici března. Šteto příjemné a podzim suchý a teplý. Zima byla velice tuhá. Mrazky začaly hned počátkem prosince a před vánocemi dosáhly vrcholu. Dne 21. prosince ukazoval teploměr na školním dvoře - 25 °C.

Začátkem července postihlo pozemky v „Malém Polu“ a v „Omršaldech“ pásmové kroupění a zničilo v těchto tratích 20 - 25% úrody.

V teplém létě a suchém podzimu rozmohly se neobvykle myši (hraboši polní).

Okresní politická správa nařídila jejich

hubení. Trávily se pšenice napadl jen u p. y
 chinem, která se sypala do der. Také se chytaly
 do trubčkovitých pastí. Tak významně Antonín
 Škonšel č. 1. chytil na pozemku v výměře 1 m²
 300 myši do pastí.

Z obiliny byla toho roku velice postížena pše-
 nice škůdcem a říše hmyzu psaným peleno-
 očka, jehož larva žije uvnitř stébla a vyžívá
 je, čímž mnohé hlasy se ani nevymetou.

U r. 1927 stál 1 q ječmene 200 - 220 Kč
 1 q pšenice 220 - 230 "
 1 q žito . . . 230 "
 1 q ova . . . 180 - 190 "
 1 q řepy 17.50 Kč
 1 q p. maků 25 - 30 Kč

Lená hospodářská
plodin r. 1927.

Řepy cukrovky urodilo se po 1 měsíci 70 q, zemá-
 ků 40-50 q. Také ovoce, hlavně jablka a hrušky,
 urodilo se v r. 1927. hojnost. Šarlatky (stromy) už
 po několika letech postíženy jsou voláštěmi plísní a
 napadeny mšicí, štítnatou. Obesňchají a málo po-
 di. Na jabloních objevuje se také už po něho-
 lík letech mšice krvavá. Napadená místa
 natírají se denaturovaným líhem nebo (u
 starších stromů) petrolejovou emulzí.
 Obecním hospodářem byl Rypolit Gregor č. 156,
 který v spravování ovocných stromů na obecních po-
 zemcích věnoval velikou péči. Toho roku vysáze-
 ny byly také třešně a hrušky okolo nové přičleně-
 části silnice do Aljlic.

Rizné.

Doxorcem v obecní cihelně byl p. Alois Roxehmal
 st. č. 91, mistrem Jan Alavata, lihel vyrobilo se
 toho roku asi 600.000. Od r. 1930 je mistrem Hajetán Beran.

Nejstarší osoby v obci:

Jana Pohlová, vdova po m. učitelu - 92 roků 11/6 1928
 Tričkylová, chalupnice č. 84 "
 Viktorie Hončičanová, vdova po cestáři č. 47. - 87 "
 Marie Ruchlíková, č. 37. - 82 "
 J. K. H. a z. ek
 v. r.

1928.

Zimny.

V listopadu r. 1927. začalo mrznout a naprášilo se sněhu. V druhé polovici prosince dostoupily mrazky až -22°C . Vánoce toho roku byly opravdovými svátky královny Zimy. Ani po vánocích zima nepolevila. Sněhu bylo také dostatek, což divu, že mládež pilně sáňkovala. A poněvadž není vhodného terénu, sáňkovalo se s Trejhnou po silnici. Rozjeté sáňky zastavily se někde až u Dohnalovy hospody č. 15. Nepomáhaly ani připomínky ve škole, ani pákan, ze strany obce. Teprve až rozjeté sáňky porazily na městečku naproti obecnímu hostinci domkaře a dělníka ve skále - člena obecního zastupitelstva, na stranu komunistickou - Martina Koudečku č. 100 a dobře ho pohmoždily, sáňkování poněkud ustalo. A zima trvala dále. Ještě 21. února 1928 ukazoval teploměr -15°C . Začátkem března se oteplilo, sníh roztál, pole poněkud obeschla a začalo se set, ačkoliv spodek byl dosud zamrzlý. Avšak už 8. března dostavily se nové mrazky a 9. a 10. března naprášilo se zase sněhu a zimy dosáhly opět -10°C . 21. března - v první jarní den ležel ještě sníh a teploměr ukazoval toho dne -8°C . Po tomto dni teplota poněkud stoupla, sníh roztál a bylo možno pokračovat v jarním seti.

Jaro toho roku bylo neobyčejně studené a ještě v první polovici měsíce června vyskytovaly se noční mrazíky a denní teplota nestoupala nad 13°C . Teprve poslední dny v červnu začalo se oteplovati a v červenci přivalila tepelná vlna, tak že ve druhé polovici července dostoupila teplota na slunci 45°C i více, ve stínu 38°C , tedy skoro jako v krajinách tropických. Veliká vědra uspěla oproděný vývoj obilí a pšeně začaly jako v jiná léta v polovici července.

Létně.

Oblilí rázem uvrhlo a do slavnosti (29./7.) byly ječ-
meny i pšita pováhány, ba i svezeny a mnohde i vy-
mláceny. Pšenice a ovsy sklizeň se po slavnosti.

Uroda obilí byla prostřední, oves velmi dobrý.
Ječmene urodilo se po měřici 4.4 q a platil

pšita	"	"	3.2 "
pšenice	"	"	5. - "
ovsa	"	"	6. - "

Sluše bylo s okopaninami. Veliká tepla pří-
sobila vysychání půdy a okopáním vadly.
Také pícniny: jeteliny a otavy zavadly a sklí-
peň byla ubohá.

Protože po celé léto nepřišlo nemohla se řepa
ani pemaňky náležitě vyvinouti a ani deště, kte-
ré se konečně počátkem srpna dostavily, neměly už
velikého vlivu na vývoj a větší výnos.

Žemáků bylo po měřici 20 q v ceně za 10 q.

Řepa dala po měřici 40 q - 50 q à 15.30 Kč

Nedostatek pícnin měl vliv na odchov mladého
dobytka, kterého se musilo odprodati.

Levný dobytka byly:

dobytěk hověni	1 kg živé váhy	3 Kč - 7 Kč
telata	1 kg " "	7 "
vepří	1 kg " "	11 " - 13 "

Koně byli v ceně dle jakosti od 800 Kč do 4000 Kč.

Maso vysekávalo se za tyto ceny:

1 kg hověního masa	za	12 Kč
1 kg telecího	" "	16 " - 18 Kč
1 kg vepřového	" "	18 " - 20 "

Velikým suchem začalo ubývat vody i ve stud-
ních a některé úplně vyschly. Tu pak hospodáři
hlavně z ulice a z dolního konce městečka jezdili
provodu do Flejlic, kdež u studánky pořízena
byla nákladem obce nádrž s pumpou. V takové
době sucha nejlépe ukázala se potřeba vodo-
vodu vobzí a i ti, kteří dříve byli proti, začali
potřebu jeho uznávat. Dne 12. srpna t. r. byla
na schůzi všech občanů otázka pořízení vodo-

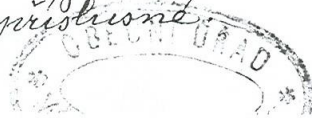
Sucho.

vodu prodávána a projeveno přání zahájit
přípravné práce k jeho uskutečnění.

Včelářství. Abnormální chladna v předjaří a na jaře měla
nepříznivý vliv na vývoj včelstev. V době květu
esparset v měsíci červnu byla včelstva ještě slabá
a pro chladno nemohla snižky z esparset využit-
kovati. Teprve v červenci, když začaly kvést lí-
py a počasí bylo teplé, zmohutněly včely a zača-
la snižka. Silnější včelstva donesla v té době
12 až 15 kg medu. Mednou sklizeň ovšem zmen-
šila opožděné rojení některých včelstev. Skoro
všechna včelstva si přinesla dostatek zásob na pi-
mu. 1 kg medu prodával se v drobném prode-
ji po 20 Kč.

Příslib domov. Domovské právo v Tustiměři bylo příslibe-
ského práva. no obecním zastupitelstvem ve schůzi dne 21.
června 1928 ^{upřesněním} polskému příslušníku Alíkulaši
Haluchovi s podmínkou, obdrželi československé
státní občanství, o které si podal žádost. Jmeno-
vaný za příslib domovského práva věnoval
200 Kč pro veřejnou knihovnu, což mu jako
prostěmu dělníku sluší ke cti. Státní občanství
uděleno mu a nař. zemského úřadu v Brně 30. listop. 1933.

Odejmutí dětí z péče otcovské. Příslušník obce Tustiměře, kolovrátkář -
mazáček - Eduard Chalový žije ve společné do-
mácnosti s obuvníkem Augustou Novotnou - poze-
nou Bručovou. Z tohoto soužití vzešly dvě
dětí: Eduard narozený v. 1917 a Augusta na-
rozená v. 1919. Děti chodily do školy v Tustiměři,
ale poněvadž jejich pěstitele často na výdělkem
vydávali se na delší dobu na potulky světem
a děti brávali s sebou, byla obava, že z dětí sta-
nou se tuláci. Poněvadž jejich matka, jejíž
jméno děti nesou, přísluší do Prahy, domáha-
la se obec Tustiměř, aby se o děti starala
Praha, kam po své matce jsou příslušní.

Po skončení vyjednávání uvolila se Praha umístiti děti do svých výchovných ústavů. Eduard Novotný (vlastně Bruck) umístěn v Hostelci nad Orlicí, Augusta v Toušeni u Prahy. Děti do ústavů doprovodil člen obecního zastupitelstva pan Jar. Koneš.

Na „ostatky“, které mladými i starými oslavová-
ny velmi hlučně, vloupali se v noci 12. úterka
na popeleční střeďu (21. na 22. února) mezi
mí pachatelé do prodejny „Socialistická Budou-
cnost“ (obecně konsum“ zvané) umístěné ve výmě-
ně občana Jana Příkrýla č. 6. a odnesli mnoho
sboží. Vyšetřování krádeže - přivezen i policej-
ní pes z Olomouce - zůstalo bezvýsledné.
Na Bílou sobotu dne 7. dubna večer vloupali
se později zjištěni pachatelé (z Pustiměře) do
bytu učitelky Alarie Veckařové v nové škole
(učitelka byla na vánočních prázdninách u svých
rodiců v Druhicích) a odnesli peřiny, platý nára-
mek, hodinky, perly na krk a něco drobných
peněz. Těmičkým šetřením byli pachatelé v pon-
dělí velikonoční zjištěni a ukradené věci učitelce
vráceny. Dalším vyšetřováním přišlo se na
stopu dosti rozvětvené plodějské společnosti, která
měla za sebou více takových činů: odvezení jablek
z mlatu p. Buresové a p. Medkovi, usmrtí nového
pluhu, bran a j. v. Všichni pachatelé byli z Pustiměře.

Člen pustiměřského pěveckého kroužku Jana Neštěstí.
Sedláčka, klempíř z N. Prus, bratr sborníka
Petra Sedláčka, postihla v sobotu dne 24. března t. r.
kroz nářana. Drobné auto majitele domu v Alšl-
hofech p. Thoboly z Vyškova, jedoucí odpoledne
za výplatě dělníků a řízené dcerou zminěného
podnikatele usmrtilo pětiletého chlapěčka
Petříka Sedláčka. Neštěstí stalo se v N. Prusích
na mostě přes Pustiměřský potok.

Ustavení místní Osvětové komise (MOK), která v tomto osvětové komise, roce byla obnovena, jmenování byli okresním osvětovým sborem ve Vyškově říd. učitel Albin Pavlíček a učitel Rudolf Pásek. Obecním nastupitelstvem zvoleni byli p. starosta Bohuslav Pospíšil č. 4 a p. Karel Pospíšil č. 163. K nim přístupují ještě knihovnici veřejné knihovny Osboru N. Jednoty Jaroslav Honšel a Vladimír Korčák. Předsedou MOK zvolen Bohuslav Pospíšil, starosta obce, jednatelem říd. učitel Albin Pavlíček a pokladníkem Jaroslav Honšel. Místní osvětová komise v obci naší přičleněna jest k Osboru N. Jednoty a řídí všechny kulturní podniky v obci.

Odkalení pomníku mavraždě. Dne 2. září 1928 konalo se za velké účasti obecního zastupitelstva, zástupci úřadů, místního Sokola, němu respicientů hasičů a Národní jednoty odkalení pomníku mavraždě Janu Sedláčkovi, respicientu finanční stráže, který dne 10. dubna 1923 byl maďarskými vojáky při výkonu své služby napaden, zavlčen na maďarské území a tam 23 ti ranami k smrti ubodán. Pochován je v Kostičích. Pomník jest sbudován nákladem Svazu finanční stráže v RČJ a je dílem mladého akademického sochaře Al. Luka. Slavnosti účástrnilo se mnoho příslušníků Svazu finanční stráže v krojích i v sátech civilních. Ministerstvo financí zastupoval min. rada Dr. Steinhäuser, generální finanční ředitelství v Bratislavě vicepres. Vencálek, zemské finanční ředitelství v Brně vrchní fin. rada Pouška a vrchní finanční řed. Stejskal, zemské finanční ředitelství v Praze vrchní fin. komisár Dr. Brož, finanční ředitelství v Opavě vrchní fin. r. Rumler. Přítomni byli také zástupci okresové celní správy v Brně, úředníci finanční stráže, zástupci řep Svazu, Spolku čel. celních úředníků, jednoty finanční stráže a potr. daně.

Věnce darovalo ministerstvo financí, zemské fin. ředitelství v Brně a jiné korporace. Slavnosti předcházel průvod s hudbou do Něm. Prus a zpět. Slavnost zahájil pisatel těchto řádků, jsa o to už dříve od Svazu požádán. Slavnostní řeč pronesl pan Proksík, tajemník Svazu fin. stráže. Inspektor fin. stráže p. Motl ze Zábřeha na sev. Moravě požádal pak přítomné obecní zastupitelstvo, aby tento pomník přejalo do svého opatrování, což starosta obce p. Goh. Pospíšil přislibil učiniti. Alexi jednotlivými projevy zapěl pěvecký kroužek odboru Nář. Jednoty 2 sbory: Morava a Anděl lásky. Po slavnosti byl koncert v zahrádce u Dohnalů, jehož výnos určen na podporu menšinových škol. Zápis o slavnosti viz přílohu k této knize č. 17.

Dne 2. září t. r. zemřela po delší chorobě a třech operacích p. Bohumila Timrová, choť obvodního lékaře MUDr. Stanislava Timra. Žesnulá paní byla v místě všeobecně vážena pro svou milou a obětavou povahu. Po výkropu matky v hostele odvezena byla zesnulá ve čtvrtek dne 5. září do Prahy, kdež je pochována. Pěvecký kroužek zapěl jí 2 sbory: Foerstrovu "Hnědku kráskdu" u domu a "Díse věrných" na rozhraní Pustiměře a Něm. Prus, až kam přístup občanů, pak je doprovodil. Tam se s ní také na místní spolky a na občanstvo rozloučil říd. učitel A. Pavlíček.

Úmrtí.

V Brně konala se výstava soudobé kultury v době od 27. května do 15. října 1928. Navštívilo ji od nás 300 osob. Po dobu výstavy pořádány byly v Brně různé sjezdy a slavnosti. Největší účast - asi 150.000 osob - byla v tak zvan. Zemědělském dnu, který zorganizovala strana republikánská. Účastníků v Pustiměře bylo kolem 70. osob. Felští tato manifestace

Výstava soudobé kultury v Brně.

byla imponantní. U průvodu, který trval plně 3 hodiny, jelo přes 1.200 jezdců na koních - t. zv. selská jízda a šlo mnoho pestřejších skupin v národních krojích ze všech končin republiky. Selské jízdy účastnil se v Pustiměře: Jan Pysánek č. 13., Oldřich Otevřel č. 48.

80leté pušení roboty

V sobotu 15. září o 8. hodině večer uspořádal dorost republikánské strany oslavu 80letého pušení roboty. Kampionový průvod s hudbou prošel Pustiměrem a Memčickým Prusým a vrátil se k „hornímu dvoru“, kdež převážně spolek zazpíval Foerstrův sbor: Velké širé rodné lány a tajemník republikánské strany pan.

Martinašek, statkář ze Studnic vzpomněl ujařmení selského lidu v dobách roboty a její pušení dne 7. března 1848. Občan Hypolit Gregor přičetl k pamětní knihu o městyse Pustiměře zápis rychtáře Janský - ho o pušení roboty z r. 1848.

Přecitacemi a slavnými hymny byla slavnost ukončena.

Zemědělská výstava a oslavy ve Vyškově.

Ve dnech 23. až 30. září uspořádala republikánská strana ve Vyškově zemědělskou výstavu a oslavy 80letého pušení roboty

65 letí okresního hospodářského spolku,
40 letí zemské odborné školy hospodářské
30 letí zemědělské rady moravské,
30 letí okresního hospodářského družstva
10 letí Československé republiky
a otevření hospodyněské školy.

K této slavnosti vypravili pustiměřští hanáčkou svatbu. Také výstava obelána byla v Pustiměře pěknou *Exposicií ovoce*. Jako příměm na vystavené ovoce obdrželi pustiměřští 1 zlatý dukát, který je uložen při dokladu této knize. Dukát darovala výstavnímu výboru První kontribučenská spořitelna ve Vyškově.

V knize rovněž uložena jest také 1 jubilejní deseti - koruna čsl. (stříbrná) viz příloha k této knize č. 18.

Desáté výročí naší samostatnosti.

28. říjen 1928.

Desáté výročí naší samostatnosti oslaveno bylo společně s obcí Něm. Prusy za účasti obou obecních zastupitelstev, všech spolků a všeho občanstva obou obcí.

V sobotu dne 27. října zapálena byla „Sokolům“ hranice na Rejhně jako trest za padlé ve světové válce.

V neděli 28. 10. s 6. hod. ráno byl budíček. Hudba prošla oběma obcemi. Od 11. do 12. hodiny byl u pomníku padlých koncert v Něm. Prusích, od 12. do 1. hod. v Pustiměří. Ke 12. hodin v poledne sešlo se obecní zastupitelstvo obce Pustiměře ke slavnostní schůzi v pěkně dekorované radnici, kterou upravila choť řídícího učitele p. Štěpánka Pavličková. Protokol této schůze je na druhé straně tohoto listu. Komunističtí členové obecního zastupitelstva se této schůze nesúčastnili.

O 2. hod. odpo. pořádala se v tělocvičné školní oslava pro žáky dější školy, při níž význam dne osvětlil říd. učitel Albin Pavliček. Pěkně promluvil k žákům i ruský legionář br. Bohuslav Pospíšil č. 4.

Hlavní oslava začala o 6. hod. večer:

Nejprve vystřeleno bylo stíleci 21 ran, pak zahrány byly fanfáry a Libuše. Následoval pak velkolepýampionový průvod, který se řadil na prostranství u hasičského skladiště a ubíral se za pouki hudby do Něm. Prus. Tam u pomníku padlých přivítal zastup. starosta Něm. Prus p. Kašpar Provorník a místním pěveckým kroužkem doprovázen Zlatného sbor: To bylo včas. Na rozhraní Něm. Prus a Pustiměře u krásné sestaveného světelného transparentu (s 200 žárovek: 1918 - 1928) promluvil říd. uč. Al. Pavliček na téma „Deset let republiky“. Slavnost ukončil u pomníku

padlých
s křestními
p. Slavosla Boh.
Pospíšil - tak byl
vyprávěn atmosféroj.

Kápis

o slavnostní schůzi obecního zastupitelstva
městyse Tustiměře
dne 28. října 1928.

Dnes - v desáté výročí naší republiky -
sešli jsme se v obecní radnici, abychom si
připomněli veliké zásluhy našeho první-
ho presidenta Dr. Tomáše G. Masaryka
o obnovení naší samostatnosti.

Uznáváme také všech živých i mrt-
vých, kteří pro naši svobodu pracovali,
týřeli i své životy položili a slibujeme, že se
přičiníme, abychom svou svobodu také udrželi.

Slibujeme také, že budeme pracovati k
tomu, aby naše obec, jejíž správu nám naši obča-
né svěřili, stala se v každém ohledu obcí spo-
řádanou a pokrokovou, abychom tak svým
potomkům zanechali památku na nás, kterým
bylo osudem dopřáno státi v čele naší obce v
jubilejním roce prvního desetiletí naší svobo-
dy. Jmenovitě se zavazujeme pracovati k
tomu, aby v době co nejkratší zřízen byl v obci
naší vodovod, jehož velikou výhodou pro vše-
chny naše občany určíváme. Uskutečnění
jeho budeme naším jubilejním činem pro dobro
budoucích.

Tomu naděkané naše podpisy:

Josef Holý 163
Rychlík Josef

Bohuslav Trospešil
starosta
František Pohl a děk

Alois Kozel 163

Blasch Jan.

Václav Hradobný

Komár Jaroslav

Vladimír Horáček

Jan Ryzánek

Pozemal Janišek

Otevřel Jiří

Lucret Francitník

Vinnický Jan.

Trnovský Libor

Jubilejní oslavy.

Z Pustiměře. V předvečer 28. října zapálena byla Sokolům hranice. 28. října sešlo se obecní zastupitelstvo k slavnostní schůzi, kterou zahájil vroucím prolovem starosta obce, ruský legionář br. Bohuslav Pospíšil, načež přítomní členové podepsali v obecní pamětní knize protokol, v němž slibují věrnost republice, vzpomínají zásluh presidenta Masaryka, jeho spolupracovníků a všech mrtvých, kteří se svobody nedočkali. Odpoledne pořádala se ve školní tělocvičně oslava pro žáky, k nimž promluvil říd. uč. Albin Pavlíček a starosta obce. Ve večer byl lampionový průvod Pustiměřem a přilehlou osadou Něm. Prusy, kdež u pomníku padlých promluvil starosta Něm. Prus Kašpar Provozník.

Text, kterým členové ob. zastupitelstva tento projev podepsali, tvoří přílohu č. 19. k této knize.

Sebevraždy. Ve středu dne 21. listopadu t.r. asi kolem 3. hodiny po půlnoci zastřelil se u revolveru ranou do spánku u pomníku padlých v Pustiměři 22letý svobodný syn Libora Trnavského č. 102 Stanislav Trnavský. Noc před sebevraždou strávil u taneční zábavy v Radslavicích, kde měl milou. Úřevní pohřeb vykonán v pátek dne 23. listopadu na místním hřbitově. Motiv sebevraždy vykládán různě: snad nešťastná láska, snad rušnice v domě, o něm, který byl podruhé ženat.

První volby do Ústředku politické úpravy samosprávných okresních a zemských zastupitelstev, s. k. a. (země Moravskoslezských) provedeny byly v neděli dne 2. prosince první volby do okresních a zemských zastupitelstev. Právo volební měli voličové od 24 let. V Pustiměři bylo napsáno ve voličských listincích:

<u>do okres. zastupitel.</u>	<u>do zemsk. zastupitel.</u>
243 mužů	243 mužů
+ 280 žen	+ 282 žen
<hr/> 523 voličů	<hr/> 525 voličů

K volbě se dostavilo:

235 mužů
+ 270 žen
<hr/> 505 voličů

Při volbě obdržela:

1. čsl. strana lidová 95 hlasů	str. lidová 92 hlasů
2. " " živnostenská 55 "	živnosten. 60 "
3. " " národ. demokr. 7 "	nár. dem. 6 "
4. " " nar. sociální 17 "	nar. soc. 18 "
5. Sprachinselpartei 2 "	republ. 242 "
6. čsl. st. republikánská 246 "	komun. 64 "
7. str. komunistická 65 "	soc. dem. 15 "
8. čsl. a soc. demokr. 19 "	katol. zeměd. 2 "
Nepřítel 2 "	Něm. strany 6 "
<hr/> 508 hlasů.	<hr/> 505 hlasů

Při volbě okresního zastupitelstva ve Vyškově,
provedené dne 2. prosince 1928, byli zvoleni: Výsledek volby

1. Albin Hrdlička, rolník-úřadn. Vážany.
2. Frant. Hlála, kaplan. Ivanovice.
3. Jan Ondráček, dělník - Pozorice.
4. Tomáš Dytrich, rolník - Blüemilice.
5. Tomáš Škácel, vědmík - Rosálovice.
6. Jan Hanalík, rolník - Hloubčický.
7. Tomáš Brozek, obchodník - Slavkov.
8. František Holubec, učitel - Dřnovice.
9. Josef Kašpárek, vch. soudní of. v. v. - Slavkov.
10. Klynek Bradal, malozeměděl. - Blüemilice.
11. Martin Krajetl, rolník - Hozlany.
12. Jan Smutný, rolník - Komojany.
13. Jan Florián, rolník - Hlodejice.
14. Leopold Šuska, domkař - Rychtářov.
15. Ing. Josef Andryšek, rolník - Holubice-Kruh.
16. Rudolf Hradský, tov. topič - Jeneva.
17. Richard Podany, redník - Mor. Málkovice.
18. Antonín Hloušek, stolař - Bučovice.
19. Rudolf Kavalík, knihkupec - Ivanovice.
20. Jan Žeman, dělník - Bučovice.

Jmenování ministerstvem vnitra byli: Členové jmenovan.

1. Jan Líhal, kaplan - Bučovice.
2. Theodor Hošvic, cukrář ve Slavkově.
3. Jan Losman, rolník - Křivákovice.
4. Frant. Mařka, obchodník - Vyškov.
5. Karel Meřinský, profesor gymn. - Vyškov.
6. Alois Trchánka, říd. učitel - Černčín.
7. Dr. Bohuš Příkrýl, advokát - Vyškov.
8. Jan Sponar, obchodník - Vyškov.
9. Tomáš Šafařík, rolník - Marešy.
10. Adolf Smuck, lesmistr - Rychtářov.

Správce okresního úřadu ve Vyškově (okresním hejtmánem) je od 192 Dr. Jos. Příkrýl.

Trěšňová aleje v Těhle byla na podzim t. r. Trěšňová aleje
dovazena 35 ti trěšňovými stěpy. v Těhle.

V tomto roce (1928) pořízen byl do rolnické Mlékárna.
mlékárny nový parní stroja a parní ko-
tel od firmy Kovářik a Vichterle v Prostějov-
vě nákladem 30.000 Kč. Provedeny také
opravy rezervuáru a všeho potrubí. Pořízen
i nový strojek na zkoušení mléka příle-
žitostnými zkouškami. Jinak posílá se
mléko ke zkoušení (% tuku) do rolnické
mlékařské školy v Kroměříži.

Opravy v mlékárně - kromě kotlu a par-
ního stroje - vyžádaly si nákladu ještě
21.000 Kč. Mléka donášelo se průměrně
asi 1000 litrů^{domněly}. Za mléko platilo se podle
množství tuku za 1 stupeň v litru 35 h.
V r. 1928 bylo 232 členů se 250 závodními podíly. Mléka bylo donese-
no 351.687 l a vyplaceno k němu 348.513 Kč. Výrobků prodáno na 421.562 Kč.
Roční obrát činil 1.182.894 Kč.

V cihelne obecní přistaveno bylo 20 m Cihelna.
nové kámeny. Výroba dělá se strojem i
ručně a bylo vyrobeno tohoto roku
650.000 kusů hlavně cihel a něco hlad-
kých tašek. Pracovalo se od dubna do října.
Mistrem byl Jan Mařata, hospodářem
Alois Roxehnal, předsedou Bohusl. Pospíšil.
Ve hlině našlo se opět několik popelnic, kte-
ré však pro přílišnou hrškovitost nebyly z hli-
ny vybaveny. Cihlář Antonín Hedvíček
donesl do školy několik bronzových drátů.
Prodával se 1000 cihel místním občanům za 250 Kč; přispělo k tomu od 250-300 Kč.
Příjem z materiál během roku odprodán činil 202.772 Kč.

Občanská záložna.
Občanská záložna, jejíž ředitelstvo tvoří p. Jan
Pospíšil č. 3. - ředitel, p. Eduard Latal - pokladník, p.
Antonín Soldan - dozorce, měla ke dni 1. ledna 1929
884 členů s 1.798 závodními podíly. Roční obrát čí-
nil 5,722,918 Kč. Vklady činily 3,237,154 Kč. Na
knížky školním dětem à 5 Kč (jubilejní dar) uložě-
no 2 995 Kč.

Kulturní činnost Dne 22. ledna 1928 přednášel Ing. J. Navrátil,
v r. 1928. učitel zimní rolnické školy ve Vyškově na téma:

Kontrola užitkovosti hospodářských zvířat.

11./3. pořádána slavnostní akademie ve školní tělocvičně na oslavu 78. let narozenin presidenta Masaryka s programem zpěvním a hudebním.

4./2. byla přednáška se světelnými obrázky: Posna a Hercegovina,

22./4. četl občan Hyppolit Gregor záznamy z pamětní knihy městyse Prustiměře od r. 1798 do roku 1848.

8./7. připravil učitelský sbor školním dětem v rámci jubilejních oslav dětské radovánky, o nichž více napsáno ve školní kron.

17./11. přednáška se světelnými obrázky „Osvětu k svobodě“.

23./11. světelné obrázky „Litalského bojiště“

22./12. „ „ „ „Deset let republiky“.

Také „Sokol“ pořádal tělocvičnou besídku na oslavu 78. narozenin prez. Masaryka v Kém. Prusích. Dorostu sokolskému puřičena státní vlajka a pořádána cvičení dorostu v pahradě u Doknalů dne 26. srpna 1928. Také veřejné cvičení „Sokola“ bylo dne v pahradě u Doknalů, při němž měl proslav D. J. Hon z Vyškova.

Oslava 10. výročí samostatnosti je popsána v této knize na str. 135.

1929.

Letošní zima se zase jednou vydařila. Po zima 1928-29.
suchem léte začalo se ochlazení již na - (Viz výstřižky z novin,
částkem října, kdy teploměr ukazoval ráno (příl. 18.)
0°. Dne 10. října byly -3°C a jiriny a jiné
květi v zahradkách pomřelo. Následovala
pak řada opět pěkných, teplých dnů a
na Nše svaté bylo počasí skoro letní. Dne
2. a 3. listopadu 1928 stoupla teplota až na
+24°C. Teprve v prosinci 1928 začalo se zase
ochlazení a před vánocemi už silně mř-
zlo. V lednu pak přitřehovalo víc a více
a „fabiánská“ a „hromničná“ zima opět
jednou po dlouhých letech ukázily svou
tradici. Bylyť mrazy -20°C až -25°C
Stří únor nepřinesl úlevy, naopak mra-
zy ještě přitřehly a na ostatky dne 11. úno-
ra naměřena byla nejnižší teplota
v Tustiměři -33°C.

Také sněhu, který začal padat hned před
vánocemi, přibývalo a občasnými větry
navátý byly někde závěje 1/2 m i více.

Doprava na silnicích a na dráhách vákla.
Státní silnice musela být po celé délce pro-
házena. Vlaky mezi Lulčím a Pousínovem
několikrát uvázly ve sněhových závějích.
Silné mrazy pak dopravu ještě více ochro-
mily. Zastavením vlaku ofej tuhla ko-
la se nechtěla otáčeti. Osy vagonů muse-
ly se pak fukulemi rozechřívati, aby se
vlak pohnul. Tak se stávalo, že vlaky
dojížděly do stanic s několika hodinovým
zpožděním. Pátek 11. 12. 1928

zpoždění
vákladní vlaky
pak vůbec

Klidné tání bez větších záplav umožňovalo nocní mrázy, které nocní tání zastavovaly. Uvádět ještě v noci 15. na 16. března zaznamenány byly noční mrázy -13°C - -15°C ! A tak na sv. Josefa (19/3.) bylo ještě tolik sněhu, že se s ním mohly dělat důkladní sněhuláci.

Měsíc březen chýlil se ke konci, přišly Velikonoce (31/3.) Jiná léta tou dobou bývalo už poseto a ve velikonočním týdnu se už válelo. Letos sice pole jsou už sněhu sproštěná, ale doposud mokrá, že se na ně nehodí vjet. V brázdách a úvozech leží dosud sníh. Mlouhou a krutou zimou pohynulo mnoho ptáku a zvířet.

Hladoví kající ohrožovali mnoho stromů - voláště jabloní - čímž způsobili veliké škody. ^{Také hůra stromů} mrázy rozpuhala. Včely, pouze příliš dlouho vězněny v úlech, nemohly se včas proletět a vyprásit a mnoho včelstev - voláště těch, které byly zazimovány na tmavém spadkovém medě s porodní snůškou, dostávaly úplavici a hniloby v úlech. Ještě více smad než úplavice zdecimovaly mnoho včelstva síhorky, které, pouze hladoví, klepáním na česna lákaly včely a uli a pojídaly je. Takovým způsobem zničena byla téměř všechna včelstva pisateli těchto řádků. Veliký počet ztrát na včelstvech způsobila také nemoc zvaná nosema apis.

Škody způsobené mrázy.

Jarní práce na polích počaly teprve v druhé polovici dubna - tedy o celý měsíc později než jiná léta. Stromy začaly kvést teprve kolem 10. května a to všechny současně. Ještě neodkvěty třesně a již se rozvíjely jabloně. Kvetly prudce a hojně. Markule, vinná réva a ořechy vlašské zůstaly holé - pomrzly! Stožáci jabloně a třesně po odkvetu začaly vadnout a prosychat. Třesně v "Těhle" a na kopaninách skoro všechny po odkvetu uschly. Způsobila tedy letní zima a ohrožovala i ostatní stromy.

noční zima
obrovskou
škodu na ovoc.
stromech.

V parku na městěčku v pomníku padlých pro mrsko mnoho růží a keří. Břečtan a kruopánek, který nebyl chráněn, vrstvou sněhu, toho pokru úplně zmrazil. Aproximovanou vegetaci uspisil, květen spjimi přímo abnormálními teploty ($25^{\circ}\text{C} - 30^{\circ}\text{C}$). V červenci pak postřeny mnohé kraje praitivemi mracem a kru-pobitím. V našem hejtmanství nejvíce utrpěly obce Krasensko, Podomí a Pousinov s okolím, kde potloukly kroupy a rozvodněný potok Rakovec způsobil hodně škody.

Uroda na katastru obce pustiměřské neutrpěla žádně škody.

Smutné zprávy z různých krajů Těch a Moravy došly počátkem července. Večer 4. července před svátkem Cyrila a Metoděje proletela mnohými krajů Moravy a Těch u nás nezvyklá, větrná smršť, která v několik minutách proměnila pahrady a lesy v trosky, v nichž na tisíce stromů polámano a rozmeteno po okolí.

V Ohrozimí na okr. prostějovském přitřila se 30 m vysoká věž hostela na střechu kostelní, kterou prorazila a probořila kalenutí chrámu. Také střechy na plumlovském náměstku byl větrem stržen a vhozen do rybníka.

Nase obec s okolím zase přistala ušetřena tohoto rozháceného pívo, pouze několik lip na státní silnici pra. Marchanicemi se plomilo. Také telefonní a telegrafní vedení bylo zpřetrháno. Podrobné zprávy z krajů, kterými přehrála se smršť křejmý jrou z ustrážků novin, které jsou uloženy jako příloha c. In této knize.

Abnormalitu letošního roku charakterisuje také novinářská zpráva ze horácký kraj na Novoměstsku postřen byl ve středu dne 10. července nebývalým mracem, kterým značně utrpěly brambory.

U nás v té době pohybovaly se noční teploty kolem $6^{\circ}\text{C} - 8^{\circ}\text{C}$.

Ministerstvo zemědělství poskytl^o celá dce děle Umněna čeledě.
něž 20 roků na jednom místě, sloužící u pří-
ležitosti 10. výročí naší samostatnosti peněžité
odměny a umělecké diplomy. V Pustiměři
byli odměněni následující:

Alois Legátek u p. P. husl. Pospísila č. 4. - 600 Kč a
umělecký diplom.
Frant. Šebela u Ms. P. Mor. Turny - 540 Kč a
umělecký diplom
Marie Kruxová u P. Mor. Turny - 620 Kč

Dne 13. března 1929 zemřel náhle člen před- Umrtil.
sednictva občanské záložny v Pustiměři
p. František Gregor, p. Měm. Trus č.

Záherná a osmetná nemoc tetanus vyžadá
si každoročně nějakou obět p. naší obce. Vloni
na podzim podlehl této choro nemoci žena
Klementa Holubá č. 107. Pověna Holubová

Letos 10. července zemřela ^{tetany} žena Tyrila Bebara
Filomena Bebarová, která se poranila při na-
kládání hnoje nohu.

Pustiměřský podálek působil dlouhá léta
jako učitel v Brně - pan Alois Špisar -
syn nebožtíka Jiljího Špisara (zvaného všeob.
jilčák) ^{v č. 56.} zemřel náhle dne 5. června v Brně.
Alois Špisar byl člověk milý, v obrování pří-
jemný a pisatel těchto řádků strávil mnohou
příjemnou chvíli v jeho společnosti, když
před 20 a více roky ještě přijížděl do Pusti-
měře na prázdniny. Tudyž cest jeho památce!

Volba do místní školní rady. V tomto roce na jaře vypršelo čtyřleté období místní školní rady a provedeny volby na období 1929 - 32. Volba tří učitelských zástupců provedena v mimořádné poradě učitelů dne 13. dubna 1929 a byli zvoleni: říd. uč. Albin Pavlíček, def. uč. Rudolf Pásek a učitelka ř. uč. prací Vincencie Bednářová.

Zástupci občanstva zvoleni byli
v Pustiměři: Frant. Pohlodek, č.
Karel Pospíšil, č. 163
Jan Navrátil, č. 74
v Nem. Pruslech: Frant. Janský, č.
Antonín Soldan, č. 100.

v Zelené Hoře: Adolf Klimeš, č. 8.
Náhradníky byli zvoleni: Pospíšil, Zohusl.
č. 4, Luner Frant. č. , Rychlík Josef, č. ,
všichni z Chotiměře.

Ustavující schůze místní školní rady byla v neděli dne 12. května 1929. Předsedou byl zvolen říd. učitel Albin Pavlíček, místopředsedou Antonín Soldan, pokladníkem a hospodářem Karel Pospíšil.

Pozpůsobení místní školní rady na rok 1929 činilo 21.000 Kč.

Prodloužení elektrické sítě. V měsíci červnu t. r. prodloužena byla elektrická síť, která končila „v ulici“ až po Michálkovo do Bochtála nákladem středomořavské elektrárny v Přerově. Obec přispěla 5.300 Kč. Veřejná světla rozmnožena o 3, takže nyní je veřejných světel v obci.

Oprava obecního hostince. V měsíci červnu opraven byl obecní hostinec nákladem 15.000 Kč. Stará vyšlapaná podlaha byla vytržena, zem o 14 cm snížena a položeny parkety.

Nová silnice mezi oběma školami. Ponevadž cesta mezi oběma školami byla ve stavu nepřístupném a děti přecházející ze staré školy do tělocvičny v nové škole rotáště na jařního táni a podzimních plískanic se na rozhodnutí učitelů a přímá-

šely do tříd mnoho bláta, požádal správce školy
 místrů činitele, aby se cesta upravila a učinila
 schůdnější. K tomu konečně došlo počátkem
 července letošního roku. Hlednický mistr Jan
 Plhal v Pustiměře č. 20 vypracoval projekt
 silnice mezi oběma školami, na náklad
 15.500 Kč. Poněvadž objevila se nutnost, vésti
 vodu od faryy do kanálu, koupila obec be-
 tonové roury za Kč a dešťová voda
 odvedena kanálem do příkopu odvádě-
 jícím přebytečnou vodu ze dvora. Lepší upra-
 vě cesty posloužilo uvalčování železným vá-
 lem, naplněným pískem a válcem 70 g,
 vypůjčeným z výškovského cukrovaru.
 Šel takový 3 páry koní. Tehda vyčlárden
 znovu chodník od rohu, nahradily staré
 své škole dlaždicemi (karmulemi.)
 Nové upravená cesta bude po obou stranách
 osázena ovocnými stromy a kmíní-
 dřevěmi hromady hnoje, které vroubily
 za uličkou starou cestu, přispěje nejen k
 pohodlí školních dětí, ale i k estetické-
 mu vzhledu obce.

Vě schůzi místrů školní rady dne 29. srpna 1926 oznámili členové obce Něm. Prus pp. Frant. Jednání
 Janský a tnt. Soldan, že by ničeho menami schůzení smíšené
 tala obec německopruská proti školy měštanské
 séné školy měštanské v Pustiměři, kdyby v Pustiměři,
 některé třídy obecné školy byly umístěny v Něm.
 Prusích. Toxději dokonce nástupcové obce
 Něm. Prus žádali na vyškolení. S tím ovšem
 nesouhlasili nástupcové obce Pustiměře a
 tak jednání o školu měštanskou ošlo se
 na mrtvém bodu. Teprve když při úřední
 prohlídce školy okresní inspektor pan D^r
 Karel Mrázek vyložil nástupcům obce Něm.
 Prus, jaké škody by utrpělo práctvo roztrže-
 ní učitelů.

mim. pili mrdni
 školy se dva
 měni organ-

vane útočny a když upozornil, že by ani zemská školní rada k podobnému rozdělení školy nepřivolila, dohodla se ve společné schůzi zastupitelstva všech tří příslušných obcí, aby obecnd i měšťanská škola zůstala v Prustiměři, dají-li se vhodnou adaptací získati místnosti pro obě školy. Dne 6. června 1927 podala místní školní rada žádost zemské školní radě o povolení měšťanské školy v Prustiměři. V pátek dne 22. července byla v místě ohledací komise, která uznala místnosti v nové škole, navrhované s nepatrnou úpravou tělocvičny a kreslárny a usneslo se žádost o přikvení měšťanské školy doporučiti zemské školní radě. Shoro na celý rok před právními n. 1928 zemská školní rada žádost a veškerá příloha na akta vrátila s poznámkou, že je potřeba nové tělocvičny, školní kuchyně, rezervních tříd (2) kabinetů a j. Mají se dát poříditi plány na přístavbu těchto místností, rozpočty a zároveň rozpočtený obnos rozvrhnout na jednotlivé obce, aby bylo přejmo, jaký vliv by tyto výdaje měly na finanční stav účastnících obcí.

Místní školní rada požádala stavitele Oska-
na Truntíčka, aby vypracoval předběhový plán
a podal přibližný rozpočet na přístavbu po-
řadovaných místností při nové škole. Nastro-
dodati, že obec byla ochotna koupiti pozemek
pod náhradkou u nové školy ležící po-
del silnice do „Těhla“ a málejšíci benedictným
manxélem Truntíčkovým. Kabineta na prozemell,
ve výměře asi 1 1/2 mby 8.000 Kč a kus, který
se nexasťví, mohli by manxéle Truntíčkoví
do smeti užívati, s čímž oni souhlasili.
Stavitel Truntíček pořídil tedy plány a rozpo-
čty, ale ukázalo se, že obnos
byl by příliš veliký a že nemstný výbor by

roba ka korí
kabiněni
jednotlivých obcí

schválil. Uvažováno tedy o řešení této věci způsobem lacinějším. Místní tělocvičná jednotka „Sokol“ je majitelkou kina, ale pro nedostatek vhodné místnosti v Pustiměřích má smlouvu s hostinským Gmelou, v jehož sále je kino. Sokol by se rád osamostatnil, aby se nemusil dělit o čistý příisk s Gmelou a pomyslel na vlastní budovu, kde by mohlo být kino a kde by také byla sokolovna (Dusova cviči Sokol ve školní tělocvičně v nové škole.) Obci - jak už napsáno - připadly na rozparcelovaného velkostatků hospodářské budovy zvané „dolní dvůr“. Jsou to bývalé chlévy a pro obec nemají valného významu. Vyjednával tedy Sokol s obcí, aby mu se těchto budov prodala rožní trakt směrem k Rejkně, kde by pořídil Sokol sál pro kino a trakt ke staré škole až po výpuku, kde by pořídil tělocvičnu pro sebe a kterou by byl ochoten najistiti vlastní smlouvou i pro potřebu školních dětí. Sokol nabízel obci za budovy 5.000 Kč a svůj pozemek ve výměře 2 m², kterého se mu dostalo při parcelaci tak zvané „dolní chmelnice“ na novou školu. Sam pak požadoval 70.000 Kč od příškolenných obcí na úpravu tělocvičny, kterou chtěl sám upravit, vhodným náradím opatřiti a poříditi sprchové lázně a basén na dvoře na koupání. To bylo řešení tělocvičny pro obec přijatelné, vlastně když ani okresní školní výbor ničeho nenamítal proti vřadění nové tělocvičny od obou školních budov. Obcím zbývalo mysl jen postarati se o přístavbu 2 tříd a školní kuchyně při nové škole. Plány a rozpočty na tuto přístavbu vypracoval starosta P. ... +

ček a Ivanovic na obnos 270.000 Kč.

Abý ani toto vydání obce příliš nematěnilo, po-
dal starosta obce Pustiměř při valné hroma-
dě občanské záložny v Pustiměři dne
návrh, abý valná hromada občanské zá-
ložny v Pustiměři se usnesla zapůjčiti na přístav-
bu školy potřebný obnos - asi 260.000 Kč, který
bude sama urokovati a umořovati v výtěžku
čistých misků. Obec Pustiměř, Nám. Prusý a
Želena Hora dají záložně záruku ve formě
dlužnické úpisu pro případ, že by misky občan-
ské záložny na umořování a urokování ne-
stačily. Tento návrh byl valnou hroma-
dou jednohlasně přijat.

Po takovýchto úmluvách a usneseních se zdálo,
že nyní konečně nebude žádných překážek
váru finančního a že měštanská škola bude
od prázdnin r. 1929 otevřena. Starosta, Ško-
la učitel Rudolf Polsek dal poříditi plány
a rozpočet na adaptaci dolního dvora v
telovicienu staviteli Juliu Zvolškému v Iva-
novicích (rozpočet měl na a míst-
ní školní rada poslala je společně s pla-
ny Funtíčkovi na přístavbu 2 tříd a
školní kuchyně okresnímu výboru,
které nyní po proviniových volbách (v. str. 138.)
je první instancí rozhodující o finančním
stavu obcí, v důvěře, že takovéto řešení požá-
dovaných místností nemůže nikterak býti
překážkou pro zřízení měštanské školy, na je-
jíž uskutečnění už s netrpělivostí rodičové čekají.
Leč chyba lávky. Po několikaměsíčním
„ulezení“ plánů a akť u okresního výbo-
ru (zástupcové obcí a místní školní rady
byli osobně u šéfa pol. úřadu p. D. Sta-
kava Příbrnyla tuto záležitost popohnat!)
byly na začátku prázdnin 1929 plány

na adaptaci dobního dvora v tělocvičnu, vrá-
 ceny mistrů, školní radě, s výtkou, že jsou ne-
 odborně vypracovány (pracoval je přesešný
 znalec stavitel žvolovský!) a vybičkou, aby
 podle daných směrnic byly znovu vypraco-
 vány, dány odborníkovi k překoušení a pak
 znovu nastány. Ším ovšem příchem měšťan-
 ské školy od prázdnin r. 1929 znovu od-
 daleno. Lí vinou? Zdá se, že někomu
 velice záleží na tom, aby v Pustiměři ško-
 la měšťanská nebyla příchena, ale aby
 dále posílali rodiče své děti do Býškova, aby
 na tamní měšťanské škole nemuseli kusi-
 ti paralelky. Jak dopadne věc dále, bu-
 de psáno později.

V dnech 5. 6. a 7. července t. r. uspořádána
 správou školy v jedné třídě staré budovy
 výstava obrázků namalovaných + řed.

Výstava obrázků
 zemř. ředitele
škol. Plachera

Placherem pro zdejší školu. Vystaveny
 byly i malby nacházející se v soukromém
 majetku pisatele těchto řádků, rodiny, p.
 Emanuela Kupčíka (poštovního) a p. Annu
 Štrajtové r. Sem. Prus. Navštěvníci výstavy
 (početem asi 150) byli překvapeni obrovskou
 prací a péčí, kterou skromný ředitel Pla-
 cher na tomto poli vyvinul. Pustiměř-
 ská škola může být hrdou, že má tolik cu-
 tak pro vyučování vlastivědě a dějepisu
 vhodných obrázků, jako řádná jiná.

V srpnu t. r. přeložen byl zdejší nadlesní p. Josef
 Hladík na Krásensko a do Pustiměře ustanoven
 nadlesním p. Bedřich Barvínek, par. franc. v Křemě-
 řicích.
 Také na zdejší poštovním úřadě stala se změna.
 Dlouholetý listonoš Karel Medek, který zároveň je-
 xdil každodenně vozem pro poštu do Býškova, byl
 pro nepřík měškové napuštěn a pro poštu nahrazen do

Změny v úřadech.

definitivního rozhodnutí jezdíval František Rychlík ml. osobním autem, které si už dříve pořídil. Poštu v Pustiměřích a v Něm. Pusticích roznášeli Emil Konečný - rodem ze Zel. Hory, který se přivěnil na chalupu pekaře Karla Sedláčka č. 77.

V listopadu r. 1929 přeložen byl na vlastní žádost zdejší poštovník p. Emanuel Kupačik, který od roku 1914 spravoval poštu v Pustiměřích, do Sulče. Prozatímním správcem pošty byl

Autodoprava. K dosavadnímu majiteli dvou aut Štěpánu Školárovi přibyl kromě zmíněného Fr. Rychlíka také ml. Jan Horčičan z ulice č. 47, který si pořídil velké dopravní auto. Práce mají oba dost. Vozí lidi, zboží, řezníky s masem na trh do Brna, trhovce na jarmaky, školáře do ústřední školy, řezníky do Prostějova. Mnoho váků, kteří chodí do škol ve Vyškově, jezdí každodenně autem. Do Vyškova nyní málokdo jde pěšky. Dostane se tam každodenně pánov za 2.50 Kč. Žáci platí 1 Kč.

Zeppelinova vřava - Rozruch mezi malými i velkými spúsobilo nena-
cholodí nad Pustiměřem, dále objevení se Zeppelinovy vřaducholodi nad
Pustiměřem ve čtvrtek dne 17. října 1929 mezi 12.
a 13. hodinou polední. Přemovinářských zpráv
letěla vřaducholodí střední Evropou přes Moravu, kde
ale v mlze bloudila a vrátila se přes Rakousko do
Friedrichshafenu. Před tím vykonala tato vřaducholodí
cestu kolem světa.

Není od místa naznamenati, že více než před rokem
v měsíci květnu 1928 bloudila nad Brnem pověstná
vřaducholodí „Italia“, která pod vedením italského
generála Nobile - ho plula na výzkumnou cestu k
Severnímu pólu a na zpátečním letu se severní
těžký atmosféra a neznámých příčin na šité
ledové pláni. Část posádky se zachránila na le-
dové hře - druhá část byla vřakem odnesena nezná-
mo kam. Dvanáct dní se pokoušeli trosčiči pomocí

radia v spojení se světem. Konečně uslyšel je ruský radio-
 amater v Stichangelsku. Ruský ledoborec Krasin nachá-
 nil pak trosčernický, mezi mimů byl i 1 československý
 ucenec docent Dr. František Běhounek z Prahy,
~~se kterým se v roce 1924 utopil v úžině Labi. V úžině Labi utopil~~ Třetí volby do
~~se Dr. Vojtěch, který se zúčastnil s Dydem výpravu tv jízni ložné.~~
 Pro neshody v dosavadní vládní koalici (t. xv. obč. nář. shromáždění 1924
 ské), kterou tvořili republikáni, lidovci, slovenští lidov-
 ci, národní demokraté, živnostníci a t. xv. státoporní
 Němci, došlo v říjnu 1929 k předčasněmu rozpuštění
 poslanecké sněmovny i senátu a nové volby vyjád-
 ny na neděli dne 27. října.

Ze voličských seznamech naší obce kapsáno bylo

<u>do poslanecké sněmovny</u>		<u>do senátu</u>	
mujů	254		268
žen	311		231
<hr/>		<hr/>	
všech voličů	570		499
Odevzdáno bylo			
544 obálek		482 obál.	
prázdných	0 "		1 "
neplatných	3 "		6 "
<hr/>		<hr/>	
platných hl.	541		475
Z těch obdrželi			
republikáni	281 hlasů		248
lidovci	91 "		86
živnostníci	71 "		61
komunisté	37 "		34
čsl. nář. socialisté	27 "		20
čsl. social. demokraté	27 "		23
" národní "	6 "		3
liga stříbrného	1 "		0
<hr/>		<hr/>	
	541 hlasů		475

Seřazením nové vlády pověřen byl prezidentem
 agrárník Dr. Udrnjal a jednání protáhlo se až do
 provincie 1929. Vládní koalice utvořena z těchto stran:

Nová vláda - jednoduše v republ.	
z republikánské, jež má 46 + 24 mandátů	z čsl. republikánské 12 + 6
z socialně demokr., " " 39 + 20	z něm. soc. dem. 21 + 11
z nář. socialistů " " 32 + 16	z něm. agrárníků 16 + 9
z lidovců " " 25 + 13	z nář. demok. 14 + 8

Nim třeba ještě připočítati ve směn. v senátě

2 voláci —
2 křidé —
3 něm. živnostníci

Voposici bude 18 lidovců s hospitačním tiskem, 11 něm. křest. sociálů, 7 něm. nacionálů, 8 něm. nář. sociálů, 9 Maďarů, 30 komunistů, 3 poslanci Říšského Říjy a pol. Kuryak.

Řazení nové vlády:

Předseda vlády: Frant. Udrváal (rep.)	soc. péče: Dr. Luder. Czech, (něm. soc. dem.)
zahranicí: Dr. Ed. Beněš (cíl. nář. soc.)	zdravotnictví: Dr. Fr. Špina, (něm. agr.)
vnitro: Dr. J. Slavík (republ.)	obchod: Dr. Fr. Matoušek, (nář. demokrat)
finance: Dr. H. Engliš (odborník)	zásobování: Rud. Dechyně, (cíl. soc. demokr.)
nář. obrana: Dr. Karel Věškovský (agr.)	unifikace: Dr. Jan Šramel, (lidovec)
spravedlnost: Dr. Alf. Meisner (cíl. soc. dem.)	
školařství: Dr. Ivan Věrer (cíl. soc. dem.)	
veřejné práce: Ing. Jan Dostálek (lid.)	
železnice: Rudolf Mlčoch (živn.)	
pošty: Dr. Emil Franke (cíl. nář. soc.)	
zemědělství: Pravadac (republ.)	

Člon 1929

V roce 1928. zkonal se rádný kolový hovi. žvře bylo málo. Také letošní abnormální přimou pohybu bylo mnoho žvře. Přece však dne 16. listopadu pořádaná hon. Zastřelilo se 66 zajců.

Na čekané se zastřelilo

Po honě, jak obyčejně byla večer v obecním hostinci, střelchá taneční zábava, z níž kolem 1/2 11 hodiny večer byli účastníci vyrušeni troubením k požáru.

Hořel mlát rolníka Jana Fausč. v Němec. Prusích. Postižený - jako střelec - byl také na taneční zábavě v Tustiměři. Škodou utrpěl značnou, jelikož mu shořely i všechny hospodářské stroje (mlátčička, sečí i řáci stroj), které měl stáhnouty na mlátě, ale pojištěny nebyly. Vyplácalo se, že oheň byl palouen.

Ochrana kojenců a poradna matek.

v neděli dne 24. listopadu h. u. k usazení volby.

Okresní péče o mládež ve Břyskově už delší dobu usilovala, aby v Tustiměři zřízen byl odbor pro ochranu kojenců a poradna pro matky. Nebylo vhodné místnosti. Teprve když obecní zastupitelstvo svolilo se k tomu účelu poskytnouti 1 světnici zř. sv. obecního špitále a opatřiti ji potřebným nábytkem, dalo se

K ustavení místního odboru dostavily se z Vyškova: p. Miroslava Dorazilova, p. Pospíšilová, p. Šupková a sociální pomocnice p. Hanáková.

Pro vysvětlení účelu těchto sociálních institucí p. Miroslava Dorazilovou ustaven odbor v Pustiměřích. Předsedkyní zvolena p. Bojtěcha Pysáňková č. 13, místopředsedkyní p. Marie Pthalová a jednatelekou p. Jemovefa Pospíšilová č. 163. Poradna vstoupí v život ve čtvrtek dne 5. prosince a bude otevřena každý čtvrtek od 2 do 3 hodin odpolední, kdy sem bude dojížděti sociální pracovníce p. Hanáková z Vyškova. Lékařskou poradnu poskytnou místní lékaři p. MDr. H. Šimr.

U soboty dne 30. listopadu 1929 zemřela Filomena Něstěští.
Mařata v "Dychtále". Ženatý její syn Petr Mařata jel na kole večer téhož dne do Drysic prozvati p. Hubu na pohřeb. Na zpáteční cestě do Pustiměře v kopci (v "trésinkách" zvaném míjel auto. Zahrnul na chodník, ale oslněn světlem auta nespatriil vysokého hranecníku na pokračující silnice, vrazil prudce do něho a utrpěl těžké místní prání. Byl navozen do nemocnice v Prostějově, kdež však o 2. hodině v noci prání svému podlehl. Mrtvolu jeho převezena do Pustiměře a pohřeb matky i syna konal se v úterý dne 3. prosince na nejdějším hřbitově, kdež uloženi oba do jednoho hrobu.

Žně začaly 19. července, kdy následkem tropických veder (v týdnu od 19. do 26. července ukazoval teploměr až 46°C) rázem všude obilí uvrhlo. Úrodu možno navvati dobrou.

Urodilo se po měřici a platilo se na 1 q
žitá 3-4 q à 185 Kč
pšenice 5-6 q à 150 "
ječmene 5-6 q à 120 " (- po měřici 145 Kč.)
ovsa 4-5 " à 1000 " -161-

✓
Frně.

Temy hospodářských
produktů.

Temy obilnin následkem nadprodukce - hlavně v Americe - toho roku velice poklesly, ačkoli průměrné výroby udržely ceny značně vysoké, což pravnilo celkovou hospodářskou krizi, kterou naši rolníci velice těžce nesli.

Obilniny:

Pšeny následkem přílišného sucha ve druhé polovině roku urodilo se průměrně málo - asi 40-50 q po měřici à 15,70 Kč. Žito bylo toho roku cukernatosti nadprůměrné - až 24%! To zase ovšem bylo dobré pro cukrovary, špatné pro přestitele.

Žemčáků bylo asi 30-40 q po měřici a prodávaly se drobné, kromné po 15 Kč, pěkné po 30 Kč za 1 q. Žito jevil se pokles cen.

Jicniny:

Sen a první jeteliny byly dobré. Ostaty a druhé setky jetelin následkem velkého sucha byly více než podprůměrné - bo špatné.

Pro sklizení sen platilo se za 1 q 60 Kč, pro ději k vánočním až 140 Kč.

1 q slámy prodával se za 25-30 Kč.

Temy dobytka:

Ža 1 kg živé váhy hovězího dobytka platilo se 7-8 Kč,
" " " vepřů " " 12-14 Kč.

V měsíci prosinci objevil se u vepřového dobytka mor a mnoho kusů uhynulo.

1 kg hovězího masa prodával se za 14 Kč,
vepřového " " za 16 Kč

1 l mléka prodával se za 1,50 Kč. V mlékárně, kde se zpracuje denně asi 1000 l mléka, platí se za mléko dle množství tuku: 28-30 h, za 1% tuku.

Kromě toho dostávají dodavatelé mléka 1/2 odstředěného mléka, druhá polovice se prodá nebo zpracuje na tvaroh. Výrobky - maslo a tvaroh - odebrává mlékárny obchodník Singer a Janovic.

Úroda ovoce, následkem velkých mrazů, které ovocné stromy velmi poškodily, nebyla valná. Kromě toho švestky (u nás karlátky) stále ještě trpí puklicí štítinotou a plísní, která napadá nejen listy, ale i plody a proto i ovoce je jaksi méněcenné.

Obchodníci, kteří skupovali toto ovoce na tržky (povidlí) a na pálení slivovice platili za 1q 100 Kč. 1q jablek po očištění prodával se za 200 Kč, kolem vánoc za 300 Kč i více. Mnoho jabloní však, které ještě na jaře odkvetly, později - jednak tím, že v zimě utrpěly mrazem, pak zase přílišným suchem - poschlo a musely být na podzim vykáceny. Tady v Mejlicích i mahradky hodně prořídly a bude třeba na jaře mnoho stromů vysazovat, aby se úbytek nahradil.

Jenom obecních stromů bylo nutno vykáceti asi 70.

Švest (= nasbírané karlátky), durancie a neprodejné karlátky sypali majitelé stromů do beček na pálení slivovice. Ta se letos páli v obecní cihelně.

Asfaltování státní silnice.
V létě a na podzim letošního roku prováděno bylo asfaltování státní silnice u Vyškově ať pro „zbořeni“ firmou „Silembit“ z Prahy a od „zbořeni“ ať do Drysic zemskou správou státních silnic v Brně.

Asfaltování této trati státní silnice vyřadalo si

V dnech petropavelských t. r. pořádán byl slet (krajší) Bohola v Orlové ve Slezsku. Z pustiměřské jednoty účastnilo se tohoto sletu učitel Lad. Rolek se

Slety.

Šelka Fr.
Buzarová Antonína
Zbořilová Marie
Kuspišková Boh.

V Praze pořádán slet čl. „Orla“, na nějž vypravilo se z Pustiměř: Klotyza Fr., Tenavský St.,